

PROPUESTA PEDAGÓGICA

IES PUZOL

DEPARTAMENTO DE GEOGRAFÍA E
HISTORIA

Curso académico 2024-2025

1.	Introducció.....	2
1.1	Justificació.....	4
1.2	Contextualització.....	13
	Característiques del centre educatiu.....	14
	Característiques del alumnado.....	15
	Característiques pedagògiques del centre.....	15
2.	Objetivos de etapa.....	17
2.1	Objetivos de la Educación Secundaria Obligatoria.....	17
2.2	Objetivos de la Educación Secundaria No Obligatoria. Bachiller.....	19
3.	Aprentatge competencial. Un nou eix vertebrador del currículum.....	21
3.1	Relació entre competències específiques, competències clau i obeitius d'àrea o matèria i els criteris d'avaluació en l'ESO. Perfil d'eixida	22
3.2	Relació entre les competències, els objectius d'àrea o matèria, descriptors operatius per a la consecució del perfil de sortida i els criteris d'avaluació en Batxillerat	24
4.	Proposta pedagògica de departament. Concreció curricular de la matèria	30

ANEXOS

ANEXO I	Relació de competències específiques, claus, continguts i criteris d'avaluació. ESO.....	31
ANEXO II	Perfil d'eixida alumnat ESO	46
ANEXO III	Relació de competències específiques, claus, continguts i criteris d'avaluació per matèries. Batxillerat	52
ANEXO IV	Proposta pedagògica de L'ESO	86
ANEXO V	Proposta pedagògica de Batxillerat.....	193
ANEXO VI	Proposta pedagògica de FPBI.....	269

1. INTRODUCCIÓ

La programació que aquí presentamos se establece a partir del siguiente marco legislativo:

- Decreto 66/2024 que modifica el Decreto 107/2022 de Currículo de Educación Secundaria Obligatoria.
- RESOLUCIÓN de 22 de julio de 2024, del secretario autonómico de Educación, por la que se aprueban las instrucciones para la organización y el funcionamiento de los centros que imparten Educación Secundaria Obligatoria y Bachillerato durante el curso 2024-2025. [DOGV 9902/26-07-2024]
- RESOLUCIÓN de 8 de agosto de 2024, de la Secretaría Autonómica de Educación, por la que se dictan instrucciones para la organización académica y organización de los centros que imparten Formación Profesional durante el curso 2024-2025 en la Comunidad Valenciana. [DOGV 9915/14-08-2024]
- Ley Orgánica 3/2020, de 29 de diciembre, por la que se modifica la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación. LOMLOE (BOE-A-2020-17264)
- DECRETO 107/2022, de 5 de agosto, del Consell, por el que se establece la ordenación y el currículo de Educación Secundaria Obligatoria. [DOGV 2022/7573]
- Decret 51/2018, de 27 d'abril, del Consell, pel qual es modifica el Decret 87/2015, pel qual estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'educació secundària obligatòria i del batxillerat a la Comunitat Valenciana. [DOGV, 30.04.2018, núm. 8284, p. 16775-16815].
- Decret 136/2015, de 4 de setembre, del Consell, pel qual es modifiquen el Decret 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual s'estableix el currículum i desenvolupa l'ordenació general de l'Educació Primària en la Comunitat Valenciana, i el Decret 87/2015, de 5 de juny, del Consell, pel qual s'estableix el currículum i es desenvolupa l'ordenació general de l'Educació Secundària Obligatoria i del Batxillerat en la Comunitat Valenciana. [DOGV, 09.09.2015, núm. 7611, p. 24716-24722].
- Decret 87/2015, de 5 de juny, del Consell, pel qual estableix el currículum i desenvolupa l'ordenació general de l'Educació Secundària Obligatoria i el Batxillerat en la Comunitat Valenciana. [DOGV, 10.06.2015, núm. 7544, p. 17437-18585].

- Reial Decret 1105/2014, de 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat. [BOE, 03.01.2015, núm. 03, p. 169-546].
- Ordre de 27 de maig de 2008, de la Conselleria d'Educació, per la qual es regulen les matèries optatives en l'educació secundària obligatòria. [DOGV, 12.06.2008, núm. 5783, p. 66482-66576].
- Ordre de 19 de juny de 2009, de la Conselleria d'Educació, per la qual es regula l'organització i el funcionament del Batxillerat diürn, nocturn i a distància a la Comunitat Valenciana. [DOGV, 30.06.2009, núm. 6046, p. 26021-26055].
- Reial Decret 562/2017, de 2 de juny, pel qual es regulen les condicions per a l'obtenció dels títols de Graduat en Educació Secundària Obligatòria i de Batxiller, d'acord amb el que disposa el Reial Decret Llei 5/2016, de 9 de desembre, de mesures urgents per a l'ampliació del calendari d'implantació de la Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa. [BOE, 03.06.2017, núm. 132, p. 45397-45403].
- Reial Decret 310/2016, de 29 de juliol, pel qual es regulen les avaluacions finals d'educació secundària obligatòria i de batxillerat. [BOE, 30.07.2016, núm. 183, p. 53049-53065].
- Ordre 38/2017, de 4 d'octubre, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es regula l'avaluació en Educació Secundària Obligatòria, en Batxillerat i en els ensenyaments de l'Educació de les Persones Adultes a la Comunitat Valenciana. [DOGV, 10.10.2017, núm. 8146, p. 35781-35915].
- ORDRE 20/2019, de 30 d'abril, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es regula l'organització de la resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat en els centres docents sostinguts amb fons públics del sistema educatiu valencià. [2019/4442]
- Decret 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià. [DOGV, 07.08.2018, núm. 8356, p. 33355-33381].
- Ordre ECD/65/2015, de 21 de gener, per la qual es descriuen les relacions entre les competències, els continguts i els criteris d'avaluació de l'educació primària, l'educació secundària obligatòria i el batxillerat. [BOE, 29.01.2015, núm. 25, p. 6986-7003].
- Real Decreto 217/2022, de 29 de marzo, por el que se establece la ordenación y las enseñanzas mínimas de la Educación Secundaria Obligatoria.

- ORDEN 45/2011, de 8 de junio, de la Conselleria de Educación, por la que se regula la estructura de las programaciones didácticas en la enseñanza básica. [2011/6874]
- ORDEN 10/2023, de 22 de mayo, de la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte, por la que se regulan y se concretan determinados aspectos de la organización y el funcionamiento de la orientación educativa y profesional en el sistema educativo valenciano. [2023/5709]

1.1 Justificación de la programación

La vida en sociedad, la percepción y análisis crítico del mundo actual, complejo, plural y cambiante, como consecuencia de la acción humana, social o individual, a través del tiempo y del espacio, constituyen el objeto principal de los aprendizajes de Geografía e Historia. Esta materia, basada en dos disciplinas de gran raigambre académica, continúa el desarrollo competencial de Conocimiento del Medio Natural, Social y Cultural de Educación Primaria e implica, en esta etapa educativa en la que el alumnado alcanza la adolescencia, una mayor participación progresiva en esa sociedad, la conformación de su identidad individual y social, así como la preparación para el ejercicio de la ciudadanía y la adquisición de los compromisos éticos que conlleva. Nuestro presente afronta retos como garantizar la sostenibilidad del planeta, la globalización y el incremento de las desigualdades, sobre los que los futuros ciudadanos han de ser conscientes para tomar decisiones basadas en los conocimientos históricos y geográficos y el espíritu crítico.

El carácter integrador y comprensivo de la geografía y la historia, tanto entre ellas como respecto a las demás ciencias sociales, les confiere la capacidad necesaria para contribuir a alcanzar los objetivos y competencias establecidos en el perfil de salida del alumnado de la educación secundaria tanto en su fase obligatoria como en la no obligatoria.

La integración de la geografía y la historia supone además la combinación de sus métodos, instrumentos y estrategias de estudio en aras del desarrollo competencial, al movilizar destrezas como la localización e identificación de información y de fuentes utilizando herramientas y recursos de índole diversa, desde los digitales a los más tradicionales, el pensamiento crítico, la comparación y la interrelación de hechos.

Ambas disciplinas resultan indispensables para poder afrontar los retos que las sociedades actuales plantean respecto a la información. La sociedad de la hiperinformación somete al alumnado a dos desafíos importantes: saber discernir qué información es esencial y cuál es anecdótica, y encontrar información veraz frente a falsedades y tergiversaciones a las que cada vez está más expuesto. La geografía y la historia aportan las herramientas necesarias para poder formar en competencia informacional y asumir el reto con garantías de superación. Además, tanto la geografía como la historia se interrelacionan intensamente con el resto de ciencias sociales y humanidades, cuyos contenidos promueven a través de su presencia implícita en el currículo de Geografía e Historia, como es el caso de la economía y la historia del arte y su presencia en el currículo de secundaria como materias independientes.

Así pues, en la **ESO**, la geografía, por su parte, aporta habilidades para el análisis y entendimiento del espacio y la interacción que las sociedades humanas mantienen con el medio natural en el espacio físico mediante el concepto de espacio geográfico. Contribuye, por tanto, a explicar las transformaciones desde un punto de vista procesual, el de la interacción ser humano-medio natural, desde una perspectiva crítica y de compromiso social enfocada hacia la detección de los desequilibrios territoriales y principales problemas del mundo actual, buscando soluciones sostenibles, solidarias y justas.

Respecto de la etapa de Educación Secundaria Obligatoria, la materia Geografía supone una mayor especificidad y profundidad respecto de la materia de Geografía e Historia, no solo porque los saberes son eminentemente geográficos, sino porque la escala de análisis está centrada en un espacio concreto, en este caso España. En síntesis, la materia entraña una mayor especialización, un mayor rigor analítico y conceptual desde la materia, que contribuye al desarrollo del pensamiento crítico del alumnado. Igualmente, en lo que se refiere a los valores cívicos, supone un afianzamiento relacionado con la empatía que despiertan los ecodesafíos, los desequilibrios y la diversidad que constituyen el núcleo de la materia.

La historia permite la comprensión de la evolución temporal de los grupos e individuos humanos mediante la construcción de explicaciones causa-efecto, contribuyendo al entendimiento de la diversidad y complejidad de la experiencia humana, forjada a través de procesos de cambio y de continuidad.

En consecuencia, tanto la geografía como la historia hacen el presente más inteligible para el alumnado, pues promueven su capacidad de empatizar con respecto a otras

culturas, fomentando la tolerancia hacia las diferencias y las actitudes de interés y respeto hacia otras identidades y cosmovisiones. En definitiva, favorecen el enriquecimiento personal del alumnado a la vez que facilitan su integración y participación social.

Por otro lado, ambas disciplinas, geografía e historia, han ido ligadas históricamente a unos valores humanísticos que ahora cobran una mayor presencia específica tanto en el perfil de salida como en las competencias específicas y en los contenidos básicos. Estos valores están relacionados directamente con los desafíos y retos que afronta el mundo actual, plasmados en los Objetivos de Desarrollo Sostenible: la cultura de la paz, la igualdad de derechos entre hombres y mujeres, la crítica hacia las situaciones inicuas, la sostenibilidad medioambiental, la ciudadanía y convivencia democrática y la valoración y preservación del patrimonio natural y cultural.

En síntesis, esta materia trata de cumplir una importante función cívica al armonizar las señas de identidad del colectivo al que pertenece cada individuo con el entramado de culturas en el que se ve inmerso el habitante de la aldea global. Por ello, en la medida en que muestra y permite entender que ninguna identidad es eterna o impenetrable y que las construcciones humanas son perecederas, su presencia en la formación del alumnado del siglo XXI es fundamental. Solamente así podrá entender que el cambio, y no la inmutabilidad, es la esencia del devenir de la humanidad.

La materia de Geografía e Historia se estructura en los siguientes elementos curriculares: nueve competencias específicas, con su descripción correspondiente; las conexiones principales de estas competencias específicas entre sí, con las de otras materias de la etapa y con las competencias clave; los saberes básicos, graduados en dos niveles correspondientes al final del segundo curso y del cuarto curso de la etapa; las situaciones de aprendizaje; y, por último, los criterios de evaluación, igualmente graduados en dos niveles.

Veremos ahora qué aportan cada una de las disciplinas que se imparten, en la **etapa postobligatoria**, desde el departamento de Geografía e Historia. Comenzamos con la materia de 1.º de Bachiller.

Conocer los condicionantes históricos del mundo presente, así como los problemas y retos globales de las diferentes sociedades humanas contemporáneas, es indispensable para que el alumnado se sitúe en el mundo, adquiera conciencia de sus derechos y obligaciones, y se comprometa con el ejercicio de una ciudadanía activa y responsable frente a los retos y desafíos del siglo XXI.

En este sentido, la materia de **Historia del Mundo Contemporáneo**, de acuerdo con los objetivos de la etapa de Bachillerato y con el desarrollo de las competencias clave, facilita al alumnado las estrategias necesarias para comprender críticamente los acontecimientos contemporáneos más relevantes en los ámbitos nacional, europeo y mundial, facilitando el análisis de las causas y las relaciones, el papel de los individuos en ellos y la composición de las sociedades desde un punto de vista económico, social, político y cultural a lo largo del tiempo. Además, atendiendo a la constante apertura al presente que caracteriza la historia contemporánea, el aprendizaje de la misma genera en el alumnado una mirada crítica y analítica sobre la actualidad y sobre las circunstancias propias, fomenta su corresponsabilidad en la construcción de una sociedad más democrática, justa y equitativa, y lo capacita para la formulación de propuestas de mejora del entorno social.

Por otro lado, si bien la enseñanza de la historia tradicional estaba centrada en los hechos y procesos políticos de las élites, su transformación a lo largo del siglo XX en una ciencia de las personas y de las sociedades humanas en el tiempo ha permitido introducir nuevas temáticas económicas y sociales, así como nuevos sujetos históricos, como los grupos subordinados y desfavorecidos, las mujeres y otros colectivos. Es importante subrayar también la aproximación a la vez sincrónica y diacrónica que exige hoy la comprensión y la transmisión de la historia.

En continuidad y profundización competencial respecto de la materia de Geografía e Historia cursada en la ESO, las competencias específicas de la materia Historia del Mundo Contemporáneo están referidas a tres grandes bloques de saberes y capacidades. El primero requiere de la investigación y el manejo crítico de varias fuentes históricas y de información. El segundo se refiere a la contextualización y al análisis de fenómenos históricos relevantes a partir de la comprensión de los cambios

en la estructura económica, la valoración de las relaciones sociales, el entendimiento de la evolución de las relaciones internacionales y los acontecimientos bélicos, así como de la consideración de los elementos ideológicos y culturales. El tercero implica la adquisición de actitudes y valores transversales para el desarrollo de una conciencia cívica responsable, inspirada por los valores de la Constitución española y por los derechos humanos. Todo este conjunto de competencias se desarrolla alrededor de tres ejes fundamentales, que se desarrollan en los apartados siguientes.

En cuanto a las materias de 2.º de Bachiller, la **Geografía** es la ciencia que se ocupa del estudio del espacio terrestre y de su interrelación con los grupos humanos que lo pueblan. El principal objetivo es la comprensión acerca de cómo los grupos humanos organizan y elaboran este espacio, centrándose en las localizaciones y distribuciones de los hechos sociales, así como en sus causas, procesos y consecuencias, actuales o futuras. Es una ciencia explicativa que integra saberes procedentes de otras ciencias de tipo muy diverso para generar conocimiento y plantear nuevas cuestiones acerca del espacio terrestre, la acción social y su repercusión sobre el medioambiente.

En tanto que seres con conciencia espaciotemporal, los seres humanos precisamos de un conocimiento que nos permita interpretar la realidad más allá de la percepción individual y colectiva, y cimentar así el pensamiento crítico y el ejercicio de la ciudadanía democrática desde el conocimiento, la responsabilidad y unos valores en sintonía con los objetivos de desarrollo sostenible para construir una sociedad más justa.

La materia Geografía contribuye a los objetivos del Bachillerato referidos a consolidar una madurez personal que permita actuar de forma respetuosa; analizar y valorar críticamente las desigualdades existentes; ejercer la ciudadanía democrática, afianzar hábitos de lectura, estudio y disciplina; dominar la expresión oral y escrita, conocer y valorar críticamente las realidades del mundo contemporáneo; acceder a los conocimientos científicos y tecnológicos fundamentales; y afianzar el espíritu emprendedor con actitudes de creatividad y una actitud responsable y comprometida en la lucha contra el cambio climático y en la defensa del desarrollo sostenible.

Igualmente, la Geografía contribuye al perfil competencial del alumnado al término del Bachillerato en la doble vertiente de las competencias clave y de los desafíos del siglo XXI. Respecto a las competencias clave, esta materia contribuye a la adquisición y desarrollo de todas ellas, siendo particularmente estrecha su relación con la competencia matemática, ciencia, tecnología e ingeniería, la competencia personal,

social y de aprender a aprender y la competencia ciudadana. En lo que se refiere a los retos del siglo XXI, se relaciona con el respeto al medioambiente, el consumo responsable, el compromiso ciudadano en el ámbito local y global, la valoración de la diversidad personal y cultural, la confianza en el conocimiento como motor del desarrollo y el compromiso ante las situaciones de inequidad y exclusión.

La **Historia del Arte** es una de las materias con más tradición dentro del currículum de Bachillerato. Sin embargo, esta tradición no resta actualidad a los saberes que incluye ni interés a las competencias que moviliza su estudio. La lectura detenida de los objetivos de la etapa nos demuestra su vigencia y la forma en la que la materia puede contribuir a la consecución de los mismos. Resulta muy apropiada para ayudar al alumnado a ejercer una ciudadanía democrática, para consolidar su madurez personal y para el fomento de la igualdad efectiva entre hombres y mujeres. Mediante esta materia podemos trabajar en el aula muchos de los valores que conforman la educación de los futuros ciudadanos. La Historia del Arte se encuentra repleta de ejemplos sobre los que construir una educación que mejore estos aspectos. Igualmente, es idónea para reforzar cuestiones relacionadas con los hábitos de estudio y de trabajo, ya que sus contenidos fortalecen la lectura y el dominio de la lengua, además de promover el uso de las tecnologías de la información y de la comunicación. Ayuda a entender realidades sociales e históricas tanto del pasado como del presente y promueve que el alumnado se implique en la mejora de su entorno social. Finalmente, promueve la comprensión del método científico y los procedimientos fundamentales de la investigación, así como el espíritu emprendedor y la creatividad, desarrollando sensibilidad artística y enriquecimiento cultural.

La materia desempeña un papel destacado en el currículo de Bachillerato, contribuyendo a la formación del alumnado, facilitándole la adquisición de las competencias clave y ayudándole a enfrentar los desafíos del siglo XXI. El estudio de la Historia del Arte implica el manejo de mensajes orales y escritos, contribuyendo al desarrollo de la competencia clave en comunicación lingüística. Así mismo, contribuye al desarrollo de las competencias clave digital, y personal, social y de aprender a aprender, favoreciendo un crecimiento personal constante.

Estudiar las producciones artísticas de distintas sociedades y pueblos aportará al alumnado una visión amplia en el campo social que contribuirá al desarrollo de la competencia clave ciudadana, al incluir este estudio los aspectos, económicos,

jurídicos, políticos y sociales. El estudio de la capacidad creadora del ser humano contribuye igualmente al logro de la competencia clave emprendedora y al discente a crear y replantear ideas, utilizando la imaginación y la creatividad. Por último, desde esta materia se contribuye también al desarrollo de la competencia clave en conciencia y expresión culturales, en la medida en que el conocimiento de las artes y manifestaciones culturales ayudarán al alumnado a comprender y respetar las formas en las que las ideas artísticas se han comunicado a lo largo del tiempo.

La Historia del Arte puede contribuir a enfrentar los retos del mundo actual. Sus competencias específicas y los saberes básicos asociados a ellas ayudarán al alumnado a afrontar desafíos tan importantes como el compromiso ante situaciones de inequidad y de exclusión, la resolución pacífica de los conflictos, la aceptación y el manejo de la incertidumbre, la valoración de la diversidad personal y cultural, el compromiso ciudadano en el ámbito local y global, la confianza en el conocimiento como motor del desarrollo y el aprovechamiento crítico, ético y responsable de la cultura digital.

En definitiva, ayudarán al alumnado a entender y valorar la realidad que le rodea para poder articular su propio comportamiento haciendo posible que el conocimiento guíe sus acciones futuras. De esta forma, la materia de Historia del Arte se engarza perfectamente con los principios pedagógicos recogidos en el artículo 35 de LOMLOE, ya que favorece la capacidad del alumnado para aprender por sí mismo, trabajar en equipo y aplicar métodos de investigación apropiados que estimulen el interés por el conocimiento. Colaborará también en la incorporación de la perspectiva de género en la formación del alumnado, así como en reforzar el interés por la lectura y en la mejora de su capacidad de expresión.

Por último, la materia de **Historia de España** pretende desarrollar en el alumnado el pensamiento histórico, de forma que sea capaz de entender el mundo en el que vive mediante el análisis crítico de la sociedad. Por otro lado, la Historia contribuye a la formación de ciudadanos responsables, conscientes de sus deberes y obligaciones; a la identificación de los logros conseguidos por sus antepasados y al compromiso con las generaciones futuras.

Con tal finalidad, la materia de Historia de España de segundo de Bachillerato pretende contribuir a la comprensión del conjunto de los procesos históricos fundamentales ocurridos en el pasado español, teniendo en cuenta la pluralidad territorial y la pertenencia a entidades supraestatales como la Unión Europea. Se centra en la historia contemporánea para que el alumnado logre una especial sensibilidad hacia la sociedad del presente y sus problemáticas, contribuyendo a que defienda la libertad, los derechos humanos y los valores democráticos.

La actitud crítica hacia las fuentes, el reconocimiento de la diversidad cultural y la protección del patrimonio serán claves en la Historia de España. Mediante el método histórico, que implica la contrastación crítica de fuentes, el alumnado entenderá que el conocimiento del pasado está basado en el rigor científico. El tratamiento de la información extraída de fuentes de distinta naturaleza y su contextualización permitirán que el alumnado entienda que el conocimiento histórico está en constante construcción y revisión.

Así, la Historia de España contribuirá al desarrollo de las competencias clave para afrontar los retos del siglo XXI. Por estas razones, la materia es común a todas las modalidades de Bachillerato, siendo esencial para el alumnado que llega a la mayoría de edad y a la plenitud de derechos y deberes como ciudadano, porque resulta necesaria para lograr la madurez intelectual. El alumnado entenderá que la sociedad que tenemos, construida a lo largo del tiempo, es fruto de la participación de la ciudadanía y de la implicación de los sujetos individuales en la construcción de un entorno más justo y solidario.

De hecho, esta materia pretende contribuir a lograr los objetivos del Bachillerato, el primero de los cuales se refiere al ejercicio de la ciudadanía democrática y la adquisición de una conciencia cívica responsable que fomente la corresponsabilidad en la construcción de una sociedad justa y equitativa. De igual modo, otro objetivo del Bachillerato relacionado con la materia de Historia de España es el fomento de la igualdad efectiva de derechos y oportunidades de mujeres y hombres, la valoración crítica de las desigualdades y el combate de las discriminaciones por razón de nacimiento, sexo, origen racial o étnico, discapacitado, edad, enfermedad, religión, creencias, orientación sexual o identidad de género.

Otro objetivo de esta etapa educativa está claramente relacionado con esta materia: el conocimiento crítico de las realidades del mundo contemporáneo, de sus

antecedentes históricos y los principales valores de su evolución. En último lugar, entre los objetivos del Bachillerato está la participación de forma solidaria en el desarrollo y mejora del entorno, así como la atención a los principales retos y problemas a los que se enfrentan las personas en el siglo XXI y que la materia de Historia de España contribuirá a poder afrontar y superar.

Hay que remarcar que el alumnado que curse Historia de España de segundo de Bachillerato ya habrá cursado Geografía e Historia en la ESO, habiendo logrado los cimientos de las competencias que esta materia pretende desarrollar. En Bachillerato, se espera que el alumnado continúe en la adquisición de esas competencias y progreso en su logro. Además, parte del alumnado habrá cursado la materia de Historia del Mundo Contemporáneo de 1.º de Bachillerato, donde habrá seguido logrando competencias específicas de esta materia.

Las competencias específicas de esta materia pretenden subrayar la utilidad del pasado para entender el mundo actual, así como ser significativas para la necesidad de conocimiento del entorno que tiene el alumnado. Estas competencias implican el aprendizaje, articulación y movilización de un conjunto de saberes básicos que se agrupan en los siguientes bloques: sociedades en el tiempo, retos del mundo actual y compromiso cívico. A su vez, los criterios de evaluación tienen como finalidad averiguar si el nivel de desarrollo competencial logrado se corresponde con los objetivos de Bachillerato y el perfil de salida del alumnado al término de esta etapa educativa.

En síntesis, el enfoque competencial de la materia de Historia de España de segundo de Bachillerato tiene el objetivo de contribuir a la formación de una ciudadanía crítica que valore la democracia consolidada, defensora del diálogo y que esté preparada para afrontar los retos de la sociedad actual. Para conseguirlo, el currículum de la materia se ha organizado en los siguientes apartados: las competencias específicas, con su descripción, los saberes básicos, las situaciones de aprendizaje y, en último lugar, los criterios de evaluación.

Hay que tener presente, que en la programación de este departamento, y con el objetivo de atender a la diversidad de intereses y necesidades del alumnado además de hacer más inclusiva su experiencia educativa, se incorporan los principios del diseño universal de aprendizaje. Así se asegura que no existen barreras físicas, cognitivas, sensoriales o emocionales que supongan un límite a su aprendizaje.

1.2 Contextualización

El proceso de enseñanza/aprendizaje requiere por parte del docente la adecuación al entorno social, histórico y geográfico del centro en el que se realiza la labor docente, según la descripción del centro prevista en la Programación General Anual (PGA) a la que remitimos en este apartado, teniendo en cuenta la legislación vigente en materia educativa. Se tiene también presente la descripción de la titularidad, ideario, número de grupos, número de miembros del claustro y del departamento didáctico.

El contexto de quien aprende es crucial por cuanto determina su disposición para aprender. Todas las leyes educativas plantean la necesidad de concretar los contenidos, por ello, es necesario conocer las características del centro y de nuestro alumnado para ser más eficaces en nuestra labor educativa.

El enclave geográfico del centro, Puzol —municipio de la *Horta Nord* de Valencia— se sitúa en el extremo septentrional de esta comarca y limita con el Camp de Morvedre. Su término municipal se extiende desde la zona costera que cuenta con una playa arenosa (anteriormente pedregosa) y una zona de marjales hasta las primeras estribaciones de la sierra Calderona y del Picayo mientras que por el sur limita con la localidad de El Puig de Santa María. En la zona de la playa se encuentra una zona pantanosa, el *Estany* de Puzol, aprovechado por el Departamento de Biología y Geología para el conocimiento del medio natural con sus isitas y que de manera indirecta también se aprovecha por nuestro departamento. El secano se sitúa en el interior y se halla en regresión (algarrobo y almendro). Por último, el regadío se realiza con el agua de la acequia de Moncada. La distancia a la Capital, Valencia, es de unos 20 Km, lo que influye en que muchas de las actividades terciarias de la población no sean lo suficientemente potentes para su desarrollo económico. El gentilicio de sus habitantes es puzolense. Todos estos datos son aprovechados desde nuestra materia cuando se trabajan desde la materia de Geografía. La superficie del pueblo se acerca a los 18 km².

Otros datos de interés se pueden consultar en el Proyecto Educativo del Centro.

Características del centro educativo

El Instituto está ubicado en una localidad de la zona norte de Valencia, Puzol. El edificio es una construcción moderna adaptada a las necesidades del alumnado, dispone de espacios para la realización de todas las actividades docentes, gimnasio, laboratorios, salón de actos, aula de idiomas, aula de dibujo, aula de informática y biblioteca con abundante y actualizada bibliografía. Todas las aulas disponen de cañón y proyectores, así como de un ordenador para el desarrollo de actividades interactivas relacionadas con la competencia digital. Aun así, el crecimiento de la población y los 25 años de vida del centro, causan que este curso suframos problemas de espacio que en principio se solucionarán en los próximos años puesto que se ha concedido una ampliación del mismo, así como detectamos que el material informático a disposición del profesorado es escaso para el número de profesores que trabajan en el centro.

Todos estos espacios, excepto la biblioteca que se utiliza como aula desde hace ya unos cursos y solo en el recreo se utiliza como tal, son funcionales, se utilizan diariamente y en ellos se materializan diversidad de actividades programadas por los departamentos.

Debido a la especial situación provocada por la pandemia y los problemas generados en los últimos años por el aumento de matrícula, los espacios del centro fueron reordenados. De hecho, los ciclos formativos pasaron a tener horario vespertino. Ese hecho puntual se ha quedado como permanente debido a la falta de espacio para el alumnado en el centro, con el fin de poder acoger a los alumnos de la ESO y Bachiller que acudirán al centro todos los días de forma presencial. Este curso el ciclo formativo semipresencial ocupará aulas durante el horario matutino.

El profesorado adscrito a este centro configura una plantilla formada por el 50% de profesores con destino definitivo en el mismo y el 50% aproximadamente de docentes que se encuentran en situación de comisión de servicios, interinidad o expectativa de destino.

No debemos olvidar la colaboración con los Servicios Sociales del Municipio, fundamental en el desarrollo de los talleres que se llevan a cabo con los grupos donde se integran los alumnos con mayor conflictividad social y problema conductual.

Asimismo, se cuenta con la colaboración de las Orientadoras que coordinan la labor de orientación académica en la etapa de Bachillerato y 4.º de la ESO y diagnostican y asesoran sobre las vías de actuación con los alumnos con necesidades educativas en todos los niveles, así como con dos profesoras terapéuticas que nos ayudan en la

formación de dichos alumnos y un profesor de conversación en lengua inglesa tanto para el alumnado como para el profesorado.

Por otro lado, en el centro se cuenta con personal laboral, tres administrativas cuyas funciones se circunscriben a la administración del Instituto y tres conserjes que desempeñan las funciones propias del puesto.

Características del alumnado

El centro dispone de un alumnado de procedencia sociocultural media con un nivel de comprensión medio-alto. Asimismo, resulta clave el momento en que se encuentra el alumno a nivel psicopedagógico, se halla en un periodo de descubrimiento del yo y de autoafirmación de la personalidad. Estos factores llevan al adolescente a la introspección y al subjetivismo, al mismo tiempo, se suceden cambios a nivel cognitivo. En esta etapa se consolida el razonamiento abstracto, el pensamiento crítico y el desarrollo de operaciones formales: deducir, inducir, elaborar, sintetizar, resumir... (Piaget, 1969).

Características pedagógicas del centro

El IES Puçol forma parte de la red de centros adscritos al Programa Plurilingüe y a diversos proyectos de internacionalización que incluyen intercambios educativos con diferentes países europeos. Alumnos de nuestro centro cursan allí estudios unos meses y alumnos de centros europeos de referencia vienen al instituto a conocer nuestro sistema educativo, además de perfeccionar tanto el inglés como el español, respectivamente.

En el centro se ha creado una Comisión de Coordinación Lingüística integrada por miembros de todos los Departamentos de Lenguas (inglés, castellano, francés y valenciano) que asume funciones de planificación de lecturas, unificación de criterios de nomenclatura lingüística, que contribuye a la precisión léxica y terminológica y que distribuye entre los distintos departamentos criterios uniformes de corrección, de tal forma que el alumnado conozca tal método e identifique de forma rápida y eficaz sus fallos cualquiera que sea su naturaleza, léxica, ortográfica, gramatical, ilegibilidad...

Mediante la existencia de esta Comisión se logra implicar a la totalidad del personal docente en el cuidado de la lengua y en el fomento de la competencia comunicativa mediante la vigilancia del adecuado desarrollo de las destrezas lingüísticas básicas.

Otros programas que se imparten en el centro son el Programa PASE.; el PAC; 2.º PMAR, 3.º PDC.; 4.º PDC; 1.º y 2.º de FPB de Informática de Oficina; ciclos formativos de Servicios Socioculturales y a la Comunidad (Grado Medio de Atención a Personas en Situación de Dependencia, Grado Superior Educación Infantil, Grado Superior Integración Social).

Este centro cuenta con un Equipo de Convivencia, Igualdad y Mediación cuyos miembros se encuentran fuertemente comprometidos en desarrollar cauces pacíficos y dialogantes en la resolución de conflictos. El equipo directivo implica a todo el centro mediante el fomento de diversos proyectos como la tutorización individual de alumnos, Pigmalión, la gestión del banco de libros y los patios inclusivos entre otros. También está inscrito en el proyecto COEDUCACENTRES, promovido por Conselleria.

2. OBJETIVOS DE ETAPA

El currículum educativo define las finalidades educativas a través de objetivos generales, que son el nivel 1 de desarrollo curricular.

2.1 Objetivos de la Educación Secundaria Obligatoria

De acuerdo con lo que establece el artículo 7 del Real decreto 217/2022, la educación secundaria obligatoria contribuirá a desarrollar en el alumnado las capacidades que le permita:

1. Asumir responsablemente sus deberes, conocer y ejercer sus derechos en el respeto a los otros, practicar la tolerancia, la cooperación y la solidaridad entre las personas y grupos, ejercitarse en el diálogo afianzando los derechos humanos como valores comunes de una sociedad plural y prepararse para el ejercicio de la ciudadanía democrática.
2. Desarrollar y consolidar hábitos de disciplina, estudio y trabajo individual y en equipo como condición necesaria para una realización eficaz de las tareas del aprendizaje y como medio de desarrollo personal.
3. Valorar y respetar las diferencias de géneros y la igualdad de derechos y oportunidades entre ellos. Rechazar los estereotipos que suponen discriminación entre hombres y mujeres.
4. Fortalecer sus capacidades afectivas en todos los ámbitos de la personalidad y en sus relaciones con los otros, así como rechazar la violencia, los prejuicios de cualquier tipo, los comportamientos sexistas y resolver pacíficamente los conflictos.
5. Desarrollar destrezas básicas en la utilización de las fuentes de información para, con sentido crítico, adquirir nuevos conocimientos. Desarrollar las competencias tecnológicas básicas y avanzar en una reflexión ética sobre su funcionamiento y utilización.
6. Concebir el conocimiento científico como un saber integrado, que se estructura en diferentes disciplinas, así como conocer y aplicar los métodos para identificar los problemas en los diversos campos del conocimiento y de la experiencia.

7. Desarrollar el espíritu emprendedor y la confianza en sí mismo, la participación, el sentido crítico, la iniciativa personal y la capacidad para aprender a aprender, planificar, tomar decisiones y asumir responsabilidades.
8. Comprender y expresar con corrección, oralmente y por escrito, en las lenguas oficiales, el valenciano como lengua propia y el castellano como lengua cooficial, textos y mensajes complejos, e iniciarse en el conocimiento, la lectura y el estudio de la literatura.
9. Comprender y expresarse en una o más lenguas extranjeras de manera apropiada.
10. Conocer, valorar y respetar los aspectos básicos de la cultura y la historia propias y de los demás, incluyendo las lenguas familiares, así como el patrimonio artístico y cultural, como muestra del multilingüismo y de la multiculturalidad del mundo, que también se tiene que valorar y respetar.
11. Conocer y aceptar el funcionamiento del propio cuerpo y el de los demás, respetar las diferencias, afianzar los hábitos de atención y salud corporales e incorporar la educación física y la práctica del deporte para favorecer el desarrollo personal y social. Conocer y valorar la dimensión humana de la sexualidad en toda su diversidad.
12. Valorar críticamente los hábitos sociales relacionados con la salud, el consumo, el cuidado, la empatía y el respeto hacia los seres vivos, especialmente los animales, y el medio ambiente, y contribuir así a su conservación y mejora.
13. Apreiciar la creación artística y comprender el lenguaje de las diferentes manifestaciones artísticas, utilizando varios medios de expresión y representación.
14. Tomar conciencia de las problemáticas que tiene planteadas la humanidad y que se concretan en los Objetivos de Desarrollo Sostenible.

2.2 Objetivos de la Educación Secundaria No Obligatoria. Bachiller

De acuerdo con lo que establece el artículo 7 del Real Decreto 243/2022, el bachillerato contribuirá a desarrollar en el alumnado las capacidades que le permita:

1. Ejercer la ciudadanía democrática, desde una perspectiva global, y adquirir una conciencia cívica responsable, inspirada por los valores de la Constitución Española, así como por los derechos humanos, que fomente la corresponsabilidad en la construcción de una sociedad justa y equitativa.
2. Consolidar una madurez personal, afectiva sexual y social que le permita actuar de manera respetuosa, responsable y autónoma y desarrollar el espíritu crítico. Prever, detectar y resolver pacíficamente los conflictos personales, familiares y sociales, así como las posibles situaciones de violencia.
3. Fomentar la igualdad efectiva de derechos y oportunidades de mujeres y hombres, analizar y valorar críticamente las desigualdades existentes, así como el reconocimiento y enseñanza del papel de las mujeres en la historia e impulsar la igualdad real y la no discriminación por razón de nacimiento, sexo, origen racial o étnico, discapacidad, edad, enfermedad, religión o creencias, orientación sexual o identidad de género, o cualquier otra condición o circunstancia personal o social.
4. Afianzar los hábitos de lectura, estudio y disciplina como condiciones necesarias para el eficaz aprovechamiento del aprendizaje, y como medio de desarrollo personal.
5. Dominar, tanto en expresión oral como escrita, el valenciano y el castellano.
6. Expresarse con fluidez y corrección en una o más lenguas extranjeras.
7. Utilizar con solvencia y responsabilidad las tecnologías de la información y la comunicación.
8. Conocer y valorar críticamente las diferentes realidades del mundo contemporáneo, sus antecedentes históricos y los principales factores de su evolución, como muestra del multilingüismo y de la multiculturalidad. Participar de manera solidaria en el desarrollo y mejora de su entorno social.
9. Acceder a los conocimientos científicos y tecnológicos fundamentales y dominar las habilidades básicas propias de la modalidad elegida.

10. Comprender los elementos y procedimientos fundamentales de la investigación y de los métodos científicos. Conocer y valorar de manera crítica la contribución de la ciencia y la tecnología al cambio de las condiciones de vida, así como afianzar la sensibilidad y el respeto hacia el medio ambiente.
11. Afianzar el espíritu emprendedor con actitudes de creatividad, flexibilidad, iniciativa, trabajo en equipo, confianza en uno mismo y sentido crítico.
12. Desarrollar la sensibilidad artística y literaria, así como el criterio estético, como fuentes de formación y enriquecimiento cultural.
13. Utilizar la educación física y el deporte para favorecer el desarrollo personal y social. Afianzar los hábitos de actividades físico-deportivas para favorecer el bienestar físico y mental, así como medio de desarrollo personal y social.
14. Afianzar actitudes de respeto y prevención en el ámbito de la movilidad segura y saludable.
15. Fomentar una actitud responsable y comprometida en la lucha contra el cambio climático y en la defensa del desarrollo sostenible.
16. Valorar críticamente los hábitos sociales relacionados con la salud, el consumo, el cuidado, la empatía y el respeto hacia los seres vivos, especialmente los animales.

3. APRENENTATGE COMPETENCIAL. UN NOU EIX VERTEBRADOR DEL CURRÍCULUM

L'eix vertebrador del nou currículum és el desenvolupament competencial de l'alumnat en els tres àmbits que el concerneixen de manera directa:

- La realització personal.
- La implicació social.
- El desenvolupament acadèmic.

Aquest canvi de model curricular significa que la principal prioritat que es planteja el sistema educatiu passa a ser que l'alumnat pugui adquirir les capacitats que li permetin aplicar els resultats d'aprenentatge al seu entorn immediat.

Per a aconseguir aquest objectiu, la LOMLOE estableix dos nivells competencials diferenciats, però estretament relacionats, que orienten l'activitat educativa tant en les dues grans etapes de l'Ensenyament Bàsic, l'Educació Primària i l'ESO, com en el Batxillerat:

- Les **8 Competències Clau** que orienten globalment l'activitat educativa i que són un conjunt articulat de coneixements, destreses i actituds que ha d'adquirir l'alumnat al llarg de l'Ensenyament Bàsic. Aquestes Competències Clau són:
 - Competència en Comunicació Lingüística (CCL)
 - Competència Plurilingüe (CP)
 - Competència Matemàtica i Competència en Ciència i Tecnologia (STEM, en anglès)
 - Competència Digital (CD)
 - Competència Personal, Social i d'Aprenre a Aprenre (CPSAA)
 - Competència Ciutadana (CC)
 - Competència Emprenedora (CE)
 - Competència en Consciència i Expressió Culturals (CCEC)
- Las **Competències Específiques** de cada àrea o matèria, l'adquisició de les quals facilita la consecució de les Competències Clau.

Aquest nou model persegueix que els aprenentatges siguin funcionals i que, per tant, l'alumnat pugui servir-se d'ells en diferents contextos. Amb això es pretén que l'alumnat es realitzi competencialment en tres àmbits que el concerneixen de manera directa i que s'han esmentat anteriorment: la realització personal, la implicació social y el desenvolupament acadèmic.

3.1 Relació entre les competències específiques, les competències clau i els objectius d'àrea o matèria i els criteris d'avaluació en l'ESO. Perfil d'eixida

Les competències específiques de Geografia i Història, matèria centrada en l'evolució temporal i espacial dels grups humans, mantenen relacions especialment rellevants amb les competències clau més vinculades a l'esfera social. Així, gairebé totes les competències específiques de la matèria (excepte la CE 2) estan connectades amb la competència ciutadana. 6 de 9 (CE 1, CE 4, CE 5, CE 6, CE 8, CE 9) es relacionen amb la competència en consciència i expressió cultural. 5 de 9 (CE 1, CE 2, CE 3, CE 4, CE 6) connecten amb la competència en comunicació lingüística. 4 de 9 (CE 1, CE 2, CE 5, CE 6) amb la Competència Personal, Social i d'Aprenre a Aprenre. Una competència específica (CE 5) es vincula a la competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria, igual número que a la competència emprenedora (CE 7) i a la competència digital (CE 2), que es vertebreren a partir del perfil de sortida.

El Perfil de eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic és l'eina en la qual es concreten els principis i els fins del sistema educatiu espanyol referits a aquest període. El Perfil identifica i defineix, en connexió amb els reptes del segle XXI, les competències clau que s'espera que els alumnes i alumnes hagin desenvolupat en completar aquesta fase del seu itinerari formatiu.

En el Perfil, les competències clau de la Recomanació europea s'han vinculat amb els principals reptes i desafiaments globals del segle XXI als quals l'alumnat es veurà confrontat i davant els quals necessitarà desplegar aquestes mateixes competències clau. De la mateixa manera, s'han incorporat també els reptes recollits en el document *Key Drivers of Curricula Change in the 21st Century* de l'Oficin Internacional d'Educació de la UNESCO, així com els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030 adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides al setembre de 2015.

La vinculació entre competències clau i reptes del segle XXI és la que donarà sentit als aprenentatges, en acostar l'escola a situacions, qüestions i problemes reals de la vida quotidiana, la qual cosa, al seu torn, proporcionarà el necessari punt de suport per a afavorir situacions d'aprenentatge significatives i rellevants, tant per a l'alumnat com per al personal docent. Es vol garantir que tot alumne o alumna que superi amb èxit l'ensenyament bàsic i, per tant, abast el Perfil de sortida, sàpiga activar els aprenentatges adquirits per a respondre als principals desafiaments als quals haurà de fer front al llarg de la seva vida.

Així doncs, s'han de tenir present les competències clau del perfil de sortida de l'alumnat:

- CCL: competència en comunicació lingüística
- CP: competència plurilingüe
- STEM: competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria
- CD: competència digital
- CPSAA: competència personal, social i d'aprendre a aprendre
- CC: competència ciutadana
- CE: competència emprenedora
- CCEC: competència en consciència i expressió cultural

Les relacions o connexions de les competències específiques de Geografia i Història amb les competències clau són les següents:

	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
CE1	X				X	X		X
CE2	X			X	X			
CE3	X					X		
CE4	X					X		X
CE5			X		X	X		X
CE6	X				X	X		X
CE7						X	X	
CE8						X		X
CE9						X		X

I, finalment, s'adjunta en l'annex I la relació de les competències específiques, les competències clau i els criteris d'avaluació de la Geografia i Història per nivells en la primera i la relació de les competències específiques amb els sabers bàsics, en la segona. Ambdues es desenvolupen en les programacions d'aula. A més, s'adjunta el perfil d'eixida de l'ESO en l'annex II.

3.2. Relació entre les competències, els objectius d'àrea o matèria, descriptors operatius per a la consecució del perfil de sortida i els criteris d'avaluació en Batxillerat

Per visualitzar les interrelacions més destacades entre Objectius i Competències Clau, es mostra en forma de taula quines d'aquestes contribueixen més a la consecució dels objectius:

OBJECTIUS GENERALS	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
1. Exercir la ciutadania democràtica, des d'una perspectiva global, i adquirir una consciència cívica responsable, inspirada pels valors de la Constitució Espanyola, així com pels drets humans, que fomenti la corresponsabilitat en la construcció d'una societat justa i equitativa.	●	●		●	●	●		
2. Consolidar una maduresa personal, afectiva, sexual i social que els permeti actuar de manera respectuosa, responsable i autònoma i desenvolupar l'esperit crític. Preveure, detectar i resoldre pacíficament els conflictes personals, familiars i socials, així com les possibles situacions de violència.	●	●	●		●	●	●	●
3. Fomentar la igualtat efectiva de drets i oportunitats de dones i homes, analitzar i valorar críticament les desigualtats existents, així com el reconeixement i l'ensenyament del paper de les dones en la història i impulsar la igualtat real i la no-discriminació per raó de naixement, sexe, origen racial o ètnic, discapacitat, edat, malaltia, religió o creences, orientació sexual o identitat de gènere o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.	●				●	●		●
4. Afermar els hàbits de lectura, estudi i disciplina, com a condicions necessàries per a l'aprofitament eficaç de l'aprenentatge, i com a mitjà de desenvolupament personal.			●	●	●		●	
5. Dominar, tant en l'expressió oral com en l'escrita, el valencià i el castellà.	●	●	●		●	●		●

6. Expressar-se amb fluïdesa i correcció en una o més llengües estrangeres.	●	●						
7. Utilitzar amb solvència i responsabilitat les tecnologies de la informació i la comunicació.	●		●	●	●		●	
8. Conèixer i valorar críticament les diferents realitats del món contemporani, els seus antecedents històrics i els principals factors de la seua evolució, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat. Participar de manera solidària en el desenvolupament i la millora del seu entorn social.					●	●	●	●
9. Accedir als coneixements científics i tecnològics fonamentals i dominar les habilitats bàsiques pròpies de la modalitat triada.	●		●	●	●	●		
10. Comprendre els elements i procediments fonamentals de la investigació i dels mètodes científics. Conèixer i valorar de manera crítica la contribució de la ciència i la tecnologia en el canvi de les condicions de vida, així com afermar la sensibilitat i el respecte cap al medi ambient.	●		●		●	●		
11. Afermar l'esperit emprenedor amb actituds de creativitat, flexibilitat, iniciativa, treball en equip, confiança en un mateix i sentit crític.	●		●	●	●		●	
12. Desenvolupar la sensibilitat artística i literària, així com el criteri estètic, com a fonts de formació i enriquiment cultural.	●					●		●
13. Utilitzar l'educació física i l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Afermar els hàbits d'activitats fisicoesportives per a afavorir el benestar físic i mental, i com a mitjà de desenvolupament personal i social.	●		●		●	●		●
14. Afermar actituds de respecte i prevenció en l'àmbit de la mobilitat segura i saludable.						●		●
15. Fomentar una actitud responsable i compromesa en la lluita contra el canvi climàtic i en la defensa del desenvolupament sostenible.			●		●	●		●
16. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals.			●		●	●		●

Les Competències Clau que ha d'adquirir l'alumnat en finalitzar cada Etapa Educativa són un conjunt de coneixements, destreses i actituds que el preparen per a poder afrontar els principals reptes als quals haurà de fer front al llarg de la seva vida personal, acadèmica i professional..

La definició d'aquests coneixements, destreses i actituds, amb l'objectiu de facilitar la concreció dels processos d'aprenentatge a les aules i poder mesurar el nivell d'assoliment en l'adquisició de les Competències Clau, s'ha establert per a tot el territori en forma Descriptors Operatius per a cadascuna d'aquestes Competències.

Aquest conjunt de Descriptors Operatius constitueix el Perfil de Sortida (nivell II de desenvolupament curricular) de l'alumnat al final de cada Etapa Educativa. Els Descriptors Operatius que s'han definit per a cadascuna de les Competències Clau al final del Batxillerat són els següents:

PERFIL DE EIXIDA. INDICADORS OPERATIUS DE LA COMPETÈNCIA EN COMUNICACIÓ LINGÜÍSTICA (CCL)

EN FINALITZAR EL BATXILLERAT

CCL1. S'expressa de manera oral, escrita, signada o multimodal amb fluïdesa, coherència, correcció i adequació als diferents contextos socials i acadèmics, i participa en interaccions comunicatives amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per a intercanviar informació, crear coneixement i argumentar les seues opinions com per a establir i cuidar les seues relacions interpersonals.

CCL2. Comprén, interpreta i valora amb actitud crítica textos orals, escrits, signats o multimodals dels diferents àmbits, amb especial èmfasi en els textos acadèmics i dels mitjans de comunicació, per a participar en diferents contextos de manera activa i informada i per a construir coneixement.

CCL3. Localitza, selecciona i contrasta de manera autònoma informació procedent de diferents fonts, avaluant la seua fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i la integra i transforma en coneixement per a comunicar-la de manera clara i rigorosa, adoptant un punt de vista creatiu i crític al mateix temps que respectuós amb la propietat intel·lectual.

CCL4. Llig amb autonomia obres rellevants de la literatura posant-les en relació amb el seu context sociohistòric de producció, amb la tradició literària anterior i posterior i examinant l'empremta del seu llegat en l'actualitat, per a construir i compartir la seua pròpia interpretació argumentada de les obres, crear i recrear obres d'intenció literària i conformar progressivament un mapa cultural.

CCL5. Posa les seues pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, evitant i rebutjant els usos discriminatoris, així com els abusos de poder, per a afavorir la utilització no sols eficaç sinó també ètica dels diferents sistemes de comunicació.

PERFIL DE EIXIDA. INDICADORS OPERATIUS DE LA COMPETÈNCIA EN PRURILINGÜE (CP)

EN FINALITZAR EL BATXILLERAT

CP1. Utilitza amb fluïdesa, adequació i acceptable correcció una o més llengües, a més de la llengua familiar o de les llengües familiars, per a respondre a les seues necessitats comunicatives amb espontaneïtat i autonomia en diferents situacions i contextos dels àmbits personal, social, educatiu i professional.

CP2. A partir de les seues experiències, desenvolupa estratègies que li permeten ampliar i enriquir de manera sistemàtica el seu repertori lingüístic individual amb la finalitat de comunicar-se de manera eficaç.

CP3. Coneix i valora críticament la diversitat lingüística i cultural present en la societat, integrant-la en el seu desenvolupament personal i anteposant la comprensió mútua com a característica central de la comunicació, per a fomentar la cohesió social.

PERFIL DE EIXIDA. INDICADORS OPERATIUS DE LA COMPETÈNCIA MATEMÀTICA I COMPETÈNCIA EN CIÈNCIA, TECNOLOGIA I ENGINYERIA (STEM)

EN FINALITZAR EL BATXILLERAT

STEM1. Selecciona i utilitza mètodes inductius i deductius propis del raonament matemàtic en situacions pròpies de la modalitat triada i empra estratègies variades per a la resolució de problemes, analitzant críticament les solucions i reformulant el procediment, si fora necessari.

STEM2. Utilitza el pensament científic per a entendre i explicar fenòmens relacionats amb la modalitat triada, confiant en el coneixement com a motor de desenvolupament, plantejant-se hipòtesis i contrastant-les o comprovant-les mitjançant l'observació, l'experimentació i la investigació, utilitzant eines i instruments adequats, apreciament la importància de la precisió i la veracitat i mostrant una actitud crítica sobre l'abast i limitacions dels mètodes emprats..

STEM3. Planteja i desenvolupa projectes dissenyant i creant prototips o models per a generar o utilitzar productes que donen solució a una necessitat o problema de manera col·laborativa, procurant la participació de tot el grup, resolent pacíficament els conflictes que pugen sorgir, adaptant-se davant de la incertesa i avaluant el producte obtingut d'acord amb els objectius proposats, la sostenibilitat i l'impacte transformador en la societat.

STEM4. Interpreta i transmet els elements més rellevants d'investigacions de manera clara i precisa, en diferents formats (gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes, símbols), i aprofitant la cultura digital amb ètica i responsabilitat i valorant de manera crítica la contribució de la ciència i la tecnologia en el canvi de les condicions de vida per a compartir i construir nous coneixements.

STEM5. Planeja i emprén accions fonamentades científicament per a promoure la salut física i mental, i preservar el medi ambient i els éssers vius, practicant el consum responsable, aplicant principis d'ètica i seguretat per a crear valor i transformar el seu entorn de manera sostenible, adquirint compromisos com a ciutadà en l'àmbit local i global.

PERFIL DE EIXIDA. INDICADORS OPERATIUS DE LA COMPETÈNCIA DIGITAL (CD)

EN FINALITZAR EL BATXILLERAT

CD1. Realitza cerques avançades comprenent com funcionen els motors de cerca en Internet, aplicant criteris de validesa, qualitat, actualitat i fiabilitat, seleccionant els resultats de manera crítica i organitzant l'emmagatzematge de la informació de manera adequada i segura per a referenciar-la i reutilitzar-la posteriorment.

CD2. Crea, integra i reelabora continguts digitals de manera individual o col·lectiva, aplicant mesures de seguretat i respectant, en tot moment, els drets d'autoria digital per a ampliar els seus recursos i generar nou coneixement.

CD3. Selecciona, configura i utilitza dispositius digitals, eines, aplicacions i serveis en línia i els incorpora en el seu entorn personal d'aprenentatge digital per a comunicar-se, treballar col·laborativament i compartir informació, gestionant de manera responsable les seues accions, presència i visibilitat en la xarxa i exercint una ciutadania digital activa, cívica i reflexiva.

CD4. Avalua riscos i aplica mesures en usar les tecnologies digitals per a protegir els dispositius, les dades personals, la salut i el medi ambient i fa un ús crític, legal, segur, saludable i sostenible d'aquestes tecnologies.

CD5. Desenvolupa solucions tecnològiques innovadores i sostenibles per a donar resposta a necessitats concretes, mostrant interès i curiositat per l'evolució de les tecnologies digitals i pel seu desenvolupament sostenible i ús ètic.

PERFIL DE EIXIDA. INDICADORS OPERATIUS DE LA COMPETÈNCIA PERSONAL, SOCIAL I D'APRENDRE A APRENDRE (CPSAA)

EN FINALITZAR EL BATXILLERAT

CPSAA1.1 Enforteix l'optimisme, la resiliència, l'autoeficàcia i la cerca d'objectius de manera autònoma per a fer eficaç el seu aprenentatge.

CPSAA1.2 Desenvolupa una personalitat autònoma, gestionant constructivament els canvis, la participació social i la seua pròpia activitat per a dirigir la seua vida.

CPSAA2. Adopta de manera autònoma un estil de vida sostenible i atén el benestar físic i mental propi i dels altres, buscant i oferint suport en la societat per a construir un món més saludable.

CPSAA3.1 Mostra sensibilitat cap a les emocions i experiències dels altres, sent conscient de la influència que exerceix el grup en les persones, per a consolidar una personalitat empàtica i independent i desenvolupar la seua intel·ligència.

CPSAA3.2 Distribueix en un grup les tasques, recursos i responsabilitats de manera equànime, segons els seus objectius, afavorint un enfocament sistèmic per a contribuir a la consecució d'objectius compartits.

CPSAA4. Compara, analitza, avalua i sintetitza dades, informació i idees dels mitjans de comunicació, per a obtindre conclusions lògiques de manera autònoma, valorant la fiabilitat de les fonts.

CPSAA5. Planifica a llarg termini avaluant els propòsits i els processos de la construcció del coneixement, relacionant els diferents camps d'aquest per a desenvolupar processos autoregulats d'aprenentatge que li permeten transmetre aquest coneixement, proposar idees creatives i resoldre problemes amb autonomia.

PERFIL DE EIXIDA. INDICADORS OPERATIUS DE LA COMPETÈNCIA CIUDADANA (CC)

EN FINALITZAR EL BATXILLERAT

CC1. Analitza fets, normes i idees relatives a la dimensió social, històrica, cívica i moral de la seua pròpia identitat, per a contribuir a la consolidació de la seua maduresa personal i social, adquirir una consciència ciutadana i responsable, desenvolupar l'autonomia i l'esperit crític, i establir una interacció pacífica i respectuosa amb els altres i amb l'entorn.

CC2. Reconeix, analitza i aplica en diversos contextos, de manera crítica i conseqüent, els principis, ideals i valors relatius al procés d'integració europea, la Constitució Espanyola, els drets humans, i la història i el patrimoni cultural propis, alhora que participa en tota classe d'activitats grupals amb una actitud fonamentada en els principis i procediments democràtics, el compromís ètic amb la igualtat, la cohesió social, el desenvolupament sostenible i l'assoliment de la ciutadania mundial.

CC3. Adopta un judici propi i argumentat davant de problemes ètics i filosòfics fonamentals i d'actualitat, afrontant amb actitud dialogant la pluralitat de valors, creences i idees, rebutjant tot tipus de discriminació i violència, i promovent activament la igualtat i corresponsabilitat efectiva entre dones i homes.

CC4. Analitza les relacions d'interdependència i ecodependència entre les nostres formes de vida i l'entorn, realitzant una anàlisi crítica de la petjada ecològica de les accions humanes, i demostrant un compromís ètic i ecosocialment responsable, amb activitats i hàbits que conduïsquen a l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible i la lluita contra el canvi climàtic.

PERFIL DE EIXIDA. INDICADORS OPERATIUS DE LA COMPETÈNCIA EMPRENEDORA (CE)

EN FINALITZAR EL BATXILLERAT

CE1. Avalua necessitats i oportunitats i afronta reptes, amb sentit crític i ètic, avaluant la seua sostenibilitat i comprovant, a partir de coneixements tècnics específics, l'impacte que puguen suposar en l'entorn, per a presentar i executar idees i solucions innovadores dirigides a diferents contextos, tant locals com globals, en l'àmbit personal, social i acadèmic amb projecció professional empenedora.

CE2. Avalua i reflexiona sobre les fortaleses i febleses pròpies i les dels altres, fent ús d'estratègies d'autoconeixement i autoeficàcia, interioritza els coneixements econòmics i financers específics i els transfereix a contextos locals i globals, aplicant estratègies i destreses que agiliten el treball col·laboratiu i en equip, per a reunir i optimitzar els recursos necessaris, que porten a l'acció una experiència o iniciativa empenedora de valor.

CE3. Du a terme el procés de creació d'idees i solucions innovadores i pren decisions, amb sentit crític i ètic, aplicant coneixements tècnics específics i estratègies àgils de planificació i gestió de projectes, i reflexiona sobre el procés realitzat i el resultat obtingut, per a elaborar un prototip final de valor per als altres, considerant tant l'experiència d'èxit com de fracàs, una oportunitat per a aprendre.

PERFIL DE EIXIDA. INDICADORS OPERATIUS DE LA COMPETÈNCIA EN CONSCIÈNCIA I EXPRESSIÓ CULTURALS (CCEC)

EN FINALITZAR EL BATXILLERAT

CCEC1. Reflexiona, promou i valora críticament el patrimoni cultural i artístic de qualsevol època, contrastant les seues singularitats i partint de la seua pròpia identitat, per a defensar la llibertat d'expressió, la igualtat i l'enriquiment inherent a la diversitat.

CCEC2. Investiga les especificitats i intencionalitats de diverses manifestacions artístiques i culturals del patrimoni, mitjançant una postura de recepció activa i delit, diferenciant i analitzant els diferents contextos, mitjans i suports que es materialitzen, així com els llenguatges i elements tècnics i estètics que les caracteritzen.

CCEC3.1 Expressa idees, opinions, sentiments i emocions amb creativitat i esperit crític, realitzant amb rigor les seues pròpies produccions culturals i artístiques, per a participar de manera activa en la promoció dels drets humans i els processos de socialització i de construcció de la identitat personal que es deriven de la pràctica artística.

CCEC3.2 Descobreix l'autoexpressió, a través de la interactuació corporal i l'experimentació amb diferents eines i llenguatges artístics, enfrontant-se a situacions creatives amb una actitud empàtica i col·laborativa, i amb autoestima, iniciativa i imaginació.

CCEC4.1 Selecciona i integra amb creativitat diversos mitjans i suports, així com tècniques plàstiques, visuals, audiovisuals, sonores o corporals, per a dissenyar i produir projectes artístics i culturals sostenibles, analitzant les oportunitats de desenvolupament personal, social i laboral que ofereixen servint-se de la interpretació, l'execució, la improvisació o la composició.

CCEC4.2 Planifica, adapta i organitza els seus coneixements, destreses i actituds per a respondre amb creativitat i eficàcia als acompliments derivats d'una producció cultural o artística, individual o col·lectiva, utilitzant diversos llenguatges, codis, tècniques, eines i recursos plàstics, visuals, audiovisuals, musicals, corporals o escènics, valorant tant el procés com el producte final i comprenent les oportunitats personals, socials, inclusives i econòmiques que ofereixen.

I, finalment, s'adjunta en l'annex III la relació de les competències específiques, les competències clau i els criteris d'avaluació de les diferents matèries de Batxillerat que s'imparteixen en el departament per nivells en la primera i la relació de les competències específiques amb els sabers bàsics, en la segona. Ambdues es desenvolupen en les programacions d'aula.

4. PROPOSTA PEDAGÒGICA DE DEPARTAMENT. CONCRECIÓ CURRICULAR DE LA MATÈRIA

La proposta pedagògica del departament per nivells de l'ESO queda recollida en l'annex IV i la de Batxillerat, en l'annex V.

ANNEX I RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ. ESO

RELACIÓ COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS I CRITERIS AVALUACIÓ GEOGRAFIA I HISTÒRIA 2n CURS (1r i 2n d'ESO)									
COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES	COMPETÈNCIES CLAU								CRITERIS AVALUACIÓ
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC	
CE 1. Descriure i contextualitzar en el temps i l'espai els esdeveniments i els processos més rellevants de la història pròpia i universal, identificant referents de l'evolució cap a la societat actual i valorant-ne la diversitat	X								1.1 Construir un relat cronològicament ordenat i coherent sobre fets i personatges rellevants del passat i sobre la seua relació amb el present.
									1.2 Reconèixer la diferent rellevància atorgada a uns fets històrics sobre uns altres en diferents moments del passat i en el present.
									1.3 Manifestar interès i respecte per la diversitat històrica i cultural de les societats humanes.
CE 2. Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte.	X								2.1 Comparar la informació obtinguda amb les seues idees prèvies, i bandejar possibles prejudicis.
									2.2 Seleccionar i utilitzar la informació més rellevant per a explicar determinats fets històrics, geogràfics i artístics que continguen diferents fonts documentals.
									2.3 Identificar la informació que contenen diferents fonts documentals de fets històrics, geogràfics i artístics.
									2.4 Formular i comunicar les seues pròpies conclusions sobre fets històrics, geogràfics i artístics, i representar-les

ANNEX I RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ. ESO

								d'una manera textual, gràfica o audiovisual.
CE 3. Explicar les nocions bàsiques de canvi i continuïtat en la història emprant una perspectiva causal i contextualitzada, reconèixer en el passat l'origen i l'evolució de les qüestions més rellevants del món actual i expressar judicis i opinions sobre el present i el futur.	X					X		3.1 Reconèixer causes i conseqüències respecte dels fets i els processos històrics més rellevants de diferents èpoques.
								3.2 Contextualitzar i valorar decisions històricament rellevants preses per persones representatives del passat, tant en el context propi com en altres contextos socials, polítics i culturals.
								3.3 Produir opinions i manifestar actituds de tolerància i respecte cap a altres cultures i cosmovisions.
CE 4. Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives, identificar les aportacions decisives en la seua construcció, reconeixent i valorant les actuacions de tolerància i respecte.	X					X	X	4.1 Identificar els elements definitoris més significatius de les identitats individuals i col·lectives del propi entorn.
								4.2 Expressar opinions de respecte i tolerància cap a altres identitats, tant individuals com col·lectives.
								4.3 Mostrar actituds d'interés i respecte cap a altres identitats, tant individuals com col·lectives.
CE 5. Explicar les interrelacions econòmiques fonamentals entre els elements de l'espai físic i les activitats de les societats humanes, així com la seua repercussió en la sostenibilitat.			X		X	X	X	5.1 Situar les activitats econòmiques i els recursos naturals més importants en l'espai geogràfic.
								5.2 Detectar els problemes territorials i

ANNEX I RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ. ESO

								<p>mediambientals més importants, tant a escala global com local, i fer propostes amb criteris de sostenibilitat.</p> <p>5.3 Identificar i descriure l'impacte sobre el territori de les principals activitats econòmiques, diferenciant entre les que són sostenibles i les que no ho són.</p>
<p>CE 6. Contrastar els principals models d'ocupació territorial i d'organització política i econòmica que expliquen la desigualtat entre els éssers humans, tant a escala local com global.</p>	X				X	X	X	<p>6.1 Identificar i localitzar els principals models d'organització territorial, política i econòmica.</p> <p>6.2 Distingir les entitats polítiques i les formes d'organització econòmica més importants dins dels principals models d'organització territorial, política i econòmica, i explicar com incideixen en la vida quotidiana dels seus habitants.</p> <p>6.3 Assenyalar els principals problemes territorials, polítics i econòmics, així com els agents socials que hi intervenen a escala local, regional, estatal i supraestatal.</p>
<p>CE 7. Donar arguments des d'una perspectiva crítica, fonamentada en coneixements històrics i la geografia sobre problemes socials rellevants, assumir valors democràtics i pronunciar-se en la defensa d'aquests.</p>						X	X	<p>7.1 Identificar els problemes socials més rellevants de l'actualitat, utilitzant com a guia els Objectius de Desenvolupament Sostenible.</p> <p>7.2 Establir relacions causals entre les accions humanes i l'origen dels problemes socials més rellevants de l'actualitat.</p>

ANNEX I RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ. ESO

									7.3 Mostrar interès pels problemes socials més rellevants i proposar solucions a aquests fonamentades en sabers geogràfics i històrics.
CE 8. Promoure projectes cooperatius de convivència i participar-hi, prenent com a base la construcció històrica de la Unió Europea, que afavorisquen un entorn més just i solidari mitjançant l'aplicació de valors i procediments democràtics.						X		X	8.1 Participar en projectes cooperatius, assumint diversos rols amb responsabilitat i reconeixent les aportacions dels seus iguals.
									8.2 Denunciar les situacions injustes i d'exclusió en qualsevol àmbit, prenent com a exemple la història d'Europa.
									8.3 Aplicar els principis democràtics i el diàleg per a resoldre els conflictes.
CE 9. Identificar l'origen i reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural, especialment dels elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com global, i participar en l'elaboració i la difusió de propostes que n'afavorisquen la preservació i la valoració.						X		X	9.1 Identificar béns patrimonials històrics, geogràfics i artístics, tant a escala global com local.
									9.2 Elaborar treballs de síntesi sobre el patrimoni més pròxim que reconeguen la seua varietat i importància com a element identitari.

CCL: Competència en comunicació lingüística

CP: Competència plurilingüe

STEM: Competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria

CD: Competència digital

CPSAA: Competència personal, social i d'aprendre a aprendre

CC: Competència ciutadana

CE: Competència emprenedora

CECC: Competència de consciència i expressió cultural

ANNEX I RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ. ESO

RELACIÓ COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS I CRITERIS AVALUACIÓ GEOGRAFIA I HISTÒRIA 4t CURS (3r i 4t d'ESO)										
COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES	COMPETÈNCIES CLAU								CRITERIS AVALUACIÓ	
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC		
CE 1. Descriure i contextualitzar en el temps i l'espai els esdeveniments i els processos més rellevants de la història pròpia i universal, identificant referents de l'evolució cap a la societat actual i valorant-ne la diversitat.	X				X	X			X	3.1 Construir un relat o una síntesi, cronològicament ordenada, coherent i emprant la terminologia adequada, sobre fets, processos i personatges rellevants del passat i la seua relació amb el present.
										3.2 Aportar possibles motius sobre la diferent rellevància atorgada a uns fets històrics sobre uns altres en diferents moments del passat i en el present.
										3.3 Debatre sobre situacions històriques d'intolerància i formular arguments que fomenten la tolerància i el respecte cap a la diversitat històrica i cultural de les societats humanes.
CE 2. Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte.	X			X	X					2.1 Contrastar la informació seleccionada per a comprendre fets històrics, geogràfics i artístics procedent de diferents fonts amb la provinent d'organismes oficials o emissors de prestigi reconegut.
										2.2 Identificar i rebutjar prejudicis i estereotips identificant opinions no fonamentades en fets i sabers i comparant-les amb informació obtinguda a partir de fonts fiables.

ANNEX I RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ. ESO

									2.3 Utilitzar la informació que contenen diferents fonts documentals per a explicar fets històrics, geogràfics i artístics relacionant-los amb la seua època.
									2.4 Formular i comunicar de manera textual, gràfica o audiovisual conclusions i valoracions pròpies sobre fets històrics, geogràfics i artístics, mostrant un domini adequat dels conceptes i la metodologia de treball d'aquest àmbit de coneixement.
CE 3. Explicar les nocions bàsiques de canvi i continuïtat en la història emprant una perspectiva causal i contextualitzada, reconèixer en el passat l'origen i l'evolució de les qüestions més rellevants del món actual i expressar judicis i opinions sobre el present i el futur.	X						X		3.1 Explicar les dinàmiques de canvi i continuïtat en els processos històrics més rellevants de diferents èpoques identificant relacions causals complexes i entre factors de diferent àmbit.
									3.2 Contextualitzar i valorar decisions preses per persones del passat i/o de contextos socials, polítics i culturals diferents del propi, i debatre sobre els motius de les seues accions.
									3.3 Produir opinions i judicis de valor coherents sobre qüestions socials i polítiques del passat i del present, manifestant actituds de tolerància, respecte i interès cap a altres cultures i cosmovisions.
CE 4. Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives, identificar les aportacions decisives en la	X						X	X	4.1 Identificar els elements definitoris de les identitats individuals i col·lectives més significatives del

ANNEX I RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ. ESO

seua construcció, reconeixent i valorant les actuacions de tolerància i respecte.								present establint la seua connexió amb fets del passat.
								4.2 Argumentar a favor de les actituds tolerants, respectuoses i d'interès cap a altres identitats, tant individuals com col·lectives.
								4.3 Promoure i exercir propostes pràctiques de convivència a l'aula i en el propi entorn social.
CE 5. Explicar les interrelacions econòmiques fonamentals entre els elements de l'espai físic i les activitats de les societats humanes, així com la seua repercussió en la sostenibilitat.			X		X	X	X	5.1 Identificar i descriure les interrelacions entre els grups i les societats humanes i el medi ambient que han donat lloc a problemes i conflictes per l'accés als recursos naturals.
								5.2 Explicar les causes de problemes i conflictes territorials i mediambientals, diferenciant i relacionant les diferents variables que hi intervenen.
								5.3 Plantejar alternatives sostenibles argumentades als problemes i els impactes ocasionats per les activitats humanes.
CE 6. Contrastar els principals models d'ocupació territorial i d'organització política i econòmica que expliquen la desigualtat entre els éssers humans, tant a escala local com global.	X				X	X	X	6.1 Descriure les principals característiques dels diferents models d'organització territorial, política i econòmica.
								6.2 Exposar raonadament les desigualtats generades pels models

ANNEX I RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ. ESO

									d'organització territorial, política i econòmica i explicar-ne les causes.
									6.3 Explicar els principals problemes territorials, polítics i econòmics generats per les desigualtats i com afecten la vida quotidiana de les persones.
CE 7. Donar arguments des d'una perspectiva crítica, fonamentada en coneixements històrics i la geografia sobre problemes socials rellevants, assumir valors democràtics i pronunciar-se en la defensa d'aquests.						X	X		7.1 Justificar com les accions personals incideixen directament en els problemes socials rellevants.
									7.2 Proporcionar arguments propis, fonamentats en la història i en la geografia, sobre els problemes socials més rellevants, reconeixent la incidència que la seua resolució tindrà en la millora les condicions de vida de les persones.
									7.3 Proposar solucions per als problemes basades en arguments històrics i geogràfics i que consideren els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).
CE 8. Promoure projectes cooperatius de convivència i participar-hi, prenent com a base la construcció històrica de la Unió Europea, que afavorisquen un entorn més just i solidari mitjançant l'aplicació de valors i procediments democràtics.						X		X	8.1 Participar en projectes cooperatius, assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, fent costat a companys i companyes i demostrant empatia.
									8.2 Denunciar les situacions injustes i d'exclusió, argumentant a favor del diàleg i la inclusió com a maneres de superar-les.

ANNEX I RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ. ESO

									8.3 Argumentar i aplicar els principis democràtics i el diàleg per a plantejar la resolució dels conflictes, tant en l'àmbit quotidià com a escala global, especialment utilitzant el referent de la construcció històrica de la Unió Europea.
CE 9. Identificar l'origen i reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural, especialment dels elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com global, i participar en l'elaboració i la difusió de propostes que n'afavorisquen la preservació i la valoració.						X		X	9.1 Identificar les característiques dels elements patrimonials, i relacionar-les amb estils artístics, època històrica i entorn geogràfic.
									9.2 Elaborar i exposar propostes argumentades que contribuïsquen a la preservació del patrimoni i la seua valoració, i que el reconeguen com a bé social.

CCL: Competència en comunicació lingüística

CP: Competència plurilingüe

STEM: Competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria

CD: Competència digital

CPSAA: Competència personal, social i d'aprendre a aprendre

CC: Competència ciutadana

CE: Competència emprenedora

CECC: Competència de consciència i expressió cultural

ANNEX I RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ. ESO

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES EN RELACIÓ EN ELS SABERS BÀSICS (CONTINGUTS)											
BLOC	SUB-BLOC	SABERS BÀSICS	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES								
			CE1	CE2	CE3	CE4	CE5	CE6	CE7	CE8	CE9
GEOGRAFIA	MÈTODES I TÈCNiques	Metodologies de treball i vocabulari específic de la geografia.									
		Identificació i contrast de fonts de la geografia. Tècniques d'anàlisi i interpretació.									
		La representació geogràfica de l'espai terrestre. Orientació i escales. Interpretació i elaboració de mapes, imatges i representacions gràfiques.		X			X				
		Tècniques bàsiques de cerca i tractament de la informació geogràfica mitjançant les TIC.									
	FONAMENTS DE LA GEOGRAFIA FÍSICA	Els moviments de la Terra i els seus efectes (rotació i translació).									
		Formes constitutives del relleu.									
		Principals unitats de relleu i de la xarxa hídrica de la Terra.		X			X				X
		Zones climàtiques i paisatges geogràfics de la Terra.									
		Paisatges geogràfics d'Espanya i de la Comunitat Valenciana.									
	POBLAMENT I POBLACIÓ	Espai urbà i rural en el món actual.									
		L'espai urbà a Espanya i a la Comunitat Valenciana.									
		Distribució de la població mundial. Àrees de concentració i despoblació.		X			X	X	X		
		Les grans àrees culturals del planeta. La diversitat cultural dels grups humans. Convivència i interculturalitat en un món globalitzat.									
	Creixement poblacional i moviments migratoris. Estructura per edats de la població. Règims demogràfics.										

ANNEX I RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ. ESO

GEOGRAFIA POLÍTICA	La població espanyola. Evolució i distribució. Contrastos regionals. La població de la Comunitat Valenciana.									
	Geografia política de les societats. L'estat-nació com a entitat politicoterritorial. Estructura política de l'Estat espanyol.									
	Integració econòmica, monetària i ciutadana. L'estat del benestar a Europa i les institucions europees.	X			X	X			X	
	Les formes d'organització política. Democràcia davant d'autoritarisme.									
GEOGRAFIA ECONÒMICA	L'aprofitament econòmic del medi físic: Els principals recursos naturals del planeta.									
	Les àrees mundials d'activitat econòmica més importants.									
	Els paisatges del sector primari en el món rural.									
	El sector secundari i l'espai industrial. Recursos energètics i aprofitament de l'energia.									
	El sector terciari i l'avanç de la terciarització. Xarxes de transport i comunicació i espais turístics.	X		X	X	X			X	
	Sostenibilitat i repercussions mediambientals de les activitats econòmiques.									
	Els sistemes econòmics. Economies de mercat i economies centralitzades.									
	El repartiment desigual de la riquesa mundial. Globalització i dependència. L'índex de desenvolupament humà (IDH) i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).									

ANNEX I RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ. ESO

HISTÒRIA	MÈTODES I TÈCNiques D' HISTÒRIA	Metodologies de treball i vocabulari específic historiogràfic.									
		Identificació i contrast de fonts de la Història. Tècniques d'anàlisi i interpretació historiogràfica.									
		Ubicació espacial i temporal dels fets històrics. El còmput actual del temps històric en la historiografia. Cronologia i periodització.	X	X							
		Tècniques bàsiques de cerca i tractament de la informació històrica mitjançant les TIC.									
	PREHISTÒRIA I PRIMERES CIVILITZACIONS	Origen de l'ésser humà i procés d'hominització. Els primers grups humans caçadors-recol·lectors en la Prehistòria.									
		Les societats prehistòriques productores d'aliments. El Neolític i l'Edat dels Metalls.	X	X	X	X					X
		Les primeres civilitzacions agràries. Condicionants geogràfics i interpretacions històriques.									
	ANTIGUITAT CLÀSSICA, GRÈCIA I ROMA	La Grècia clàssica: la polis. La democràcia atenesa.									
		L'expansió colonial de Grècia al Mediterrani. L'extensió de l'hel·lenisme.									
		Roma, evolució política i factors de la seua expansió pel Mediterrani.	X	X	X	X					X
		El procés de romanització.									
		Sorgiment i extensió del cristianisme.									
	EDAT MITJANA	Crisi i desaparició de l'Imperi Romà.									
		Els pobles germànics i l'inici de l'Edat Mitjana.									
		Sorgiment i expansió de l'islam.									
		El feudalisme a Europa entre els segles XI i XII: política, societat i economia.	X	X	X	X					X
		El renaixement de les ciutats a Europa entre els segles XIII i XV: política, societat i economia.									
	Al-Àndalus: política, societat i economia. La vida quotidiana a les ciutats musulmanes.										

ANNEX I RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ. ESO

	Els regnes cristians peninsulars durant l'Edat Mitjana: panoràmica general i evolució territorial. La vida quotidiana a les ciutats cristianes. El Regne de València.									
	Les persones invisibilitzades en la història: dones, esclaus i estrangers. Les dones en la prehistòria, la història antiga i medieval.									
HISTÒRIA MODERNA	Renaixement. Humanisme i crisi religiosa. Reforma i Contrareforma. L'enfortiment del poder monàrquic a Europa.									
	L'expansió mundial europea. La colonització d'Amèrica.	X	X	X	X					X
	La revolució científica. El segle de les llums: absolutisme monàrquic i Il·lustració.									
	Crisi de l'Antic Règim. La Revolució Francesa, altres revolucions liberals i les seues repercussions.									
HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA	Revolució Industrial i industrialització: canvis socioeconòmics a Europa a l'inici del segle XIX.									
	Liberalisme i nacionalisme. Revolucions i nous estats nacionals a l'Europa del segle XIX.									
	La segona Revolució Industrial. L'imperialisme colonial.									
	La construcció i la consolidació de l'estat liberal a Espanya. Societat i economia de l'Espanya del segle XIX.									
	La crisi de la Restauració a Espanya, la dictadura i la Segona República.									
	Causes i conseqüències de la Primera Guerra Mundial. La Revolució Russa.									
	L'Europa d'entreguerres i la crisi del 29. Causes i conseqüències de la Segona Guerra Mundial. L'Holocaust.	X	X	X	X					X
	El món després de la Segona Guerra Mundial: la guerra freda i la descolonització d'Àsia i Àfrica.									
	El procés històric de construcció de la Unió Europea.									
	La Guerra Civil i la dictadura franquista.									
	La Transició. L'Espanya de la democràcia. La memòria democràtica.									
	El moviment feminista: les quatre onades de la lluita per la igualtat de gènere. Dones de la història moderna i contemporània.									
El món després de la caiguda del mur de Berlín. El segle XXI.										

ANNEX I RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ. ESO

HISTÒRIA DE L' ART	MÈTODES I TÈCNiques	Metodologies de treball i vocabulari de la història de l'art.									
		Identificació i contrast de fonts de la història de l'art.	X	X	X					X	
		Tècniques d'anàlisi i interpretació.									
	L' ART EN L' ANTIGUITAT I L' EDAT MITJANA	L'art en la prehistòria. Art rupestre i megalitisme.									
		Les principals tipologies arquitectòniques de la civilització egípcia (mastabes, piràmides i temples) i de les civilitzacions mesopotàmiques (zigurat).									
		Realitzacions més rellevants de l'art grec clàssic i hel·lenístic: l'escultura i el temple grec.									
		L'art a Roma. La construcció civil romana: temples, teatres, amfiteatres i circs.	X	X	X	X					X
		L'art romànic: el temple, la pintura i l'escultura.									
		L'art gòtic: el temple, la pintura i l'escultura.									
	L' ART EN L' EDAT MODERNA I CONTEMPORÀNIA	Aportacions principals de l'art islàmic.									
		L'art renaixentista italià. Característiques principals i obres més representatives.									
		L'art barroc a Europa. Característiques principals i obres més representatives.									
		Art dels segles XVIII i XIX. Academicisme enfront de Romanticisme.	X	X	X	X					X
La ruptura de la tradició artística: l'impressionisme i les avantguardes històriques.											
Moviments artístics posteriors a la Segona Guerra Mundial.											
COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC	EXERCICI DE LA CIUTADANIA	Tècniques bàsiques d'alfabetització informacional en geografia i història.									
		Aprofitament crític de les tècniques d'alfabetització informacional en geografia i història.									
		Valors, drets i deures de la ciutadania democràtica. Diàleg i empatia com a instruments de resolució pacífica de conflictes.				X	X	X	X	X	
		Hàbits democràtics. Exercici dels drets i els deures de la ciutadania. Instruments per a la resolució pacífica de conflictes. Defensa i pràctica activa.									

ANNEX I RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ. ESO

	Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història antiga i medieval.									
	Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història moderna i contemporània.									
SOSTENIBILITAT	Actuacions personals de respecte al medi ambient: reutilitzar, reciclar, reduir.									
	Hàbits personals de vida i consum per al compromís amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.									
	El desafiament de la reducció de les desigualtats socials i econòmiques en el món actual.					X	X	X		X
	Les bases de la solidaritat internacional. La cooperació i l'ajuda al desenvolupament.									
IDENTITAT I PATRIMONI	Reconeixement de la identitat cultural pròpia. Convivència i respecte de les diferències culturals i identitàries.									
	La resiliència i la pràctica de la tolerància activa. Els valors de l'europisme i la ciutadania europea.									
	Reconeixement del valor identitari del patrimoni cultural i natural i el compromís amb la seua preservació com a herència irrenunciable de l'ésser humà.				X				X	X
	La valoració i el gaudi del patrimoni com a bé social i identitari.									

SABERS BÀSICS PROPIS DEL PRIMER CICLE D'ESO

SABERS BÀSICS PROPIS DEL SEGON CICLE D'ESO

SABERS BÀSICS PROPIS TRANSVERSALS A TOT L'ESO

ANNEX II PERFIL D'EIXIDA ALUMNAT ESO

Competències clau	Descriptors operatius
<p>Competència en comunicació lingüística (CCL)</p>	<p>CCL1. S'expressa de manera oral, escrita, signada o multimodal amb coherència, correcció i adequació als diferents contextos socials, i participa en interaccions comunicatives amb actitud cooperativa i respectuosa tant per a intercanviar informació, crear coneixement i transmetre opinions, com per a construir vincles personals.</p> <p>CCL2. Comprén, interpreta i valora amb actitud crítica textos orals, escrits, signats o multimodals dels àmbits personal, social, educatiu i professional per a participar en diferents contextos de manera activa i informada i per a construir coneixement.</p> <p>CCL3. Localitza, selecciona i contrasta, de manera progressivament autònoma, informació procedent de diverses fonts, avaluant-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i la integra i transforma en coneixement per a comunicar-la adoptant un punt de vista creatiu, crític i personal i alhora respectuós amb la propietat intel·lectual.</p> <p>CCL4. Llig amb autonomia obres diverses adequades a l'edat seleccionant, les que s'ajusten millor als seus gustos i interessos, aprecia el patrimoni literari com a via privilegiada de l'experiència individual i col·lectiva i mobilitza l'experiència biogràfica pròpia i els coneixements literaris i culturals que té per a construir i compartir la interpretació de les obres i per a crear textos d'intenció literària de progressiva complexitat.</p> <p>CCL5. Posa les pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, i evita els usos discriminatoris, així com els abusos de poder, per a afavorir l'ús no només eficaç sinó també ètic dels diferents sistemes de comunicació.</p>
<p>Competència plurilingüe (CP)</p>	<p>CP1. Utilitza eficaçment una o més llengües, a més de la llengua o les llengües familiars, per a respondre a les necessitats comunicatives senzilles i predictibles, de manera adequada tant al seu desenvolupament i interessos com a situacions i contextos quotidians dels àmbits personal, social, educatiu i professional.</p>

ANNEX II PERFIL D'EIXIDA ALUMNAT ESO

	<p>CP2. A partir de les seues experiències, fa transferències entre diferents llengües com a estratègia per a comunicar-se i ampliar el seu repertori lingüístic individual.</p> <p>CP3. Coneix, valora i respecta la diversitat lingüística i cultural present en la societat, i la integra en el desenvolupament personal com a factor de diàleg, per a fomentar la cohesió social.</p>
<p>Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (STEM).</p>	<p>STEM1. Utilitza mètodes inductius i deductius propis del raonament matemàtic en situacions conegudes, i selecciona i fa servir diverses estratègies per a resoldre problemes analitzant críticament les solucions i reformulant el procediment, si és necessari.</p> <p>STEM2. Utilitza el pensament científic per a entendre i explicar els fenòmens que ocorren al seu voltant, confiant en el coneixement com a motor de desenvolupament, plantejant-se preguntes i comprovant hipòtesis mitjançant l'experimentació i la indagació, utilitzant eines i instruments adequats, apreciand la importància de la precisió i la veracitat i mostrant una actitud crítica sobre l'abast i les limitacions de la ciència.</p> <p>STEM3. Planteja i desenvolupa projectes dissenyant, fabricant i avaluant diferents prototips o models per a generar o utilitzar productes que donen solució a una necessitat o problema de manera creativa i en equip, procurant la participació de tot el grup, resolent pacíficament els conflictes que puguen eixir, adaptant-se davant la incertesa i valorant la importància de la sostenibilitat.</p> <p>STEM4. Interpreta i transmet els elements més rellevants de processos, raonaments, demostracions, mètodes i resultats científics, matemàtics i tecnològics de manera clara i precisa i en diferents formats (gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes, símbols...), aprofitant de manera crítica la cultura digital i incloent el llenguatge matematicoformal amb ètica i responsabilitat, per a compartir i construir nous coneixements.</p>

ANNEX II PERFIL D'EIXIDA ALUMNAT ESO

	<p>STEM5. Emprén accions fonamentades científicament per a promoure la salut física, mental i social, i preservar el medi ambient i els éssers vius; i aplica principis d'ètica i seguretat en l'elaboració de projectes per a transformar l'entorn pròxim de manera sostenible, valorant el seu impacte global i practicant el consum responsable.</p>
<p>Competència digital (CD)</p>	<p>CD1. Fa cerques en internet atenent criteris de validesa, qualitat, actualitat i fiabilitat, seleccionant els resultats de manera crítica i arxivant-los, per a recuperar-los, referenciar-los i reutilitzar-los, respectant-ne la propietat intel·lectual.</p> <p>CD2. Gestiona i utilitza l'entorn personal digital d'aprenentatge per a construir coneixement i crear continguts digitals mitjançant estratègies de tractament de la informació i l'ús de diferents eines digitals, seleccionant i configurant la més adequada en funció de la tasca i de les seues necessitats d'aprenentatge permanent.</p> <p>CD3. Es comunica, participa, col·labora i interactua compartint continguts, dades i informació mitjançant eines o plataformes virtuals, i gestiona de manera responsable les accions que du a terme, la seua presència i visibilitat en la xarxa, per a exercir una ciutadania digital activa, cívica i reflexiva.</p> <p>CD4. Identifica riscos i adopta mesures preventives quan fa servir les tecnologies digitals per a protegir els dispositius, les dades personals, la salut i el medi ambient, i per a prendre consciència de la importància i necessitat de fer un ús crític, legal, segur, saludable i sostenible d'aquestes tecnologies.</p> <p>CD5. Desenvolupa aplicacions informàtiques senzilles i solucions tecnològiques creatives i sostenibles per a resoldre problemes concrets o respondre a reptes proposats, i mostra interès i curiositat per l'evolució de les tecnologies digitals i pel seu desenvolupament sostenible i ús ètic.</p>

ANNEX II PERFIL D'EIXIDA ALUMNAT ESO

<p>Competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA)</p>	<p>CPSAA1. Regula i expressa les emocions enfortint l'optimisme, la resiliència, l'autoeficàcia i la recerca de propòsit i motivació cap a l'aprenentatge, per a gestionar els reptes i canvis i harmonitzar-los amb els objectius propis.</p> <p>CPSAA2. Comprén els riscos per a la salut relacionats amb factors socials, consolida estils de vida saludable de l'àmbit físic i mental, reconeix conductes contràries a la convivència i aplica estratègies per a abordar-les.</p> <p>CPSAA3. Comprén proactivament les perspectives i les experiències de les altres persones i les incorpora a l'aprenentatge propi per a participar en el treball en grup distribuint i acceptant tasques i responsabilitats de manera equitativa i emprant estratègies cooperatives.</p> <p>CPSAA4. Fa autoavaluacions sobre el propi procés d'aprenentatge buscant fonts fiables per a validar, sustentar i contrastar la informació i per a obtindre conclusions rellevants.</p> <p>CPSAA5. Planeja objectius a mitjan termini i desenvolupa processos metacognitius de retroalimentació per a aprendre dels errors en el procés de construcció del coneixement.</p>
<p>Competència ciutadana (CC)</p>	<p>CC1. Analitza i comprén idees relatives a la dimensió social i ciutadana de la pròpia identitat, així com als fets culturals, històrics i normatius que la determinen, i demostra respecte per les normes, empatia, equitat i esperit constructiu en la interacció amb els altres en qualsevol context.</p> <p>CC2. Analitza i assumeix amb fonament els principis i valors que emanen del procés d'integració europea, la Constitució espanyola i els drets humans i de la infància i participa en activitats comunitàries com la presa de decisions o la resolució de conflictes, amb actitud democràtica, respecte per la diversitat, i compromís amb la igualtat de gènere, la cohesió social, el desenvolupament sostenible i l'assoliment de la ciutadania mundial.</p>

ANNEX II PERFIL D'EIXIDA ALUMNAT ESO

	<p>CC3. Comprén i analitza problemes ètics fonamentals i d'actualitat considerant críticament els valors propis i aliens, i desenvolupant judicis propis per a afrontar la controvèrsia moral amb actitud dialogant, argumentativa, respectuosa i oposada a qualsevol tipus de discriminació o violència.</p> <p>CC4. Comprén les relacions sistèmiques d'interdependència, ecodpendència i interconnexió entre actuacions locals i globals, i adopta, de manera conscient i motivada, un estil de vida sostenible i ecosocialment responsable.</p>
<p>Competència emprenedora (CE)</p>	<p>CE1. Analitza necessitats i oportunitats i afronta reptes amb sentit crític, fent balanç de la seua sostenibilitat, valorant l'impacte que puguen suposar en l'entorn, per a presentar idees i solucions innovadores, ètiques i sostenibles, dirigides a crear valor en l'àmbit personal, social, educatiu i professional.</p> <p>CE2. Avalua les fortaleses i febleses pròpies fent ús d'estratègies d'autoconeixement i autoeficàcia, i comprén els elements fonamentals de l'economia i les finances aplicant coneixements econòmics i financers a activitats i situacions concretes, utilitzant destreses que afavorisquen el treball col·laboratiu i en equip, per a reunir i optimitzar els recursos necessaris que porten a l'acció una experiència empenedora que genere valor.</p> <p>CE3. Desenvolupa el procés de creació d'idees i solucions valuoses i pren decisions raonadament i utilitzant estratègies àgils de planificació i gestió, i reflexiona sobre el procés i el resultat obtingut, per a portar a terme el procés de creació de prototips innovadors i de valor, considerant l'experiència com una oportunitat per a aprendre.</p>
<p>Competència en consciència i expressió culturals (CCEC)</p>	<p>CCEC1. Coneix, aprecia críticament i respecta el patrimoni cultural i artístic, s'implica a conservar-lo i valora l'enriquiment inherent a la diversitat cultural i artística.</p> <p>CCEC2. Gaudeix, reconeix i analitza amb autonomia les especificitats i intencionalitats de les manifestacions artístiques i culturals més destacades del patrimoni, i distingeix els mitjans i suports, així com llenguatges i elements tècnics que les caracteritzen.</p>

ANNEX II PERFIL D'EIXIDA ALUMNAT ESO

CCEC3. Expressa idees, opinions, sentiments i emocions per mitjà de produccions culturals i artístiques integrant el seu propi cos i desenvolupant l'autoestima, la creativitat i el sentit del lloc que ocupa en la societat, amb una actitud empàtica, oberta i col·laborativa.

CCEC4. Coneix, selecciona i utilitza amb creativitat diversos mitjans i suports, així com tècniques plàstiques, visuals, audiovisuals, sonores i corporals, per a la creació de productes artístics i culturals, tant de manera individual com col·laborativa, identificant oportunitats de desenvolupament personal, social i laboral, així com d'emprenedoria.

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

RELACIÓ COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS I CRITERIS AVALUACIÓ HISTÒRIA MÓN CONTEMPORÀNE 1ER CURS BAT									
COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES	COMPETÈNCIES CLAU								CRITERIS AVALUACIÓ
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC	
CE 1. Cercar, seleccionar i emprar informació sobre el passat i el present en distints tipus de fonts, avaluant de manera crítica el grau de fiabilitat i interès, i aplicant els mètodes, tècniques i conceptes de la ciència històrica.	X			X	X	X	X	X	1.1 Emprar les tècniques i els mètodes bàsics de la investigació en història per buscar informació sobre el passat i el present, i avaluar el grau d'interès i veracitat.
									1.2 Justificar la veracitat o correcció d'afirmacions sobre fets del passat i del present contingudes en diversos tipus de fonts, d'acord amb criteris científics.
									1.3 Elaborar síntesis i formular hipòtesis, individualment i en grup, sobre fets del passat i del present, i verificar-ne la validesa a partir de fonts d'informació fiables.
									1.4 Interpretar i elaborar taules, gràfiques i mapes amb informació històrica tant en format analògic com digital.
									1.5 Acceptar la diversitat d'interpretacions historiogràfiques i reconèixer la provisionalitat i perfectibilitat del coneixement històric.
CE 2. Descriure i contextualitzar els fets i processos més importants de la història contemporània, reconeixent-hi l'origen dels trets geopolítics, socials, econòmics i	X		X	X	X				2.1 Construir relats o síntesis descriptius i/o explicatius sobre els fets i processos històrics més rellevants de la història del món contemporani.

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

culturals del món actual i explicant-los per mitjà de la causalitat històrica.									2.2 Identificar i classificar els tipus de relacions causals més habituals per a l'explicació del passat.
									2.3 Explicar les relacions causals que existeixen entre els fets i processos històrics del passat i les problemàtiques polítiques, econòmiques, socials i culturals més rellevants del present.
									2.4 Analitzar i comentar críticament fonts històriques primàries i secundàries, així com informació procedent dels mitjans de comunicació.
CE 3. Analitzar les principals ideologies, revolucions i canvis polítics de l'època contemporània, així com els diferents règims polítics als quals han donat lloc, avaluant críticament el seu caràcter democràtic o autoritari.	X			X	X	X		X	3.1 Explicar l'origen, descriure els trets fonamentals i diferenciar entre si les principals ideologies polítiques de l'època contemporània.
									3.2 Identificar, descriure i analitzar els principals processos revolucionaris contemporanis, i explicar-ne la influència sobre canvis històrics i règims polítics en contextos passats i presents.
									3.3 Expressar opinions informades i crítiques sobre el grau democràtic o autoritari de propostes i institucions polítiques del món actual, i particularment del entorn propi.
CE 4. Analitzar l'evolució de les relacions internacionals i els conflictes bèl·lics de l'època contemporània, atenent les causes i conseqüències, i valorant els esforços	X			X	X	X		X	4.1 Analitzar les causes, desenvolupament i conseqüències dels principals conflictes bèl·lics en l'època contemporània i reconèixer-ne la

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

<p>realitzats per mantindre la pau i fer complir els drets humans.</p>									<p>importància com a factors de canvi històric.</p> <p>4.2 Buscar informació veraç i rellevant sobre conflictes i situacions actuals d'incompliment dels drets humans en el plànol internacional i relacionar-los amb els precedents històrics.</p> <p>4.3 Emprar tècniques i mètodes propis de la disciplina històrica per a l'anàlisi i explicació de les relacions internacionals i de les causes i conseqüències dels conflictes.</p> <p>4.4 Identificar i valorar els principals esforços i contribucions de l'època contemporània per al manteniment de la pau internacional i el respecte als drets humans.</p>
<p>CE 5. Identificar i analitzar els canvis demogràfics, econòmics, socials i culturals provocats per l'aplicació de diferents sistemes econòmics al llarg de l'època contemporània, comparant i valorant les conseqüències per a les condicions de vida de les persones.</p>	<p>X</p>	<p>X</p>	<p>X</p>	<p>X</p>	<p>X</p>	<p>X</p>		<p>X</p>	<p>5.1 Identificar i diferenciar l'origen i trets dels diferents models d'organització econòmica i social proposats i aplicats al llarg de l'època contemporània.</p> <p>5.2 Analitzar i avaluar les repercussions socials, polítiques, culturals i mediambientals de diferents sistemes d'organització econòmica implantats en diversos espais geopolítics contemporanis.</p> <p>5.3 Realitzar judicis de valor i propostes de millora sobre diferents actuacions del</p>

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

									passat o propostes de futur relatives al desenvolupament econòmic i les seues conseqüències socials i mediambientals.
CE 6. Identificar i analitzar els canvis i permanències en l'organització social de la població, investigant les aportacions dels diferents grups socials als processos històrics i adoptant una posició crítica enfront de les desigualtats socials i les situacions de discriminació.	X			X	X	X		X	6.1 Incorporar al propi relat històric la diversitat de grups i moviments socials de la contemporaneïtat i analitzar-ne les característiques i aportacions als processos de canvi històric.
									6.2 Identificar les causes, desenvolupament, resolució i conseqüències dels principals conflictes socials de l'època contemporània.
									6.3 Avaluar la contribució de diferents moviments i agents socials de l'època contemporània a la millora de les condicions de vida de les persones.
									6.4 Reconèixer les desigualtats socials i altres situacions de discriminació de col·lectius en el passat i en el present, tot adoptant una actitud crítica enfront d'elles.
CE 7. Identificar, definir i analitzar en el seu context els principals corrents i manifestacions culturals i artístics de l'època contemporània, valorant l'herència que suposen en si mateixos i reconeixent en aquests plantejaments l'origen de la cultura actual.	X			X	X	X		X	7.1 Identificar i definir els principals corrents culturals i artístics de l'època contemporània, i interpretar el significat de les produccions materials i immaterials més significatives.
									7.2 Relacionar les noves formes, tècniques i canals d'expressió i comunicació propis de l'època contemporània amb les circumstàncies

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

									històriques i avanços tècnics que les han fet possibles. 7.3 Reconèixer la vinculació i influències existents entre les formes d'expressió cultural desenvolupades en els últims dos segles i els principals corrents artístics i culturals de l'època actual. 7.4 Valorar la importància del patrimoni cultural i artístic contemporani com una herència de tota la humanitat que cal conèixer, respectar i preservar.
CE 8. Reconèixer i analitzar els reptes més rellevants del món actual, analitzant-ne l'origen, les causes i les implicacions per al present i el futur, tot formant judicis personals informats, crítics i compromesos amb la millora de l'entorn.	X				X	X		X	8.1 Identificar els principals conflictes, reptes i problemes del món actual i buscar informació contrastada i veraç sobre els orígens històrics, l'evolució i els riscos presents i futurs. 8.2 Elaborar i exposar, de manera individual i grupal, treballs de síntesi o projectes que analitzen i valoren els reptes del món actual, a partir d'informació provinent de fonts diverses i contrastades. 8.3 Formar i expressar opinions pròpies, coherents, informades i crítiques, sobre problemes i reptes socials de rellevància local o global. 8.4 Debatre sobre els principals problemes i reptes del present i formular propostes de millora.

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

CE 9. Incorporar la perspectiva de gènere en l'estudi de la història del món contemporani, investigant els moviments feministes en el seu context i adoptant una actitud proactiva entorn de l'assoliment de la igualtat efectiva entre homes i dones.	X					X	X	X	9.1 Emprar la perspectiva de gènere en l'estudi de la realitat històrica contemporània, amb la finalitat de reconèixer i analitzar la desigualtat existent entre homes i dones.
									9.2 Identificar i incorporar al relat històric les idees i moviments feministes de l'època contemporània, així com les protagonistes principals.
									9.3 Mostrar una actitud proactiva envers la igualtat efectiva entre homes i dones, així com sobre la prevenció de la violència de gènere.

CCL: Competència en comunicació lingüística

CP: Competència plurilingüe

STEM: Competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria

CD: Competència digital

CPSAA: Competència personal, social i d'aprendre a aprendre

CC: Competència ciutadana

CE: Competència emprenedora

CECC: Competència de consciència i expressió cultural

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES EN RELACIÓ EN ELS SABERS BÀSICS 1 ^{er} BATXILLER (CONTINGUTS)											
BLOC	SUB-BLOC	SABERS BÀSICS	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES								
			CE1	CE2	CE3	CE4	CE5	CE6	CE7	CE8	CE9
PENSAR HISTÒRICAMENT	CONCEPTES, MÈTODES I TÈCNiques DE LA CIÈNCIA HISTÒRICA	Naturalesa i conceptes de la ciència històrica									
		Cerca i contrast d'informació històrica									
		Anàlisi i comentari de fonts històriques i historiogràfiques									
		Elaboració de taules, gràfiques i mapes amb informació històrica	X	X						X	
		La causalitat en història									
		L'explicació contextualitzada o per empatia									
		Temps històric, canvi i continuïtat									
		Expressió d'hipòtesis, explicacions i síntesis històriques									
SOCIETATS EN EL TEMPS	ORÍGENS DEL MÓN CONTEMPORANI	La Primera Guerra Mundial i les seues conseqüències									
		La revolució russa i l'estat soviètic									
		La societat i la política de masses									
		La crisi econòmica d'entreguerres			X	X	X	X	X		X
		Crisi de les democràcies i ascens dels totalitarismes									
		La Segona Guerra Mundial i les seues conseqüències									
		Noves formes i tendències artístiques del segle XX									

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

CONFLICTES I CANVIS EN LA PRIMERA MITAT DEL SEGLE XX	La Primera Guerra Mundial i les seues conseqüències									
	La revolució russa i l'estat soviètic									
	La societat i la política de masses									
	La crisi econòmica d'entreguerres			X	X	X	X	X		X
	Crisi de les democràcies i ascens dels totalitarismes									
	La Segona Guerra Mundial i les seues conseqüències									
	Noves formes i tendències artístiques del segle XX									
EL MÓN BIPOLAR	La política de blocs i la Guerra Freda									
	Les noves institucions internacionals									
	El bloc capitalista									
	El bloc comunista			X	X	X	X	X		X
	El procés de construcció europea									
	L'estat del benestar									
La descolonització i els problemes dels nous estats										
MÓN ACTUAL	La desintegració del bloc soviètic i el nou ordre mundial									
	La Unió europea: reptes i oportunitats									
	Espais geopolítics i principals conflictes internacionals del món actual			X	X	X	X	X	X	X
	Democràcia, drets humans i nous moviments socials									
	La globalització i els seus desequilibris									

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

COMPROMÍS CÍVIC I CIUTADA	CONSCIÈNCIA CÍVICA I CIUTADANA	La problemàtica mediambiental									
		La societat de la informació									
		Noves formes digitals d'expressió i comunicació									
			Compromís amb els principis i normes de la Declaració Universal dels Drets Humans								
			Consciència i memòria democràtica								
			Valors de l'uropeisme i ciutadania global								
			Compromís amb l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible								
			Resolució pacífica de conflictes i cultura de la pau	X	X	X	X	X	X	X	X
			Respecte de la diferència i exercici de la tolerància activa								
			Compromís amb l'assoliment de la igualtat efectiva entre homes i dones								
			Reconeixement i respecte del patrimoni cultural i natural								
			Prevenició de la manipulació de la informació i de la desinformació								

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

RELACIÓ COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS I CRITERIS AVALUACIÓ HISTÒRIA D'ESPANYA 2^{on} CURS									
COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES	COMPETÈNCIES CLAU								CRITERIS AVALUACIÓ
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC	
CE 1. Comparar els distints règims polítics de la història espanyola usant conceptes històrics, explicar els canvis i la continuïtat entre ells identificant-ne les causes i reconèixer l'empremta en el present.	X				X	X			1.1 Construir una síntesi cronològicament ordenada i coherent, usant els termes adients sobre fets, processos i personatges rellevants dels distints règims polítics des de la fi de la monarquia absoluta fins a l'actualitat.
									1.2 Elaborar judicis propis sobre la distinta rellevància dels textos constitucionals dels diferents règims polítics, com a garantia dels drets i llibertats dels espanyols i les espanyoles.
									1.3 Aportar possibles motius sobre el canvi, la continuïtat i la causalitat, així com de la distinta rellevància atorgada a uns fets històrics sobre altres en diferents moments del passat i en el present.
CE 2. Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a esdeveniments i processos històrics a partir de distintes fonts documentals, portant a terme una anàlisi crítica de la informació que proporcionen.	X					X			2.1 Identificar la informació sobre el passat i desenvolupar tècniques de crítica de les fonts històriques, mentre s'hi analitza l'origen, la fiabilitat i la rellevància.
									2.2 Utilitzar la informació contesa en diferents fonts documentals per explicar processos històrics i per

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

								entendre la seua transcendència en el món actual.
								2.3 Detectar i rebutjar prejudicis o estereotips no fonamentats en fets i sabers, sinó en opinions que no han estat contrastades ni obtingudes a partir de fonts veraces.
CE 3. Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives, tot reconeixent l'existència d'identitats múltiples en construcció que s'han de respectar i valorar.	X					X		3.1 Analitzar l'origen de les identitats regionals i nacionals que han anat construint-se en la història contemporània espanyola, mentre es reconeix la diversitat d'identitats així com els distints sentiments de pertinença i símbols comuns.
								3.2 Identificar els principals processos polítics, culturals i administratius que han contribuït a la construcció de la nació espanyola.
								3.3 Elaborar judicis propis sobre els resultats de les principals accions portades a terme per part de col·lectius socials o de les administracions en el procés de construcció de les identitats nacionals i regionals, entenent que és un procés en contínua estructuració.
CE 4. Explicar l'evolució de l'economia espanyola, tot reconeixent els progressos assolits i les limitacions persistents en l'evolució del nivell de vida, les condicions laborals i la cohesió social al llarg del temps; així com la seua repercussió en la	X		X					4.1 Descriure l'evolució econòmica espanyola, tenint en compte la dels països de l'entorn, valorant els seus efectes pel que fa a la desigualtat social, desequilibris territorials i degradació ambiental.

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

sostenibilitat, sempre prenent en consideració les desigualtats socials i territorials.								4.2 Elaborar judicis propis sobre el procés de modernització econòmica i social a l'Espanya contemporània, a partir de l'anàlisi de fonts històriques i dels debats historiogràfics existents sobre el desenvolupament.
								4.3 Contextualitzar els conceptes de progrés i modernització en diferents moments històrics, sempre entenent que són processos de múltiples causes. Identificar les mesures adoptades per l'Estat per assolir el benestar de la població.
CE 5. Reconèixer l'origen de la diversitat ideològica de les distintes cultures polítiques en l'evolució històrica espanyola.			X					5.1 Explicar les causes de la conformació de les distintes cultures polítiques, tenint en compte la diversitat de condicions de vida que ha donat lloc a conflictivitats socials al llarg de la història espanyola.
						X		5.2 Identificar i contextualitzar les principals cultures polítiques, les formes d'organització i els projectes polítics, mentre s'analitzen les motivacions que han conduït alguns subjectes a portar a terme distintes accions així com les mesures consegüents adoptades per l'Estat.
								5.3 Generar opinions argumentades i contrastades sobre la funció que han desenvolupat les distintes ideologies en

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

									l'estructura social i política de l'Espanya contemporània.
CE 6. Contextualitzar la posició espanyola en la història del món, tot assenyalant particularitats i semblances de la seua evolució històrica i tenint en compte els compromisos actuals amb l'europèisme, la cooperació i la seguretat conjunta.	X					X			6.1 Reconèixer el valor geoestratègic d'Espanya en l'evolució històrica contemporània, així com la seua influència en les relacions internacionals.
									6.2 Identificar els principals compromisos de l'Estat espanyol, tant els derivats de la integració en la Unió Europea com els que pertocuen a un país compromès amb la cooperació, solidaritat i exercici de la ciutadania ètica.
									6.3 Assenyalar els reptes globals, tot caracteritzant les singularitats i l'evolució del cas espanyol respecte d'altres països europeus i les seues connexions amb processos històrics rellevants, detectant els estereotips que hi són associats.
CE 7. Incorporar la perspectiva de gènere en l'anàlisi històrica, en adoptar actituds i promoure actuacions de reivindicació de la igualtat efectiva entre dones i homes.						X		X	7.1 Introduir la perspectiva de gènere en l'observació i anàlisi de la realitat històrica, recuperant figures individuals i col·lectives que hagen contribuït a l'emancipació femenina i a l'equiparació de drets entre ambdós gèneres.
									7.2 Identificar els mecanismes de dominació que han generat i mantingut la desigualtat entre homes i dones, els

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

									rols assignats i els espais d'activitats ocupats tradicionalment per les dones. 7.3 Analitzar fonts literàries i artístiques que contribueixen a entendre el rol de les dones en la història espanyola.
CE 8. Reconèixer el valor del patrimoni cultural i històric com a conformador de la memòria col·lectiva, participant en l'elaboració i difusió de propostes que afavorisquen la seua preservació i valoració.						X		X	8.1 Identificar les característiques més destacades dels elements patrimonials existents en la història contemporània espanyola.
									8.2 Realitzar treballs d'investigació històrics i historiogràfics que generen productes relacionats amb la memòria col·lectiva sobre esdeveniments, personatges o elements patrimonials d'interès.
									8.3 Participar en l'elaboració i difusió de propostes que afavorisquen la preservació i valoració del patrimoni històric, considerat un bé comú que cal protegir.

CCL: Competència en comunicació lingüística

CP: Competència plurilingüe

STEM: Competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria

CD: Competència digital

CPSAA: Competència personal, social i d'aprendre a aprendre

CC: Competència ciutadana

CE: Competència emprenedora

CECC: Competència de consciència i expressió cultural

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES EN RELACIÓ EN ELS SABERS BÀSICS HISTÒRIA D'ESPANYA 2 ^{on} CURS (CONTINGUTS)									
BLOC	SABERS BÀSICS	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES							
		CE1	CE2	CE3	CE4	CE5	CE6	CE7	CE8
SOCIETATS EN EL TEMPS	El treball de l'historiador: la historiografia, les fonts i el mètode històric.								
	Situació geoestratègica d'Espanya.								
	Context d'Europa occidental, Mediterrània i Atlàntic.								
	La crisi de l'Antic Règim.								
	La construcció de l'Estat nació espanyol.								
	Centralització política i administrativa de l'Estat liberal.								
	L'Imperi espanyol i el seu llegat en l'actualitat.								
	Estereotips i singularitats de l'evolució espanyola respecte del context internacional.	X	X	X	X	X	X	X	X
	Les relacions Església-Estat: laïcisme, confessionalitat i aconfessionalitat.								
	El paper del catolicisme en la configuració cultural i política espanyola.								
	La secularització de la societat espanyola.								
	Moviments anticlericals en la història contemporània espanyola.								
	El constitucionalisme en Espanya.								
	Estudi comparat dels règims liberals de la contemporaneïtat espanyola.								
Conceptes per estudiar els sistemes polítics.									
Cultures polítiques en l'Espanya contemporània: conflictes i usos del poder.									

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

Partits polítics, moviments i faccions.									
L'exili.									
La transició al capitalisme en Espanya.									
Els debats historiogràfics sobre la industrialització del país i sobre la seua dependència de l'exterior.									
El desenvolupament econòmic espanyol: ritmes i evolució.									
Canvis socials i noves formes de sociabilitat en la contemporaneïtat.									
La transformació de la societat estamental en societat de classes.									
Desenvolupament de la ciutadania.									
El treball i les condicions de vida: evolució des de la servitud senyorial, el naixement del proletariat i de les classes mitjanes.									
L'Estat de benestar.									
Contrastos, reciprocitats i dependències entre el món rural i l'urbà.									
Societat agrària, èxode rural i Espanya buidada.									
L'acció del subjecte en la història: associacionisme, moviments socials i sindicals.									
Les polítiques socials de l'Estat.									
La II República i la transformació d'Espanya: reformes estructurals i els seus orígens.									
Reaccions antidemocràtiques contra el reformisme republicà.									
La Guerra Civil.									
El franquisme: conceptes de totalitarisme i autoritarisme.									
Fonaments ideològics del franquisme, relacions internacionals i etapes de la dictadura.									
La repressió i els moviments de protesta.									

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

REPTES DEL MÓN ACTUAL	La sociabilitat de les dones en la història.								
	Protagonistes individuals i col·lectives.								
	L'emancipació femenina i els moviments feministes.								
	Memòria democràtica.								
	Reparació de les víctimes de la violència.								
	Reconeixement d'accions i moviments en favor de la llibertat en la història contemporània espanyola.								
	Consciència de fets traumàtics del passat i de no repetició de situacions violentes i doloroses.								
	Origen i evolució dels nacionalismes i regionalismes en l'Espanya contemporània.	X	X	X	X	X	X	X	X
	Creixement econòmic i sostenibilitat: fonts per a la seua anàlisi.								
	L'evolució de l'economia espanyola fins a l'actualitat.								
	Desequilibris socials, territorials i ambientals.								
	La Transició i la Constitució de 1978.								
	Espanya en la Unió Europea: procés d'integració, situació actual, reptes socials, econòmics i polítics.								
Espanya en el món: participació en els organismes internacionals.									

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

COMPROMÍS CÍVIC	Compromís institucional i ciutadà davant dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.								
	Consciència democràtica: exercici de valors cívics i participació ciutadana.								
	Identitats múltiples i sentiments de pertinença en l'Estat espanyol.								
	Prevenió de la manipulació de la informació i de la desinformació.								
	L'europèisme: actitud participativa davant programes i projectes comunitaris.								
	Conservació i difusió del patrimoni: el seu valor identitari, social i cultural.								
	La memòria col·lectiva.	X	X	X	X	X	X	X	X
	La consciència històrica.								
	Presència del coneixement històric en els debats públics.								
	Usos públics de la Història.								
	Centres d'interpretació i de divulgació històrica.								
Arxius i museus.									

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

RELACIÓN COMPETENCIAS ESPECÍFICAS, CLAVES Y CRITERIOS EVALUACIÓN GEOGRAFÍA 2.º CURSO									
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS	COMPETENCIAS CLAVE								CRITERIOS EVALUACIÓN
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC	
CE 1. Analizar mediante métodos y técnicas geográficas las principales repercusiones territoriales relativas a los retos ecosociales más importantes que afronta España y contrastarlos con los discursos oficiales y no oficiales que los abordan, identificando patrones y hábitos de consumo insostenibles que deterioran el espacio geográfico, y defendiendo el uso social responsable de los recursos.	X			X	X	X			1.1 Identificar, describir y analizar mediante métodos y técnicas de la Geografía las principales repercusiones territoriales relativas a los retos ecosociales más importantes que afronta España
									1.2 Contrastar los discursos oficiales y no oficiales que abordan las principales repercusiones territoriales relativas a retos ecosociales más importantes que afronta España con el resultado de análisis geográficos
									1.3 Identificar patrones y hábitos de consumo insostenibles que deterioran de forma significativa el espacio geográfico español, utilizando procedimientos y datos geográficos.
									1.4 Utilizar argumentos en defensa del uso social sostenible y responsable de los recursos basándose en procedimientos y datos geográficos.
CE 2. Explicar el espacio geográfico como sistema a partir del análisis de fuentes de información visuales, contrastando los paisajes naturales respecto de los humanizados y argumentando la necesidad	X			X		X		X	2.1 Describir y explicar el espacio geográfico como sistema compuesto de subsistemas interrelacionados a partir del análisis de fuentes de información visuales.

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

<p>de la sostenibilidad como principio rector de las interacciones entre los grupos humanos y el medioambiente.</p>									<p>2.2 Identificar y comparar paisajes naturales y humanizados, indicando las principales diferencias existentes entre ambos a partir del análisis de fuentes de información visuales.</p> <p>2.3 Explicar las repercusiones en el espacio geográfico de la acción antrópica a partir del contraste entre paisaje humanizado y paisaje natural.</p> <p>2.4 Argumentar la necesidad de la sostenibilidad como principio ineludible en las interacciones entre los grupos humanos y el medioambiente.</p>
<p>CE 3. Describir la diversidad natural de España y confrontarla con el contexto europeo, a través de sus características distintivas de relieve, clima, hidrografía y biodiversidad.</p>	<p>X</p>		<p>X</p>			<p>X</p>		<p>X</p>	<p>3.1 Localizar e identificar en mapas las principales regiones naturales, geomorfológicas y bioclimáticas de España y de Europa.</p> <p>3.2 Describir sintéticamente la diversidad de las regiones naturales de España a través de sus características más destacadas de relieve, clima, hidrografía y biodiversidad.</p> <p>3.3 Describir sintéticamente la diversidad natural de las principales regiones naturales de Europa a través de sus características más destacadas de relieve, clima, hidrografía y biodiversidad.</p> <p>3.4 Confrontar las características de relieve, clima, hidrografía y biodiversidad de las regiones naturales</p>

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

									de España con las del contexto europeo.
CE 4. Localizar y delimitar la escala de fenómenos físicos y humanos de diferente tipo, utilizando métodos y técnicas de la Geografía, especialmente las tecnologías de la información geográfica (TIG), así como de ciencias afines, en el análisis del espacio geográfico y en propuestas de actuación territorial.	X		X	X					4.1 Localizar fenómenos físicos y humanos de diferente tipo, utilizando métodos y técnicas de la Geografía, especialmente las tecnologías de la información geográfica (TIG), y de ciencias afines.
									4.2 Delimitar la escala de fenómenos físicos y humanos de diferente tipo, utilizando métodos y técnicas de la Geografía, especialmente las tecnologías de la información geográfica (TIG) y de ciencias afines.
									4.3 Analizar el espacio utilizando métodos y técnicas de la Geografía, especialmente las tecnologías de la información geográfica (TIG), y de ciencias afines.
									4.4 Realizar propuestas de actuación territorial a partir de análisis del espacio realizado mediante métodos y técnicas de la Geografía, especialmente las tecnologías de la información geográfica (TIG), y de ciencias afines.
CE 5. Elaborar y exponer trabajos que analicen las dinámicas globalizadoras que determinan las relaciones socioeconómicas y culturales mundiales y sus repercusiones en el territorio, promoviendo la dignidad	X		X	X			X		5.1 Elaborar trabajos que analicen las dinámicas globalizadoras que determinan las relaciones socioeconómicas y culturales mundiales y sus repercusiones en el territorio.

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

<p>humana y el respeto al medioambiente como forma de compromiso de una ciudadanía global.</p>									<p>5.2 Exponer trabajos que analicen las dinámicas globalizadoras que determinan las relaciones socioeconómicas y culturales mundiales y sus repercusiones en el territorio.</p> <p>5.3 Argumentar en favor de la dignidad humana a partir de trabajos que analicen las dinámicas globalizadoras que determinan las relaciones socioeconómicas y culturales mundiales y sus repercusiones en el territorio.</p> <p>5.4 Argumentar en favor del respeto al medioambiente a partir de trabajos que analicen las dinámicas globalizadoras que determinan las relaciones socioeconómicas y culturales mundiales y sus repercusiones en el territorio.</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

CE 6. Explicar los desequilibrios territoriales de España y de su estructura demográfica y sociolaboral, con especial atención a los procesos y decisiones que los han generado, así como a las principales medidas y políticas de cooperación y cohesión para afrontarlos tanto a nivel nacional como europeo.	X			X		X		X	6.1 Identificar, describir y explicar los principales desequilibrios territoriales de España y de su estructura demográfica y sociolaboral, con especial atención a la determinación de los procesos y decisiones que los han generado.
									6.2 Identificar, describir y valorar las principales medidas y políticas nacionales de cooperación y cohesión que afrontan los desequilibrios territoriales de España y de su estructura demográfica y sociolaboral.
									6.3 Identificar, describir y valorar las principales medidas y políticas europeas de cooperación y cohesión que afrontan los desequilibrios territoriales, con especial atención a su repercusión en España.
									6.4 Identificar y describir las repercusiones de las principales medidas y políticas de cooperación y cohesión, tanto nacionales como europeas, sobre los desequilibrios territoriales y de la estructura demográfica y sociolaboral de España.
CE 7. Participar en la elaboración de proyectos en equipo que analicen y propongan soluciones viables a situaciones problemáticas que afecten al espacio geográfico próximo, detallando las medidas y	X			X		X	X	X	7.1 Participar en la elaboración de proyectos en equipo que analicen situaciones problemáticas que afecten al espacio geográfico próximo.
									7.2 Participar en la elaboración de proyectos en equipo que propongan

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

acciones correctoras y planificando su puesta en práctica.									soluciones viables a situaciones problemáticas que afecten al espacio geográfico próximo.
									7.3 Diseñar y planificar el procedimiento de puesta en práctica de las medidas correctoras y posibles soluciones a situaciones problemáticas que afecten al espacio geográfico próximo.
									7.4 Exponer de forma argumentada las medidas correctoras y las soluciones propuestas para abordar situaciones problemáticas que afecten al espacio geográfico próximo.

CCL: Competència en comunicació lingüística

CP: Competència plurilingüe

STEM: Competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria

CD: Competència digital

CPSAA: Competència personal, social i d'aprendre a aprendre

CC: Competència ciutadana

CE: Competència emprenedora

CECC: Competència de consciència i expressió cultural

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS EN RELACIÓN CON LOS SABERES BÁSICOS GEOGRAFÍA 2.º CURSO (CONTENIDOS)									
BLOQUE	SUBBLOQUE	SABERES BÁSICOS	COMPETENCIAS ESPECÍFICAS						
			CE1	CE2	CE3	CE4	CE5	CE6	CE7
MÉTODOS Y TÉCNICAS DE GEOGRAFÍA	SABERES BÁSICOS	Métodos y técnicas de identificación y explicación causal de localizaciones, distribuciones espaciales de fenómenos y análisis de consecuencias.							
		Estrategias y técnicas de búsqueda, obtención y selección de información relevante para el conocimiento geográfico: observación directa, fuentes cartográficas, estadísticas, visuales, bibliográficas y procedentes de las tecnologías de información geográfica (TIG).	X	X	X	X	X	X	X
		Interpretación y aplicación de la información cartográfica.							
		Elaboración e interpretación de gráficas y tablas estadísticas.							
MEDIO FÍSICO DE ESPAÑA	GEOGRAFÍA FÍSICA	La diversidad geomorfológica de España. Localización y distribución de los grandes conjuntos de relieve.							
		Diversidad climática en España. La red hídrica de España.		X	X	X			
		Caracterización de las grandes regiones naturales de España. Suelos y biodiversidad.							
	INTERACCIÓN MEDIO AMBIENTE SOCIEDAD	El impacto de las actividades humanas sobre los recursos y la biodiversidad. La gestión del agua.							
		Prevención de riesgos naturales (incendios, inundaciones, especies invasoras).	X	X		X	X		
		El principio de sostenibilidad. Las políticas medioambientales en España y la Unión Europea.							

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

		Los espacios protegidos (el Patrimonio natural y cultural).							
ESPAÑA: TERRITORIO Y SOCIEDAD	GEOGRAFIA ECONOMICA	Los espacios rurales: Identificación de los paisajes agrarios.	X			X	X	X	X
		Transformaciones de las actividades agropecuarias: prácticas sostenibles e insostenibles. La Política Agraria Común en el desarrollo rural y sostenibilidad.							
		Los recursos marinos: pesca y acuicultura. La Política Pesquera Común.							
		Los espacios industriales: Transformaciones en las actividades industriales y los paisajes: materias primas y fuentes de energía.							
		El proceso de industrialización español. Las regiones industriales españolas. Las políticas de desarrollo industrial españolas y europeas.							
		Los espacios terciarizados: heterogeneidad y desigual impacto territorial. La incidencia en la vertebración territorial de los transportes y las comunicaciones.							
		Los espacios turísticos: factores, regiones e impacto.							

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

VALORES CÍVICOS Y COMPROMISO CIUDADANO	ESPAÑA EN EL CONTEXTO DE EUROPA	Localización de estados europeos. Contrastes físicos y socioeconómicos. Desequilibrios territoriales y políticas de cohesión europeas.	X			X	X		
		Gestión y ordenación del territorio nacional. Políticas de cohesión y desarrollo regional.							
	ESPAÑA EN UN MUNDO GLOBAL	Globalización y diversidad: los procesos de mundialización y el incremento de las desigualdades territoriales.	X			X	X		
		España en el contexto geopolítico mundial y su compromiso con los objetivos de desarrollo sostenible.							
SABERES BÁSICOS		Pautas de consumo responsable en el uso de los recursos.	X	X	X	X	X	X	X
		Medidas de preservación y sostenibilidad del medioambiente.							
		La ciudadanía global y su relación con los principios del europeísmo.							
		La importancia de las Instituciones internacionales y la cultura de la paz							

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

RELACIÓN COMPETENCIAS ESPECÍFICAS, CLAVES Y CRITERIOS EVALUACIÓN HISTORIA DEL ARTE 2.º CURSO									
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS	COMPETENCIAS CLAVE								CRITERIOS EVALUACIÓN
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC	
CE 1. Elaborar una definición de la obra de arte teniendo en cuenta las aportaciones realizadas por la historiografía artística.									1.1 Recabar información sobre los cambios producidos en la concepción del arte en distintos momentos históricos y en diversas culturas.
									1.2 Comparar las distintas concepciones que sobre la obra de arte ha aportado la historiografía artística.
	X			X	X	X		X	1.3 Debatir sobre el concepto de arte utilizando las aportaciones más importantes realizadas por la historiografía artística e incluyendo una reflexión propia.
									1.4 Elaborar una definición de la obra de arte que incluya la información extraída de fuentes historiográficas, la reflexión realizada sobre ella y las conclusiones a las que se haya llegado después del proceso de debate.
									1.5 Valorar y respetar la diversidad de manifestaciones artísticas tanto del pasado, como del presente.
CE 2. Identificar las distintas funciones que la obra de arte ha desempeñado a lo largo del tiempo, describirlas y compararlas realizando apreciaciones personales.	X			X	X	X	X	X	2.1 Identificar en la obra de arte un medio de comunicación y de disfrute estético inherente a la condición humana.
									2.2 Analizar una obra de arte significativa identificando y explicando la función para la que fue creada.

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

								2.3 Relacionar la función de las obras de arte tanto con las circunstancias dominantes de la época en las que fueron creadas como con la mano creadora que les dio forma.
								2.4 Señalar los distintos papeles que en la actualidad puede tener la obra de arte, resaltando la diversidad de funciones que ejerce y detectando las polémicas en las que puede verse inmersa.
CE 3. Identificar, caracterizar y comparar los principales estilos artísticos que se han sucedido a lo largo de la historia, utilizándolos para clasificar las obras de arte más representativas a distintas escalas.		X			X	X	X	3.1 Identificar y describir los estilos más importantes de la Historia del Arte.
								3.2 Ubicar obras de arte tanto locales como globales en los estilos artísticos que las crearon y señalar sus rasgos estilísticos más importantes.
								3.3 Detectar algunas personalidades creadoras que fueron capaces de salirse del esquema estilístico dominante en su época y valorar el avance que supuso su obra.
								3.4 Manifestar interés y respeto por la diversidad artística de las sociedades humanas.
CE 4. Explicar la obra de arte interpretando correctamente su lenguaje artístico y sus características estilísticas, identificando los mensajes que transmite e incluyendo en las explicaciones los conceptos fundamentales, términos y vocabulario propios de la materia.	X	X		X	X	X	X	4.1 Localizar los elementos formales, técnicos, simbólicos y estilísticos que forman parte del lenguaje artístico implícito en una obra de arte.
								4.2 Aplicar un método de comentario artístico que permita interpretar la obra de arte identificando tanto los elementos intrínsecos (materiales, formas y símbolos)

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

								<p>como los extrínsecos (mano creadora, clientela y condiciones económico-sociales).</p> <p>4.3 Elaborar explicaciones de obras de arte basadas en el método de comentario artístico establecido, utilizando la terminología y el vocabulario específico de la materia y diversos formatos tanto orales como escritos.</p> <p>4.4 Expresar sentimientos propios ante las creaciones artísticas, respetando la diversidad de percepciones ante la obra de arte y superando estereotipos y prejuicios.</p>
CE 5. Identificar y explicar la obra de mujeres creadoras dentro de la historia del arte y visibilizar sus aportaciones más importantes.		X		X	X	X	X	<p>5.1 Identificar las obras de mujeres artistas a lo largo de la historia del arte.</p> <p>5.2 Realizar biografías de mujeres artistas para ser expuestas a través de escritos o producciones digitales que incluyan sus aportaciones y obras más importantes.</p> <p>5.3 Analizar críticamente la imagen que se ha dado de la mujer en la historia del arte, mediante el análisis comparativo de obras de distintas épocas en las que esté representada la figura femenina.</p> <p>5.4 Mostrar una actitud compatible con la defensa de la igualdad entre hombres y mujeres a la hora de trabajar con obras de arte.</p>
CE 6. Analizar el patrimonio artístico, resaltando su capacidad para conformar identidades individuales y colectivas, valorando su aportación a la cultura y		X			X	X	X	<p>6.1 Identificar y analizar la presencia del arte en la vida cotidiana, señalando sus vínculos con la realidad social y valorando su utilización como objeto de consumo.</p>

ANNEX III RELACIÓ DE COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER MATÈRIES. BATXILLERAT

reconociendo su papel como elemento dinamizador de la economía.								6.2 Definir las categorías de protección de los elementos artísticos más importantes que contempla la legislación.
								6.3 Valorar el patrimonio artístico a nivel local y global, identificar sus características principales y participar de manera activa en la conservación del más cercano.
CE 7. Utilizar recursos variados para extraer información y elaborar producciones personales, utilizando herramientas TIC en las que se incluya la obra de arte como objeto de estudio.	X			X	X	X		7.1 Utilizar fuentes de información cinematográficas, literarias, textuales (historiográficas e históricas), tanto en formato digital como tradicional, para planificar los trabajos de investigación.
								7.2 Buscar, seleccionar y contrastar la información necesaria procedente de diferentes fuentes para poder llevar a cabo pequeñas investigaciones alrededor del fenómeno artístico.
								7.3 Elaborar producciones propias tanto en formato tradicional como en formato digital que expliquen el fenómeno artístico, utilizando la información seleccionada y mostrando un dominio adecuado de los conceptos artísticos.
								7.4 Compartir contenidos digitales utilizando herramientas en línea.

CCL: Competència en comunicació lingüística

CP: Competència plurilingüe

STEM: Competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria

CD: Competència digital

CPSAA: Competència personal, social i d'aprendre a aprendre

CC: Competència ciutadana

CE: Competència emprenedora

CECC: Competència de consciència i expressió cultural

ANEXO III RELACIÓ COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS AVALUACIÓ BACHILLERTAT PER MATÈRIES

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS EN RELACIÓN CON LOS SABERES BÁSICOS HISTORIA DEL ARTE 2.º CURSO (CONTENIDOS)								
BLOQUE	SABERS BÀSICS	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES						
		CE1	CE2	CE3	CE4	CE5	CE6	CE7
NOS ACERCAMOS A LA OBRA DE ARTE	Estimación de la obra de arte como realidad abierta a la interpretación personal.							
	El concepto de arte, definición y función de la obra artística a lo largo del tiempo. El poder de la imagen.							
	Tipología de obras de arte, los materiales y las técnicas en la obra de arte.							
	Vocabulario específico de la materia y concepto de estilo.	X	X					
	Método para analizar e interpretar obras de arte: análisis técnico y formal y análisis iconográfico y estilístico.							
	Uso crítico de Internet para la obtención de información sobre hechos artísticos.							
	Manejo de herramientas TIC para la gestión de la información, el trabajo colaborativo y la creación de materiales digitales.							

ANEXO III RELACIÓ COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS AVALUACIÓ BACHILLERTAT PER MATÈRIES

RITUALES, FIGURA HUMANA Y RES PUBLICA EN LOS INICIOS DEL ARTE	La prehistoria: el arte rupestre y mobiliario en las manifestaciones mágico-rituales.						
	Las civilizaciones fluviales: el arte como dispositivo de dominación y control.	X	X	X	X	X	X
	La civilización griega y el arte entorno a la figura humana.						
	El arte romano y la <i>res publica</i> .						
RELIGIÓN Y ARTE: CRISTIANIZACIÓN DE EUROPA Y EXPANSIÓN DEL ISLAM	Establecimiento de la iconografía cristiana: el primer arte cristiano y el imperio bizantino.						
	El islam y las culturas musulmanas.						
	El arte en la Europa de los pueblos prerrománicos.	X	X	X	X	X	X
	La idea de Dios como juez severo y lejano: el románico.						
BURGUESÍA Y CIUDADES, HUMANISMO Y PODER	El acercamiento a Dios durante el arte gótico.						
	El humanismo y el renacimiento.	X	X	X	X	X	X
	Visualización del poder en el barroco: monarquía, nobleza, papado y burguesía.						

ANEXO III RELACIÓ COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS AVALUACIÓ BACHILLERTAT PER MATÈRIES

ACADEMICISMO, INDIVIDUALISMO E INDUSTRIALIZACIÓN. LA INDEPENDENCIA DE LAS ARTES PLÁSTICAS	Neoclasicismo y academias, romanticismo e individualidad: los inicios del arte contemporáneo en Europa.						
	El desarrollo industrial y su influencia en el arte de mediados del siglo XIX. Nuevos materiales y arquitectura. Artes plásticas y preocupación social.						
	Hacia la ruptura de la ventana albertiana: impresionismo, postimpresionismo y primeras vanguardias.	X	X	X	X	X	X
	Funcionalismo frente a organicismo en los postulados arquitectónicos de la primera mitad del siglo XX.						
	El arte tras la Segunda Guerra Mundial. Artes plásticas y segundas vanguardias. Del estilo internacional a los y las arquitectos estrella.						
EL MUNDO DEL ARTE EN EL SIGLO XXI	La puesta en valor de formas artísticas no tradicionales: fotografía, cartel, cómic, cine o animación. La irrupción de internet en el mundo del arte.						
	Tendencias artísticas actuales.						
	Reconocimiento del arte como motor económico: mercado, consumo y colecciones. El arte como atractivo turístico.	X	X	X	X	X	X
	Valoración del patrimonio: el patrimonio artístico y su conservación.						
	El encuentro con la obra de arte: museos, exposiciones, el arte reproducido en imagen y en papel, espacios virtuales y el arte en el espacio público. El disfrute del arte como espectador.						
	Reflexión sobre el papel de las mujeres en la Historia del Arte.						
	Consideración del papel del artista en el proceso creador.						

ANEXO III RELACIÓ COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS, CONTINGUTS I CRITERIS AVALUACIÓ BACHILLERTAT PER MATÈRIES

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	1.er ESO	
1.1.1.	Competències específiques		
Competència específica número 1			
Descriure i contextualitzar en el temps i l'espai els esdeveniments i processos més rellevants de la història pròpia i universal, i identificar referents de l'evolució cap a la societat actual i valorar la diversitat.			
Criteris d'avaluació			
1.1 Construir un relat cronològicament ordenat i coherent sobre fets i personatges rellevants del passat i sobre la relació que tenen amb el present.			
1.2 Reconèixer la diferent rellevància atorgada a uns fets històrics sobre uns altres en diferents moments del passat i en el present.			
1.3 Manifestar interès i respecte per la diversitat històrica i cultural de les societats humanes.			
Sabers bàsics			
BLOC 2. HISTÒRIA			
1. Subbloc Mètodes i tècniques d'història	a. Metodologies de treball i vocabulari específic historiogràfic.		
	c. Ubicació espacial i temporal dels fets històrics. El còmput actual del temps històric en la historiografia. Cronologia i periodització.		
	d. Tècniques bàsiques de recerca i tractament de la informació històrica mitjançant les TIC.		
2. Subbloc Prehistòria i primeres civilitzacions	a. Origen de l'ésser humà i procés d'hominització. Els primers grups humans caçadors i recol·lectors en la prehistòria.		
	b. Les societats prehistòriques productores d'aliments. El neolític i l'edat dels metalls.		
	c. Les primeres civilitzacions agràries. Condicionants geogràfics i interpretacions històriques.		

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

3. Subbloc Antiguitat clàssica, Grècia i Roma	Grècia
	a. La Grècia clàssica: la polis. La democràcia atenesa.
	b. L'expansió colonial de Grècia al Mediterrani. L'extensió de l'hel·lenisme.
	Roma
	a. Roma, evolució política i factors de la seua expansió pel Mediterrani.
	b. El procés de romanització.
	c. Sorgiment i extensió del cristianisme.
BLOC 3 HISTÒRIA DE L'ART	
1. Subbloc Mètodes i tècniques de la història de l'art	a. Metodologies de treball i al vocabulari de la Història de l'art.
2. Subbloc de l'art de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana	Art prehistòric i antic
	a. L'art en la prehistòria. Art rupestre i megalitisme.
	b. Les principals tipologies arquitectòniques de la civilització egípcia (mastabes, piràmides i temples) i de les civilitzacions mesopotàmiques (zigurat).
	c. Elaboracions més rellevants de l'art grec clàssic i hel·lenístic: l'escultura i el temple grec.
	d. L'art a Roma. La construcció civil romana: temples, teatres, amfiteatres i circs.
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
Quadern	
Diari d'aprenentatge	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Observació a l'aula

Prova narrativa: conte històric, viatge geogràfic...

Projecte artístic

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

criteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatives superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	1.er ESO	
1.1.1.	Competències específiques		
Competència específica número 2			
<p>Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics apartir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte.</p>			
Criteris d'avaluació			
<p>2.1 Reconèixer causes i conseqüències respecte dels fets i processos històrics més rellevants de diferents èpoques.</p> <p>2.2 Contextualitzar i valorar decisions històricament rellevants preses per persones representatives del passat, tant en el context propi com en altres contextos socials, polítics i culturals.</p> <p>2.3 Produir opinions i manifestar actituds de tolerància i respecte cap a altres cultures i cosmovisions.</p> <p>2.4 Formular i comunicar conclusions sobre fets històrics, geogràfics i artístics, i representar-les d'una manera textual, gràfica o audiovisual.</p>			
Sabers bàsics			
BLOC 1. GEOGRAFIA			
1. Subbloc Mètodes i tècniques		<p>a. Metodologies de treball i vocabulari específic de la geografia.</p> <p>c. La representació geogràfica de l'espai terrestre. Orientació i escales. Interpretació i elaboració de mapes, imatges i representacions gràfiques.</p> <p>d. Tècniques bàsiques de cerca i tractament de la informació geogràfica mitjançant les TIC.</p>	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

2. Subbloc Fonaments de la Geografia física	a. Els moviments de la Terra i els seus efectes (rotació i translació).
	b. Formes constitutives del relleu.
	c. Principals unitats de relleu i de la xarxa hídrica de la Terra.
	d. Zones climàtiques i paisatges geogràfics de la Terra.
	e. Paisatges geogràfics d'Espanya i de la Comunitat Valenciana.
BLOC 2. HISTÒRIA	
1. Subbloc Mètodes i tècniques d'història	a. Metodologies de treball i vocabulari específic historiogràfic.
	c. Ubicació espacial i temporal dels fets històrics. El còmput actual del temps històric en la historiografia. Cronologia i periodització.
	d. Tècniques bàsiques de recerca i tractament de la informació històrica mitjançant les TIC.
2. Subbloc Prehistòria i primeres civilitzacions	a. Origen de l'ésser humà i procés d'hominització. Els primers grups humans caçadors i recol·lectors en la prehistòria.
	b. Les societats prehistòriques productores d'aliments. El neolític i l'edat dels metalls.
	c. Les primeres civilitzacions agràries. Condicionants geogràfics i interpretacions històriques.
	h. Les persones invisibilitzades en la història: dones, esclaus i estrangers. Les dones en la prehistòria.
3. Subbloc Antiguitat clàssica, Grècia i Roma	Grècia
	a. La Grècia clàssica: la polis. La democràcia atenesa.
	b. L'expansió colonial de Grècia al Mediterrani. L'extensió de l'hel·lenisme.
	Roma
	a. Roma, evolució política i factors de la seua expansió pel Mediterrani.
	b. El procés de romanització.
c. Sorgiment i extensió del cristianisme.	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

	h. Les persones invisibilitzades en la història: dones, esclaus i estrangers. Les dones en la història antiga.
BLOC 3 HISTÒRIA DE L'ART	
1. Subbloc Mètodes i tècniques de la història de l'art	a. Metodologies de treball i al vocabulari de la Història de l'art.
2. Subbloc L'art de l'antiguitat i de l'edat mitjana	Art prehistòric i antic
	a. L'art en la prehistòria. Art rupestre i megalitisme.
	b. Les principals tipologies arquitectòniques de la civilització egípcia (mastabes, piràmides i temples) i de les civilitzacions mesopotàmiques (zigurat).
	c. Elaboracions més rellevants de l'art grec clàssic i hel·lenístic: l'escultura i el temple grec.
	d. L'art a Roma. La construcció civil romana: temples, teatres, amfiteatres i circs.
	c. Reconeixement del valor identitari del patrimoni cultural i natural i el compromís amb la seua preservació com a herència irrenunciable de l'ésser humà.
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
Quadern Diari d'aprenentatge Observació a l'aula Prova narrativa: conte històric, viatge geogràfic... Projecte artístic	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

criteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	1.er ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 3			
Explicar les nocions bàsiques de canvi i continuïtat en la història emprant una perspectiva causal i contextualitzada, reconèixer en el passat l'origen i l'evolució de les qüestions més rellevants del món actual i expressar judicis i opinions sobre el present i el futur.			
Criteris d'avaluació			
3.1 Construir un relat cronològicament ordenat i coherent sobre fets i personatges rellevants del passat i sobre la relació que tenen amb el present.			
3.2 Reconèixer la diferent rellevància atorgada a uns fets històrics sobre uns altres en diferents moments del passat i en el present.			
3.3 Manifestar interès i respecte per la diversitat històrica i cultural de les societats humanes.			
Sabers bàsics			
BLOC 2. HISTÒRIA			
2. Subbloc Prehistòria i primeres civilitzacions	a. Origen de l'ésser humà i procés d'hominització. Els primers grups humans caçadors i recol·lectors en la prehistòria.		
	b. Les societats prehistòriques productores d'aliments. El neolític i l'edat dels metalls.		
	c. Les primeres civilitzacions agràries. Condicionants geogràfics i interpretacions històriques.		
3. Subbloc Antiguitat clàssica, Grècia i Roma	Grècia		
	a. La Grècia clàssica: la polis. La democràcia atenesa.		
b. L'expansió colonial de Grècia al Mediterrani. L'extensió de l'hel·lenisme.			

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

	Roma a. Roma, evolució política i factors de la seua expansió pel Mediterrani. b. El procés de romanització. c. Sorgiment i extensió del cristianisme.
BLOC 3 HISTÒRIA DE L'ART	
1. Subbloc Mètodes i tècniques de la història de l'art	a. Metodologies de treball i al vocabulari de la Història de l'art.
2. Subbloc L'art de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana	Art prehistòric i antic a. L'art en la prehistòria. Art rupestre i megalitisme. b. Les principals tipologies arquitectòniques de la civilització egípcia (mastabes, piràmides i temples) i de les civilitzacions mesopotàmiques (zigurat). c. Elaboracions més rellevants de l'art grec clàssic i hel·lenístic: l'escultura i el temple grec. d. L'art a Roma. La construcció civil romana: temples, teatres, amfiteatres i circs. c. Reconeixement del valor identitari del patrimoni cultural i natural i el compromís amb la seua preservació com a herència irrenunciable de l'ésser humà.
1.1.2.	Valoració general de l'alumnat
Instruments de recollida d'informació	
Quadern Diari d'aprenentatge Observació a l'aula	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic...

Projecte artístic

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

criteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1	Elements curriculars del nivell	1.er ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 4			
Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives identificant les aportacions decisives en la construcció i reconèixer i valorar les actuacions de tolerància i respecte.			
Criteris d'avaluació			
4.1 Identificar els elements definitoris més significatius de les identitats individuals i col·lectives de l'entorn propi.			
4.2 Expressar opinions de respecte i tolerància envers altres identitats, tant individuals com col·lectives.			
4.3 Mostrar actituds d'interés i respecte cap a altres identitats, tan individuals com col·lectives.			
Sabers bàsics			
BLOC 2. HISTÒRIA			
2. Subbloc Prehistòria i primeres civilitzacions	a. Origen de l'ésser humà i procés d'hominització. Els primers grups humans caçadors i recol·lectors en la prehistòria.		
	b. Les societats prehistòriques productores d'aliments. El neolític i l'edat dels metalls.		
	c. Les primeres civilitzacions agràries. Condicionants geogràfics i interpretacions històriques.		
3. Subbloc Antiguitat clàssica, Grècia i Roma	Grècia		
	a. La Grècia clàssica: la polis. La democràcia atenesa.		
	b. L'expansió colonial de Grècia al Mediterrani. L'extensió de l'hel·lenisme.		
	Roma		
a. Roma, evolució política i factors de la seua expansió pel Mediterrani.			

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

	b. El procés de romanització.
	c. Sorgiment i extensió del cristianisme.
BLOC 3 HISTÒRIA DE L'ART	
2. Subbloc L'art de l'antiguitat i de l'edat mitjana	Art prehistòric i antic
	a. L'art en la prehistòria. Art rupestre i megalitisme.
	b. Les principals tipologies arquitectòniques de la civilització egípcia (mastabes, piràmides i temples) i de les civilitzacions mesopotàmiques (zigurat).
	c. Elaboracions més rellevants de l'art grec clàssic i hel·lenístic: l'escultura i el temple grec.
	d. L'art a Roma. La construcció civil romana: temples, teatres, amfiteatres i circs.
	c. Reconeixement del valor identitari del patrimoni cultural i natural i el compromís amb la seua preservació com a herència irrenunciable de l'ésser humà.
BLOC 4 COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC	
1. Subbloc Exercici de la ciutadania.	a. Tècniques bàsiques d'alfabetització informacional en geografia i història.
	Valors, drets i deures de la ciutadania democràtica. Diàleg i empatia com a instruments de resolució pacífica de conflictes.
	e. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història antiga i medieval.
3. Subbloc Identitat i patrimoni.	a. Reconeixement de la pròpia identitat cultural. Convivència i respecte de les diferències culturals i identitàries.
	c. Reconeixement del valor identitari del patrimoni cultural i natural i el compromís amb la seua preservació com a herència irrenunciable de l'ésser humà.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern

Diari d'aprenentatge

Observació a l'aula

Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic...

Projecte artístic

PROVES OBJETIVAS POR COMPETENCIAS

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	1.er ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 5			
Explicar les interrelacions econòmiques fonamentals entre els elements de l'espai físic i les activitats de les societats humanes, així com la seua repercussió en la sostenibilitat.			
Criteris d'avaluació			
5.1 Situar les activitats econòmiques i els recursos naturals més importants en l'espai geogràfic.			
5.2 Detectar els problemes territorials i mediambientals més importants, tant a escala global com local, i fer propostes amb criteris de sostenibilitat.			
5.3 Identificar i descriure l'impacte sobre el territori de les principals activitats econòmiques, i diferenciar entre les que són sostenibles i les que no ho són.			
Sabers bàsics			
BLOC 1. GEOGRAFIA			
1. Subbloc Mètodes i tècniques de geografia	a.	Metodologies de treball i vocabulari específic de la Geografia.	
	c.	La representació geogràfica de l'espai terrestre. Orientació i escales. Interpretació i elaboració de mapes, imatges i representacions gràfiques.	
	d.	Tècniques bàsiques de recerca i tractament de la informació geogràfica mitjançant les TIC.	
2. Subbloc Fonaments de la geografia física	a.	Els moviments de la Terra i els seus efectes (rotació i translació)	
	b.	Formes constitutives del relleu.	
	c.	Principals unitats de relleu i de la xarxa hídrica de la Terra.	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

	d. Zones climàtiques i paisatges geogràfics de la Terra.
	e. Paisatges geogràfics d'Espanya i de la Comunitat Valenciana.
BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC	
1. Subbloc Exercici de la ciutadania	a. Tècniques bàsiques d'alfabetització informacional en geografia i història.
	b. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història antiga i medieval.
	c. Valors, drets i deures de la ciutadania democràtica. Diàleg i empatia com a instruments de resolució pacífica de conflictes.
	e. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història medieval.
2. Subbloc Sostenibilitat	a. Actuacions personals de respecte al medi ambient: reutilitzar, reciclar, reduir.
	c. El desafiament de la reducció de les desigualtats socials i econòmiques en el món actual.
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
<p>Quadern</p> <p>Diari d'aprenentatge</p> <p>Observació a l'aula</p> <p>Prova narrativa: conte històric, viatge geogràfic...</p> <p>Projecte artístic</p> <p>PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES</p>	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	1.er ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 6			
Contrastar els principals models d'ocupació territorial i d'organització política i econòmica que expliquen la desigualtat entre els éssers humans, tant a escala local com global.			
Criteris d'avaluació			
6.1 Identificar i localitzar els principals models d'organització territorial, política i econòmica.			
6.2 Distingir les entitats polítiques i formes d'organització econòmica més importants dins dels principals models d'organització territorial, política i econòmica, i explicar com incideixen en la vida quotidiana dels habitants.			
6.3 Assenyalar els principals problemes territorials, polítics i econòmics, així com els agents socials que hi intervenen a escala local, regional, estatal i supraestatal.			
Sabers bàsics			
BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC			
1. Subbloc Exercici de la ciutadania		a. Tècniques bàsiques d'alfabetització informacional en geografia i història.	
		b. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història antiga i medieval.	
		c. Valors, drets i deures de la ciutadania democràtica. Diàleg i empatia com a instruments de resolució pacífica de conflictes.	
		e. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història antiga.	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

2. Subbloc Sostenibilitat	<p>a. Actuacions personals de respecte al medi ambient: reutilitzar, reciclar, reduir.</p> <p>c. El desafiament de la reducció de les desigualtats socials i econòmiques en el món actual.</p>
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
<p>Quadern Diari d'aprenentatge Observació a l'aula Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic... Projecte artístic PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES</p>	
Criteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa	
<p>Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.</p>	
Mesures de resposta educativa per a la inclusió	
<p>a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM</p> <p>b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.</p> <p>c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.</p>	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	1.er ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 7			
Donar arguments des d'una perspectiva crítica, fonamentada en coneixements històrics i geogràfics sobre problemes socials rellevants assumint valors democràtics i pronunciant-se en la seua defensa.			
Criteris d'avaluació			
7.1 Identificar els problemes socials més rellevants de l'actualitat utilitzant com a guia els Objectius de Desenvolupament Sostenible.			
7.2 Establir relacions causals entre les accions humanes i l'origen dels problemes socials més rellevants de l'actualitat.			
7.3 Mostrar interès pels problemes socials més rellevants i proposar-hi solucions fonamentades en sabers geogràfics i històrics.			
Sabers bàsics			
BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC			
1. Subbloc Exercici de la ciutadania	a.	Tècniques bàsiques d'alfabetització informacional en geografia i història.	
	b.	Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història antiga i medieval.	
	c.	Valors, drets i deures de la ciutadania democràtica. Diàleg i empatia com a instruments de resolució pacífica de conflictes.	
2. Subbloc Sostenibilitat	e.	Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història medieval.	
	a.	Actuacions personals de respecte al medi ambient: reutilitzar, reciclar, reduir.	
	c.	El desafiament de la reducció de les desigualtats socials i econòmiques en el món actual.	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern

Diari d'aprenentatge

Observació a l'aula

Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic...

Projecte artístic

PRUEBAS OBJETIVAS POR COMPETENCIAS

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	1.er ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 8			
Promoure i participar en projectes cooperatius de convivència, prenent com a base la construcció històrica de la Unió Europea, que afavorisquen un entorn més just i solidari mitjançant l'aplicació de valors i procediments democràtics.			
Criteris d'avaluació			
8.1 Participar en projectes cooperatius assumint diversos rols amb responsabilitat i reconeixent les aportacions dels altres.			
8.2 Denunciar les situacions injustes i d'exclusió en qualsevol àmbit prenent com a exemple la història d'Europa.			
8.3 Aplicar els principis democràtics i el diàleg per a resoldre els conflictes.			
Sabers bàsics			
BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC			
1. Subbloc Exercici de la ciutadania	a. Tècniques bàsiques d'alfabetització informacional en geografia i història.		
	b. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història antiga i medieval.		
	c. Valors, drets i deures de la ciutadania democràtica. Diàleg i empatia com a instruments de resolució pacífica de conflictes.		
3. Subbloc Identitat i patrimoni	e. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història medieval.		
	a. Reconeixement de la pròpia identitat cultural. Convivència i respecte de les diferències culturals i identitàries.		
		c. Reconeixement del valor identitari del patrimoni cultural i natural i el compromís amb la seua preservació com a herència irrenunciable de l'ésser humà.	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern

Diari d'aprenentatge

Observació a l'aula

Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic...

Projecte artístic

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	1.er ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 9			
Identificar l'origen i reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural, especialment dels elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com a escala global, i participar en l'elaboració i difusió de propostes que n'afavorisquen la preservació i posada en valor.			
Criteris d'avaluació			
9.1 Identificar béns patrimonials històrics, geogràfics i artístics, tant a escala global com local.			
9.2 Elaborar treballs de síntesi sobre el patrimoni més pròxim que en reconeguen la varietat i importància com a element identitari.			
Sabers bàsics			
BLOC 2. HISTÒRIA			
2. Subbloc Prehistòria i primeres civilitzacions	a. Origen de l'ésser humà i procés d'hominització. Els primers grups humans caçadors i recol·lectors en la prehistòria.		
	b. Les societats prehistòriques productores d'aliments. El neolític i l'edat dels metalls.		
	c. Les primeres civilitzacions agràries. Condicionants geogràfics i interpretacions històriques.		
3. Subbloc Antiguitat clàssica, Grècia i Roma	Grècia		
	a. La Grècia clàssica: la polis. La democràcia atenesa.		
	b. L'expansió colonial de Grècia al Mediterrani. L'extensió de l'hel·lenisme.		
	Roma		
	a. Roma, evolució política i factors de la seua expansió pel Mediterrani.		
b. El procés de romanització.			

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

	<p>c. Sorgiment i extensió del cristianisme.</p> <p>h. Les persones invisibilitzades en la història: dones, esclaus i estrangers. Les dones en la història antiga.</p>
BLOC. 3 HISTÒRIA DE L'ART	
1. Subbloc Mètodes i tècniques de la història de l'art	<p>a. Metodologies de treball i al vocabulari de la Història de l'art.</p> <p>b. Identificació i contrast de fonts de la Història de l'art. Tècniques d'anàlisi i interpretació.</p>
2. Subbloc L'art de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana	<p>Art prehistòric i antic</p> <p>a. L'art en la prehistòria. Art rupestre i megalitisme.</p> <p>b. Les principals tipologies arquitectòniques de la civilització egípcia (mastabes, piràmides i temples) i de les civilitzacions mesopotàmiques (zigurat).</p> <p>c. Elaboracions més rellevants de l'art grec clàssic i hel·lenístic: l'escultura i el temple grec.</p> <p>d. L'art a Roma. La construcció civil romana: temples, teatres, amfiteatres i circs.</p> <p>c. Reconeixement del valor identitari del patrimoni cultural i natural i el compromís amb la seua preservació com a herència irrenunciable de l'ésser humà.</p>
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
Quadern	
Diari d'aprenentatge	
Observació a l'aula	
Prova narrativa: conte històric, viatge geogràfic...	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Projecte artístic

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

criteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	2.ºn ESO	
1.1.1.	Competències específiques		
Competència específica número 1			
Descriure i contextualitzar en el temps i l'espai els esdeveniments i processos més rellevants de la història pròpia i universal, i identificar referents de l'evolució cap a la societat actual i valorar la diversitat.			
Criteris d'avaluació			
1.1 Construir un relat cronològicament ordenat i coherent sobre fets i personatges rellevants del passat i sobre la relació que tenen amb el present.			
1.2 Reconèixer la diferent rellevància atorgada a uns fets històrics sobre uns altres en diferents moments del passat i en el present.			
1.3 Manifestar interès i respecte per la diversitat històrica i cultural de les societats humanes.			
Sabers bàsics			
BLOC 2. HISTÒRIA			
1. Subbloc Mètodes i tècniques d'història		a. Metodologies de treball i vocabulari específic historiogràfic.	
		c. Ubicació espacial i temporal dels fets històrics. El còmput actual del temps històric en la historiografia. Cronologia i periodització.	
		d. Tècniques bàsiques de recerca i tractament de la informació històrica mitjançant les TIC.	
4. Subbloc Edat Mitjana		a. Crisi i desaparició de l'Imperi romà.	
		b. Els pobles germànics i l'inici de l'edat mitjana.	
		c. Sorgiment i extensió de l'islam.	
		d. El feudalisme a Europa entre els segles XI i XII: política, societat i economia.	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

	<p>e. El renaixement de les ciutats a Europa entre els segles XIII i XV: política, societat i economia.</p> <p>f. Al-Àndalus: política, societat i economia. La vida quotidiana a les ciutats musulmanes.</p> <p>g. Els regnes cristians peninsulars durant l'edat mitjana: panoràmica general i evolució territorial. La vida quotidiana a les ciutats cristianes. El Regne de València.</p> <p>h. Les persones invisibilitzades en la història: dones, esclaus i estrangers. Les dones en la prehistòria, la història antiga i medieval.</p>
BLOC. 3 HISTÒRIA DE L'ART	
1. Subbloc Mètodes i tècniques de la història de l'art	a. Metodologies de treball i al vocabulari de la Història de l'art.
2. Subbloc L'art de l'antiguitat i de l'Edat Mitjana	Art medieval
	a. L'art romànic: el temple, la pintura i escultura.
	b. L'art gòtic: el temple, la pintura i l'escultura.
	c. Principals aportacions de l'art islàmic.
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
<p>Quadern</p> <p>Diari d'aprenentatge</p> <p>Observació a l'aula</p> <p>Prova narrativa: conte històric, viatge geogràfic...</p>	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Projecte artístic

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

criteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	2.ºn ESO	
1.1.1.	Competències específiques		
Competència específica número 2			
<p>Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte.</p>			
Criteris d'avaluació			
<p>2.1 Reconèixer causes i conseqüències respecte dels fets i processos històrics més rellevants de diferents èpoques.</p> <p>2.2 Contextualitzar i valorar decisions històricament rellevants preses per persones representatives del passat, tant en el context propi com en altres contextos socials, polítics i culturals.</p> <p>2.3 Produir opinions i manifestar actituds de tolerància i respecte cap a altres cultures i cosmovisions.</p> <p>2.4 Formular i comunicar conclusions sobre fets històrics, geogràfics i artístics, i representar-les d'una manera textual, gràfica o audiovisual.</p>			
Sabers bàsics			
BLOC. 1. GEOGRAFIA			
1. Subbloc Mètodes i tècniques		<p>a. Metodologies de treball i vocabulari específic de la geografia.</p> <p>c. La representació geogràfica de l'espai terrestre. Orientació i escales. Interpretació i elaboració de mapes, imatges i representacions gràfiques.</p> <p>d. Tècniques bàsiques de cerca i tractament de la informació geogràfica mitjançant les TIC.</p>	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

3. Subbloc Geografia del poblament i de la població	Poblament
	a. Espai urbà i rural en el món actual.
	b. L'espai urbà a Espanya i a la Comunitat Valenciana.
	d. Les grans àrees culturals del planeta. La diversitat cultural dels grups humans. Convivència i interculturalitat en un món globalitzat.
4. Subbloc Geografia política	a. Geografia política de les societats. L'Estat-nació com a entitat política i territorial. Estructura política de l'Estat espanyol.
5. Subbloc Geografia econòmica	Repercussions de les activitats econòmiques
	L'aprofitament econòmic del medi físic: Els principals recursos naturals del planeta.
	Les àrees mundials d'activitat econòmica més importants.
	c. El repartiment desigual de la riquesa mundial. Globalització i dependència. L'Índex de Desenvolupament Humà (IDH) i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).
BLOC. 2. HISTÒRIA	
1. Subbloc Mètodes i tècniques d'història	a. Metodologies de treball i vocabulari específic historiogràfic.
	c. Ubicació espacial i temporal dels fets històrics. El còmput actual del temps històric en la historiografia. Cronologia i periodització.
	d. Tècniques bàsiques de recerca i tractament de la informació històrica mitjançant les TIC.
4. Subbloc Edat Mitjana	a. Crisi i desaparició de l'Imperi romà.
	b. Els pobles germànics i l'inici de l'edat mitjana.
	c. Sorgiment i extensió de l'islam.
	d. El feudalisme a Europa entre els segles XI i XII: política, societat i economia.
	e. El renaixement de les ciutats a Europa entre els segles XIII i XV: política, societat i economia.
	f. Al-Àndalus: política, societat i economia. La vida quotidiana a les ciutats musulmanes.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

	g. Els regnes cristians peninsulars durant l'edat mitjana: panoràmica general i evolució territorial. La vida quotidiana a les ciutats cristianes. El Regne de València.
	h. Les persones invisibilitzades en la història: dones, esclaus i estrangers. Les dones en la història medieval.
BLOC. 3 HISTÒRIA DE L'ART	
1. Subbloc Mètodes i tècniques de la història de l'art	a. Metodologies de treball i al vocabulari de la Història de l'art.
2. Subbloc L'art de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana	Art medieval
	a. L'art romànic: el temple, la pintura i escultura.
	b. L'art gòtic: el temple, la pintura i l'escultura.
	c. Principals aportacions de l'art islàmic.
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
<p>Quadern</p> <p>Diari d'aprenentatge</p> <p>Observació a l'aula</p> <p>Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic...</p> <p>Projecte artístic</p> <p>PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES</p>	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	2.ºn ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 3			
Explicar les nocions bàsiques de canvi i continuïtat en la història emprant una perspectiva causal i contextualitzada, reconèixer en el passat l'origen i l'evolució de les qüestions més rellevants del món actual i expressar judicis i opinions sobre el present i el futur.			
Criteris d'avaluació			
3.1 Construir un relat cronològicament ordenat i coherent sobre fets i personatges rellevants del passat i sobre la relació que tenen amb el present.			
3.2 Reconèixer la diferent rellevància atorgada a uns fets històrics sobre uns altres en diferents moments del passat i en el present.			
3.3 Manifestar interès i respecte per la diversitat històrica i cultural de les societats humanes.			
Sabers bàsics			
BLOC. 2. HISTÒRIA			
4. Subbloc Edat Mitjana	a.	Crisi i desaparició de l'Imperi romà.	
	b.	Els pobles germànics i l'inici de l'edat mitjana.	
	c.	Sorgiment i extensió de l'islam.	
	d.	El feudalisme a Europa entre els segles XI i XII: política, societat i economia.	
	e.	El renaixement de les ciutats a Europa entre els segles XIII i XV: política, societat i economia.	
	f.	Al-Àndalus: política, societat i economia. La vida quotidiana a les ciutats musulmanes.	
	g.	Els regnes cristians peninsulars durant l'edat mitjana: panoràmica general i evolució territorial. La vida quotidiana	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

	a les ciutats cristianes. El Regne de València.
	h. Les persones invisibilitzades en la història: dones, esclaus i estrangers. Les dones en la història medieval.
BLOC. 3 HISTÒRIA DE L'ART	
1. Subbloc mètodes i tècniques de la història de l'art	a. Metodologies de treball i al vocabulari de la Història de l'art.
2. Subbloc de l'art de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana	Art medieval
	a. L'art romànic: el temple, la pintura i escultura.
	b. L'art gòtic: el temple, la pintura i l'escultura.
	c. Principals aportacions de l'art islàmic.
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
Quadern Diari d'aprenentatge Observació a l'aula Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic... Projecte artístic PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	2.ºn ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 4			
Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives identificant les aportacions decisives en la construcció i reconèixer i valorar les actuacions de tolerància i respecte.			
Criteris d'avaluació			
4.1 Identificar els elements definitoris més significatius de les identitats individuals i col·lectives de l'entorn propi.			
4.2 Expressar opinions de respecte i tolerància envers altres identitats, tant individuals com col·lectives.			
4.3 Mostrar actituds d'interés i respecte cap a altres identitats, tan individuals com col·lectives.			
Sabers bàsics			
BLOC. 1. GEOGRAFIA			
5. Subbloc Geografia econòmica		Repercussions de les activitats econòmiques	
		c. El repartiment desigual de la riquesa mundial. Globalització i dependència. L'Índex de Desenvolupament Humà (IDH) i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).	
BLOC. 2. HISTÒRIA			
4. Subbloc Edat Mitjana		a. Crisi i desaparició de l'Imperi romà.	
		b. Els pobles germànics i l'inici de l'edat mitjana.	
		c. Sorgiment i extensió de l'islam.	
4. Subbloc Edat Mitjana		d. El feudalisme a Europa entre els segles XI i XII: política, societat i economia.	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

	<p>e. El renaixement de les ciutats a Europa entre els segles XIII i XV: política, societat i economia.</p> <p>f. Al-Àndalus: política, societat i economia. La vida quotidiana a les ciutats musulmanes.</p> <p>g. Els regnes cristians peninsulars durant l'edat mitjana: panoràmica general i evolució territorial. La vida quotidiana a les ciutats cristianes. El Regne de València.</p> <p>h. Les persones invisibilitzades en la història: dones, esclaus i estrangers. Les dones en la història medieval.</p>
BLOC. 3 HISTÒRIA DE L'ART	
2. Subbloc L'art de l'antiguitat i de l'Edat Mitjana	<p>Art medieval</p> <p>a. L'art romànic: el temple, la pintura i escultura.</p> <p>b. L'art gòtic: el temple, la pintura i l'escultura.</p> <p>c. Principals aportacions de l'art islàmic.</p>
BLOC. 4 COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC	
1. Subbloc Exercici de la ciutadania.	<p>c. Valors, drets i deures de la ciutadania democràtica. Diàleg i empatia com a instruments de resolució pacífica de conflictes.</p> <p>f. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història moderna i contemporània.</p>
3. Subbloc Identitat i patrimoni.	<p>a. Reconeixement de la pròpia identitat cultural. Convivència i respecte de les diferències culturals i identitàries.</p> <p>c. Reconeixement del valor identitari del patrimoni cultural i natural i el compromís amb la seua preservació com a herència irrenunciable de l'ésser humà.</p>

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern

Diari d'aprenentatge

Observació a l'aula

Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic...

Projecte artístic

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	2.ºn ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 5			
Explicar les interrelacions econòmiques fonamentals entre els elements de l'espai físic i les activitats de les societats humanes, així com la seua repercussió en la sostenibilitat.			
Criteris d'avaluació			
5.1 Situar les activitats econòmiques i els recursos naturals més importants en l'espai geogràfic.			
5.2 Detectar els problemes territorials i mediambientals més importants, tant a escala global com local, i fer propostes amb criteris de sostenibilitat.			
5.3 Identificar i descriure l'impacte sobre el territori de les principals activitats econòmiques, i diferenciar entre les que són sostenibles i les que no ho són.			
Sabers bàsics			
BLOC 1. GEOGRAFIA			
1. Subbloc Mètodes i tècniques de geografia		a. Metodologies de treball i vocabulari específic de la Geografia.	
		c. La representació geogràfica de l'espai terrestre. Orientació i escales. Interpretació i elaboració de mapes, imatges i representacions gràfiques.	
		d. Tècniques bàsiques de recerca i tractament de la informació geogràfica mitjançant les TIC.	
5. Subbloc Geografia econòmica		c. El repartiment desigual de la riquesa mundial. Globalització i dependència. L'Índex de Desenvolupament Humà (IDH) i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC	
1. Subbloc Exercici de la ciutadania.	a. Tècniques bàsiques d'alfabetització informacional en geografia i història.
	c. Valors, drets i deures de la ciutadania democràtica. Diàleg i empatia com a instruments de resolució pacífica de conflictes.
	e. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història medieval.
2. Subbloc Sostenibilitat.	a. Actuacions personals de respecte al medi ambient: reutilitzar, reciclar, reduir.
	c. El desafiament de la reducció de les desigualtats socials i econòmiques en el món actual.
1.1.2.	Valoració general de l'alumnat
Instruments de recollida d'informació	
<p>Quadern</p> <p>Diari d'aprenentatge</p> <p>Observació a l'aula</p> <p>Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic...</p> <p>Projecte artístic</p> <p>PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES</p>	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	2.ºn ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 6			
Contrastar els principals models d'ocupació territorial i d'organització política i econòmica que expliquen la desigualtat entre els éssers humans, tant a escala local com global.			
Criteris d'avaluació			
6.1. Identificar i localitzar els principals models d'organització territorial, política i econòmica.			
6.2. Distingir les entitats polítiques i formes d'organització econòmica més importants dins dels principals models d'organització territorial, política i econòmica, i explicar com incideixen en la vida quotidiana dels habitants.			
6.3. Assenyalar els principals problemes territorials, polítics i econòmics, així com els agents socials que hi intervenen a escala local, regional, estatal i supraestatal.			
Sabers bàsics			
BLOC 1. GEOGRAFIA			
1. Subbloc Mètodes i tècniques de geografia	a.	Metodologies de treball i vocabulari específic de la Geografia.	
	c.	La representació geogràfica de l'espai terrestre. Orientació i escales. Interpretació i elaboració de mapes, imatges i representacions gràfiques.	
	d.	Tècniques bàsiques de recerca i tractament de la informació geogràfica mitjançant les TIC.	
3. Subbloc Geografia del poblament i de la	Poblament		
	a.	Espai urbà i rural en el món actual.	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

població	b. L'espai urbà a Espanya i a la Comunitat Valenciana.
	d. Les grans àrees culturals del planeta. La diversitat cultural dels grups humans. Convivència i interculturalitat en un món globalitzat.
4. Subbloc Geografia política	a. Geografia política de les societats. L'Estat-nació com a entitat política i territorial. Estructura política de l'Estat espanyol.
5. Subbloc Geografia econòmica	c. El repartiment desigual de la riquesa mundial. Globalització i dependència. L'Índex de Desenvolupament Humà (IDH) i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).
BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC	
1. Subbloc Exercici de la ciutadania	a. Tècniques bàsiques d'alfabetització informacional en geografia i història.
	c. Valors, drets i deures de la ciutadania democràtica. Diàleg i empatia com a instruments de resolució pacífica de conflictes.
	e. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història medieval.
2. Subbloc Sostenibilitat	a. Actuacions personals de respecte al medi ambient: reutilitzar, reciclar, reduir.
	c. El desafiament de la reducció de les desigualtats socials i econòmiques en el món actual.
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
Quadern	
Diari d'aprenentatge	
Observació a l'aula	
Prova narrativa: conte històric, viatge geogràfic...	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Projecte artístic

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

criteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	2.ºn ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 7			
Donar arguments des d'una perspectiva crítica, fonamentada en coneixements històrics i geogràfics sobre problemes socials rellevants assumint valors democràtics i pronunciant-se en la seua defensa.			
Criteris d'avaluació			
7.1 Identificar els problemes socials més rellevants de l'actualitat utilitzant com a guia els Objectius de Desenvolupament Sostenible.			
7.2 Establir relacions causals entre les accions humanes i l'origen dels problemes socials més rellevants de l'actualitat.			
7.3 Mostrar interès pels problemes socials més rellevants i proposar-hi solucions fonamentades en sabers geogràfics i històrics.			
Sabers bàsics			
BLOC 1. GEOGRAFIA			
1. Subbloc Mètodes i tècniques de geografia		a. Metodologies de treball i vocabulari específic de la Geografia.	
		d. Tècniques bàsiques de recerca i tractament de la informació geogràfica mitjançant les TIC.	
3. Subbloc Geografia del poblament i de la població		Poblament	
		a. Espai urbà i rural en el món actual.	
		b. L'espai urbà a Espanya i a la Comunitat Valenciana.	
		d. Les grans àrees culturals del planeta. La diversitat cultural dels grups humans. Convivència i interculturalitat en un món globalitzat.	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

5. Subbloc Geografia econòmica	c. El repartiment desigual de la riquesa mundial. Globalització i dependència. L'Índex de Desenvolupament Humà (IDH) i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).
BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC	
1. Subbloc Exercici de la ciutadania.	a. Tècniques bàsiques d'alfabetització informacional en geografia i història.
	c. Valors, drets i deures de la ciutadania democràtica. Diàleg i empatia com a instruments de resolució pacífica de conflictes.
	e. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història medieval.
2. Subbloc Sostenibilitat.	a. Actuacions personals de respecte al medi ambient: reutilitzar, reciclar, reduir.
	c. El desafiament de la reducció de les desigualtats socials i econòmiques en el món actual.
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
<p>Quadern</p> <p>Diari d'aprenentatge</p> <p>Observació a l'aula</p> <p>Prova narrativa: conte històric, viatge geogràfic...</p> <p>Projecte artístic</p> <p>PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES</p>	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	2.ºn ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 8			
Promoure i participar en projectes cooperatius de convivència, prenent com a base la construcció històrica de la Unió Europea, que afavorisquen un entorn més just i solidari mitjançant l'aplicació de valors i procediments democràtics.			
Criteris d'avaluació			
8.1 Participar en projectes cooperatius assumint diversos rols amb responsabilitat i reconeixent les aportacions dels altres.			
8.2 Denunciar les situacions injustes i d'exclusió en qualsevol àmbit prenent com a exemple la història d'Europa.			
8.3 Aplicar els principis democràtics i el diàleg per a resoldre els conflictes.			
Sabers bàsics			
BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC			
1. Subbloc Exercici de la ciutadania	a.	Tècniques bàsiques d'alfabetització informacional en geografia i història.	
	b.	Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història antiga i medieval.	
	c.	Valors, drets i deures de la ciutadania democràtica. Diàleg i empatia com a instruments de resolució pacífica de conflictes.	
3. Subbloc Identitat i patrimoni	e.	Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història medieval.	
	a.	Reconeixement de la pròpia identitat cultural. Convivència i respecte de les diferències culturals i identitàries.	
	c.	Reconeixement del valor identitari del patrimoni cultural i natural i el compromís amb la seua preservació com a herència irrenunciable de l'ésser humà.	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern

Diari d'aprenentatge

Observació a l'aula

Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic...

Projecte artístic

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIÈS

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat..

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	2.ºn ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 9			
Identificar l'origen i reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural, especialment dels elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com a escala global, i participar en l'elaboració i difusió de propostes que n'afavorisquen la preservació i posada en valor.			
Criteris d'avaluació			
9.1 Identificar béns patrimonials històrics, geogràfics i artístics, tant a escala global com local.			
9.2 Elaborar treballs de síntesi sobre el patrimoni més pròxim que en reconeguen la varietat i importància com a element identitari.			
Sabers bàsics			
BLOC. 2. HISTÒRIA			
4. Subbloc Edat Mitjana	a. Crisi i desaparició de l'Imperi romà.		
	b. Els pobles germànics i l'inici de l'Edat Mitjana.		
	c. Sorgiment i extensió de l'islam.		
	d. El feudalisme a Europa entre els segles XI i XII: política, societat i economia.		
	e. El renaixement de les ciutats a Europa entre els segles XIII i XV: política, societat i economia.		
	f. Al-Àndalus: política, societat i economia. La vida quotidiana a les ciutats musulmanes.		
	g. Els regnes cristians peninsulars durant l'edat mitjana: panoràmica general i evolució territorial. La vida quotidiana a les ciutats cristianes. El Regne de València.		
	h. Les persones invisibilitzades en la història: dones, esclaus i estrangers. Les dones en la prehistòria, la història antiga i medieval.		

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

BLOC. 3 HISTÒRIA DE L'ART	
1. Subbloc Mètodes i tècniques de la història de l'art	a. Metodologies de treball i al vocabulari de la Història de l'art.
	b. Identificació i contrast de fonts de la Història de l'art. Tècniques d'anàlisi i interpretació.
2. Subbloc L'art de l'antiguitat i de l'Edat Mitjana	Art medieval
	a. L'art romànic: el temple, la pintura i escultura.
	b. L'art gòtic: el temple, la pintura i l'escultura.
	c. Principals aportacions de l'art islàmic.
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
<p>Quadern</p> <p>Diari d'aprenentatge</p> <p>Observació a l'aula</p> <p>Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic...</p> <p>Projecte artístic</p> <p>PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES</p>	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	3.er ESO	
1.1.1.	Competències específiques		
Competència específica número 1			
Descriure i contextualitzar en el temps i l'espai els esdeveniments i processos més rellevants de la història pròpia i universal, i identificar referents de l'evolució cap a la societat actual i valorar la diversitat.			
Criteris d'avaluació			
1.1 Construir un relat o una síntesi, ordenada cronològicament, coherent i usant la terminologia adequada, sobre fets, processos i personatges rellevants del passat i la relació que tenen amb el present.			
1.2 Aportar motius possibles sobre la diferent rellevància atorgada a uns fets històrics sobre uns altres en diferents moments del passat i en el present.			
1.3 Debatre sobre situacions històriques d'intolerància i formular arguments que fomenten la tolerància i el respecte cap a la diversitat històrica i cultural de les societats humanes.			
Sabers bàsics			
BLOC 2. HISTÒRIA			
1. Subbloc Mètodes i tècniques d'història		a. Metodologies de treball i vocabulari específic historiogràfic.	
		b. Identificació i contrast de fonts de la Història. Tècniques d'anàlisi i interpretació historiogràfica.	
		c. Ubicació espacial i temporal dels fets històrics. El còmput actual del temps històric en la historiografia. Cronologia i periodització.	
		d. Tècniques bàsiques de recerca i tractament de la informació històrica mitjançant les TIC.	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

4. Subbloc Història Moderna	a. Renaixement. Humanisme i crisi religiosa. Reforma i Contrareforma. L'enfortiment del poder monàrquic a Europa.
	b. L'expansió mundial europea. La colonització d'Amèrica.
	c. La revolució científica. El segle de les llums: absolutisme monàrquic i Il·lustració.
	d. Crisi de l'Antic Règim. La Revolució Francesa, altres revolucions liberals i repercussions d'aquestes.
BLOC 3 HISTÒRIA DE L'ART	
1. Subbloc Mètodes i tècniques de la història de l'art	a. Metodologies de treball i al vocabulari de la Història de l'art.
	b. Identificació i contrast de fonts de la Història de l'art.
	c. Tècniques d'anàlisi i interpretació.
2. Subbloc de l'art de l'Edat Moderna i contemporània	a. L'art renaixentista italià. Principals característiques i obres més representatives.
	b. L'art barroc a Europa. Principals característiques i obres més representatives.
	c. Art del segle XVIII.
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
<p>Quadern</p> <p>Diari d'aprenentatge</p> <p>Observació a l'aula</p> <p>Prova narrativa: conte històric, viatge geogràfic...</p> <p>Projecte artístic</p>	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIÈS

criteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	3.er ESO	
1.1.1.	Competències específiques		
Competència específica número 2			
<p>Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte.</p>			
Criteris d'avaluació			
<p>2.1 Contrastar la informació seleccionada per a comprendre fets històrics, geogràfics i artístics procedent de diferents fonts amb la provinent d'organismes oficials o emissors de reconegut prestigi.</p> <p>2.2 Identificar i rebutjar prejudicis i estereotips identificant opinions no fonamentades en fets i sabers i comparant-les amb informació obtinguda a partir de fonts fiables.</p> <p>2.3 Utilitzar la informació continguda en diferents fonts documentals per a explicar fets històrics, geogràfics i artístics, relacionant-los amb la seua època.</p> <p>2.4 Formular i comunicar de manera textual, gràfica o audiovisual conclusions i valoracions pròpies sobre fets històrics, geogràfics i artístics, mostrant un domini adequat dels conceptes i la metodologia de treball d'aquest àmbit de coneixement.</p>			

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Sabers bàsics	
BLOC 1. GEOGRAFIA	
1. Subbloc Mètodes i tècniques	a. Metodologies de treball i vocabulari específic de la geografia.
	b. Identificació i contrast de fonts de la Geografia. Tècniques d'anàlisi i interpretació.
	c. La representació geogràfica de l'espai terrestre. Orientació i escales. Interpretació i elaboració de mapes, imatges i representacions gràfiques.
	d. Tècniques bàsiques de cerca i tractament de la informació geogràfica mitjançant les TIC.
3. Subbloc Geografia del poblament i de la població	Poblament
	c. Distribució de la població mundial. Àrees de concentració i despoblació.
	Població
	a. Creixement poblacional i moviments migratoris. Estructura per edats de la població. Règims demogràfics.
	b. La població espanyola. Evolució i distribució. Contrastos regionals. La població de la Comunitat Valenciana.
4. Subbloc Geografia política	b. Integració econòmica, monetària i ciutadana. L'Estat del Benestar a Europa i les institucions europees.
	c. Les formes d'organització política. Democràcia enfront d'autoritarisme.
5. Subbloc Geografia econòmica	Sectors productius
	a. L'aprofitament econòmic del medi físic: Els paisatges del sector primari en el món rural.
	b. El sector secundari i l'espai industrial. Recursos energètics i aprofitament de l'energia.
	c. El sector terciari i l'avanç de la terciarització. Xarxes de transport i comunicació i espais turístics.
	Repercussions de les activitats econòmiques
	a. Sostenibilitat i repercussions mediambientals de les activitats econòmiques.
	b. Els sistemes econòmics. Economies de mercat i economies centralitzades.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

	c. El repartiment desigual de la riquesa mundial. Globalització i dependència. L'Índex de Desenvolupament Humà (IDH) i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).
BLOC 2. HISTÒRIA	
1. Subbloc Mètodes i tècniques d'història	a. Metodologies de treball i vocabulari específic historiogràfic.
	b. Identificació i contrast de fonts de la Història. Tècniques d'anàlisi i interpretació historiogràfica.
	c. Ubicació espacial i temporal dels fets històrics. El còmput actual del temps històric en la historiografia. Cronologia i periodització.
	d. Tècniques bàsiques de recerca i tractament de la informació històrica mitjançant les TIC.
4. Subbloc Història Moderna	a. Renaixement. Humanisme i crisi religiosa. Reforma i Contrareforma. L'enfortiment del poder monàrquic a Europa.
	b. L'expansió mundial europea. La colonització d'Amèrica.
	c. La revolució científica. El segle de les Il·lums: absolutisme monàrquic i Il·lustració.
	d. Crisi de l'Antic Règim. La Revolució Francesa, altres revolucions liberals i repercussions d'aquestes.
BLOC 3 HISTÒRIA DE L'ART	
1. Subbloc Mètodes i tècniques de la història de l'art	a. Metodologies de treball i al vocabulari de la Història de l'art.
	b. Identificació i contrast de fonts de la Història de l'art. Tècniques d'anàlisi i interpretació.
2. Subbloc de l'art de l'Edat Moderna i Contemporània	a. L'art renaixentista italià. Principals característiques i obres més representatives.
	b. L'art barroc a Europa. Principals característiques i obres més representatives.
	c. Art del segle XVIII.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern

Diari d'aprenentatge

Observació a l'aula

Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic...

Projecte artístic

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIÈS

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	3.er ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 3			
Explicar les nocions bàsiques de canvi i continuïtat en la història emprant una perspectiva causal i contextualitzada, reconèixer en el passat l'origen i l'evolució de les qüestions més rellevants del món actual i expressar judicis i opinions sobre el present i el futur.			
Criteris d'avaluació			
3.1 Explicar les dinàmiques de canvi i continuïtat en els processos històrics més rellevants de diferents èpoques identificant relacions causals complexes i entre factors de diferent àmbit.			
3.2 Contextualitzar i valorar decisions preses per persones del passat i/o de contextos socials, polítics i culturals diferents al propi, i debatre sobre els motius de les seues accions.			
3.3 Produir opinions i judicis de valor coherents sobre qüestions socials i polítiques del passat i del present manifestant actituds de tolerància, respecte i interès cap a altres cultures i cosmovisions.			
Sabers bàsics			
BLOC 2. HISTÒRIA			
4. Subbloc Història Moderna	a. Renaixement. Humanisme i crisi religiosa. Reforma i Contrareforma. L'enfortiment del poder monàrquic a Europa.		
	b. L'expansió mundial europea. La colonització d'Amèrica.		
	c. La revolució científica. El segle de les Il·lums: absolutisme monàrquic i Il·lustració.		
	d. Crisi de l'Antic Règim. La Revolució Francesa, altres revolucions liberals i repercussions d'aquestes.		

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

BLOC. 3 HISTÒRIA DE L'ART	
1. Subbloc mètodes i tècniques de la història de l'art	a. Metodologies de treball i al vocabulari de la Història de l'art.
	b. Identificació i contrast de fonts de la Història de l'art.
	c. Tècniques d'anàlisi i interpretació.
2. Subbloc de l'art de l'Edat Moderna i contemporània	a. L'art renaixentista italià. Principals característiques i obres més representatives.
	b. L'art barroc a Europa. Principals característiques i obres més representatives.
	c. Art dels segles XVIII.
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
<p>Quadern</p> <p>Diari d'aprenentatge</p> <p>Observació a l'aula</p> <p>Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic...</p> <p>Projecte artístic</p> <p>PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIÈS</p>	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	3.er ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 4			
Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives identificant les aportacions decisives en la construcció i reconèixer i valorar les actuacions de tolerància i respecte.			
Criteris d'avaluació			
4.1 Identificar els elements definitoris de les identitats individuals i col·lectives més significatives del present establint la connexió que tenen amb fets del passat.			
4.2 Argumentar a favor de les actituds tolerants, respectuoses i d'interés cap a altres identitats, tant individuals com col·lectives.			
4.3 Promoure i exercir propostes pràctiques de convivència a l'aula i en el propi entorn social.			
Sabers bàsics			
BLOC 1. GEOGRAFIA			
1. Subbloc Mètodes i tècniques		a. Metodologies de treball i vocabulari específic de la geografia.	
		b. Identificació i contrast de fonts de la Geografia. Tècniques d'anàlisi i interpretació.	
		c. La representació geogràfica de l'espai terrestre. Orientació i escales. Interpretació i elaboració de mapes, imatges i representacions gràfiques.	
		d. Tècniques bàsiques de cerca i tractament de la informació geogràfica mitjançant les TIC.	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

3. Subbloc Geografia del poblament i de la població	Poblament
	c. Distribució de la població mundial. Àrees de concentració i despoblació.
	Població
	a. Creixement poblacional i moviments migratoris. Estructura per edats de la població. Règims demogràfics. b. La població espanyola. Evolució i distribució. Contrastos regionals. La població de la Comunitat Valenciana.
4. Subbloc Geografia política	b. Integració econòmica, monetària i ciutadana. L'Estat del Benestar a Europa i les institucions europees. c. Les formes d'organització política. Democràcia enfront d'autoritarisme.
5. Subbloc Geografia econòmica	Sectors productius
	a. L'aprofitament econòmic del medi físic: Els paisatges del sector primari en el món rural.
	b. El sector secundari i l'espai industrial. Recursos energètics i aprofitament de l'energia.
	c. El sector terciari i l'avanç de la terciarització. Xarxes de transport i comunicació i espais turístics.
	Repercussions de les activitats econòmiques
	a. Sostenibilitat i repercussions mediambientals de les activitats econòmiques. b. Els sistemes econòmics. Economies de mercat i economies centralitzades.
	c. El repartiment desigual de la riquesa mundial. Globalització i dependència. L'Índex de Desenvolupament Humà (IDH) i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).
5. Subbloc Geografia econòmica	Repercussions de les activitats econòmiques
	c. El repartiment desigual de la riquesa mundial. Globalització i dependència. L'Índex de Desenvolupament Humà (IDH) i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).
BLOC 2. HISTÒRIA	
4. Subbloc Història Moderna	a. Renaixement. Humanisme i crisi religiosa. Reforma i Contrareforma. L'enfortiment del poder monàrquic a Europa.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

	<p>b. L'expansió mundial europea. La colonització d'Amèrica.</p> <p>c. La revolució científica. El segle de les llums: absolutisme monàrquic i Il·lustració.</p> <p>d. Crisi de l'Antic Règim. La Revolució Francesa, altres revolucions liberals i repercussions d'aquestes.</p>
BLOC 3 HISTÒRIA DE L'ART	
1. Subbloc mètodes i tècniques de la història de l'art	<p>a. Metodologies de treball i al vocabulari de la Història de l'art.</p> <p>b. Identificació i contrast de fonts de la Història de l'art.</p> <p>c. Tècniques d'anàlisi i interpretació.</p>
2. Subbloc de l'art de l'Edat Moderna i contemporània	<p>a. L'art renaixentista italià. Principals característiques i obres més representatives.</p> <p>b. L'art barroca a Europa. Principals característiques i obres més representatives.</p> <p>c. Art dels segles XVIII.</p>
BLOC 4 COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC	
1. Subbloc Exercici de la ciutadania.	<p>b. Aprofitament crític de les tècniques d'alfabetització informacional en geografia i història.</p> <p>d. Hàbits democràtics. Exercici dels drets i deures de la ciutadania. Instruments per a la resolució pacífica de conflictes. Defensa i pràctica activa.</p> <p>f. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història moderna.</p>
3. Subbloc Identitat i patrimoni.	<p>b. La resiliència i la pràctica de la tolerància activa. Els valors de l'uropeisme i la ciutadania europea.</p> <p>d. La posada en valor i gaudi del patrimoni com a bé social i identitari.</p>

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern

Diari d'aprenentatge

Observació a l'aula

Prova narrativa: conte històric, viatge geogràfic...

Projecte artístic

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIÈS

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	3.er ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 5			
Explicar les interrelacions econòmiques fonamentals entre els elements de l'espai físic i les activitats de les societats humanes, així com la seua repercussió en la sostenibilitat.			
Criteris d'avaluació			
5.1 Situar les activitats econòmiques i els recursos naturals més importants en l'espai geogràfic.			
5.2 Detectar els problemes territorials i mediambientals més importants, tant a escala global com local, i fer propostes amb criteris de sostenibilitat.			
5.3 Identificar i descriure l'impacte sobre el territori de les principals activitats econòmiques, i diferenciar entre les que són sostenibles i les que no ho són.			
Sabers bàsics			
BLOC 1. GEOGRAFIA			
1. Subbloc Mètodes i tècniques de geografia		a. Metodologies de treball i vocabulari específic de la Geografia.	
		b. Identificació i contrast de fonts de la Geografia. Tècniques d'anàlisi i interpretació.	
		c. La representació geogràfica de l'espai terrestre. Orientació i escales. Interpretació i elaboració de mapes, imatges i representacions gràfiques.	
		d. Tècniques bàsiques de recerca i tractament de la informació geogràfica mitjançant les TIC.	
3. Subbloc Geografia del poblament i de la		Poblament	
		c. Distribució de la població mundial. Àrees de concentració i despoblació.	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

població	Població
	a. Creixement poblacional i moviments migratoris. Estructura per edats de la població. Règims demogràfics. b. La població espanyola. Evolució i distribució. Contrastos regionals. La població de la Comunitat Valenciana.
4. Subbloc Geografia política	b. Integració econòmica, monetària i ciutadana. L'Estat del Benestar a Europa i les institucions europees. c. Les formes d'organització política. Democràcia enfront d'autoritarisme.
	5. Subbloc Geografia econòmica
	Sectors productius
	a. L'aprofitament econòmic del medi físic: Els paisatges del sector primari en el món rural. b. El sector secundari i l'espai industrial. Recursos energètics i aprofitament de l'energia. c. El sector terciari i l'avanç de la terciarització. Xarxes de transport i comunicació i espais turístics.
	Repercussions de les activitats econòmiques
	a. Sostenibilitat i repercussions mediambientals de les activitats econòmiques. b. Els sistemes econòmics. Economies de mercat i economies centralitzades. c. El repartiment desigual de la riquesa mundial. Globalització i dependència. L'Índex de Desenvolupament Humà (IDH) i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).
BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC	
1. Subbloc Exercici de la ciutadania	b. Aprofitament crític de les tècniques d'alfabetització informacional en geografia i història. d. Hàbits democràtics. Exercici dels drets i deures de la ciutadania. Instruments per a la resolució pacífica de conflictes. Defensa i pràctica activa. f. Detecció i rebutjament de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història moderna.
	2. Subbloc Sostenibilitat
	b. Hàbits personals de vida i consum per al compromís amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible. d. Les bases de la solidaritat internacional. La cooperació i l'ajuda al desenvolupament.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern
Diari d'aprenentatge
Observació a l'aula
Prova narrativa: conte històric, viatge geogràfic...
Projecte artístic

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIÈS

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	3.º ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 6			
Contrastar els principals models d'ocupació territorial i d'organització política i econòmica que expliquen la desigualtat entre els éssers humans, tant a escala local com global.			
Criteris d'avaluació			
6.1 Descriure les principals característiques dels diferents models d'organització territorial, política i econòmica.			
6.2 Exposar raonadament les desigualtats generades pels models d'organització territorial, política i econòmica i explicar-ne les causes.			
6.3 Explicar els principals problemes territorials, polítics i econòmics generats per les desigualtats i com afecten la vida quotidiana de les persones.			
Sabers bàsics			
BLOC 1. GEOGRAFIA			
1. Subbloc Mètodes i tècniques de geografia	a. Metodologies de treball i vocabulari específic de la Geografia.		
	c. La representació geogràfica de l'espai terrestre. Orientació i escales. Interpretació i elaboració de mapes, imatges i representacions gràfiques.		
	d. Tècniques bàsiques de recerca i tractament de la informació geogràfica mitjançant les TIC.		
3. Subbloc Geografia del poblament i de la població	Poblament		
	c. Distribució de la població mundial. Àrees de concentració i despoblació.		
	Població		

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

	a. Creixement poblacional i moviments migratoris. Estructura per edats de la població. Règims demogràfics.
	b. La població espanyola. Evolució i distribució. Contrastos regionals. La població de la Comunitat Valenciana.
4. Subbloc Geografia política	b. Integració econòmica, monetària i ciutadana. L'Estat del Benestar a Europa i les institucions europees.
	c. Les formes d'organització política. Democràcia enfront d'autoritarisme.
5. Subbloc Geografia econòmica	Sectors productius
	a. L'aprofitament econòmic del medi físic: Els paisatges del sector primari en el món rural.
	b. El sector secundari i l'espai industrial. Recursos energètics i aprofitament de l'energia.
	c. El sector terciari i l'avanç de la terciarització. Xarxes de transport i comunicació i espais turístics.
	Repercussions de les activitats econòmiques
	a. Sostenibilitat i repercussions mediambientals de les activitats econòmiques.
	b. Els sistemes econòmics. Economies de mercat i economies centralitzades.
	c. El repartiment desigual de la riquesa mundial. Globalització i dependència. L'Índex de Desenvolupament Humà (IDH) i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).
BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC	
1. Subbloc Exercici de la ciutadania	b. Aprofitament crític de les tècniques d'alfabetització informacional en geografia i història.
	d. Hàbits democràtics. Exercici dels drets i deures de la ciutadania. Instruments per a la resolució pacífica de conflictes. Defensa i pràctica activa.
	f. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història moderna.
2. Subbloc Sostenibilitat	b. Hàbits personals de vida i consum per al compromís amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.
	d. Les bases de la solidaritat internacional. La cooperació i l'ajuda al desenvolupament.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern

Diari d'aprenentatge

Observació a l'aula

Prova narrativa: conte històric, viatge geogràfic...

Projecte artístic

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIÈS

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	3.º ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 7			
Donar arguments des d'una perspectiva crítica, fonamentada en coneixements històrics i geogràfics sobre problemes socials rellevants assumint valors democràtics i pronunciant-se en la seua defensa.			
Criteris d'avaluació			
7.1 Justificar com les accions personals incideixen directament en els problemes socials rellevants.			
7.2 Proporcionar arguments propis, fonamentats en la història i en la geografia, sobre els problemes socials més rellevants, i reconèixer la incidència que la seua resolució tindrà en la millora les condicions de vida de les persones.			
7.3 Proposar solucions per als problemes basades en arguments històrics i geogràfics i que consideren els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).			
Sabers bàsics			
BLOC 1. GEOGRAFIA			
1. Subbloc Mètodes i tècniques de geografia		a. Metodologies de treball i vocabulari específic de la Geografia.	
		d. Tècniques bàsiques de recerca i tractament de la informació geogràfica mitjançant les TIC.	
3. Subbloc Geografia del poblament i de la població		Poblament	
		c. Distribució de la població mundial. Àrees de concentració i despoblació.	
		Població	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

	a. Creixement poblacional i moviments migratoris. Estructura per edats de la població. Règims demogràfics.
	b. La població espanyola. Evolució i distribució. Contrastos regionals. La població de la Comunitat Valenciana.
BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC	
1. Subbloc Exercici de la ciutadania.	b. Aprofitament crític de les tècniques d'alfabetització informacional en geografia i història.
	d. Hàbits democràtics. Exercici dels drets i deures de la ciutadania. Instruments per a la resolució pacífica de conflictes. Defensa i pràctica activa.
	f. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història moderna.
2. Subbloc Sostenibilitat.	b. Hàbits personals de vida i consum per al compromís amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.
	d. Les bases de la solidaritat internacional. La cooperació i l'ajuda al desenvolupament.
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
Quadern	
Diari d'aprenentatge	
Observació a l'aula	
Prova narrativa: conte històric, viatge geogràfic...	
Projecte artístic	
PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIÉS	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	3.er ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 8			
Promoure i participar en projectes cooperatius de convivència, prenent com a base la construcció històrica de la Unió Europea, que afavorisquen un entorn més just i solidari mitjançant l'aplicació de valors i procediments democràtics.			
Criteris d'avaluació			
8.1 Participar en projectes cooperatius assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, fent costat a companys i companyes i demostrant empatia.			
8.2 Denunciar les situacions injustes i d'exclusió, argumentant a favor del diàleg i la inclusió com a maneres de superar-les.			
8.3 Argumentar i aplicar els principis democràtics i el diàleg per a plantejar la resolució dels conflictes, tant a escala quotidiana com global, especialment utilitzant el referent de la construcció històrica de la Unió Europea.			
Sabers bàsics			
BLOC 1. GEOGRAFIA			
4. Subbloc Geografia política	b. Integració econòmica, monetària i ciutadana. L'Estat del Benestar a Europa i les institucions europees.		
	c. Les formes d'organització política. Democràcia enfront d'autoritarisme.		
5. Subbloc Geografia econòmica	Sectors productius		
	a. L'aprofitament econòmic del medi físic: Els paisatges del sector primari en el món rural.		
	b. El sector secundari i l'espai industrial. Recursos energètics i aprofitament de l'energia.		

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

	<p>c. El sector terciari i l'avanç de la terciarització. Xarxes de transport i comunicació i espais turístics.</p> <p>Repercussions de les activitats econòmiques</p> <p>a. Sostenibilitat i repercussions mediambientals de les activitats econòmiques.</p> <p>b. Els sistemes econòmics. Economies de mercat i economies centralitzades.</p> <p>c. El repartiment desigual de la riquesa mundial. Globalització i dependència. L'Índex de Desenvolupament Humà (IDH) i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).</p>
BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC	
1. Subbloc exercici de la ciutadania	<p>b. Aprofitament crític de les tècniques d'alfabetització informacional en geografia i història.</p> <p>d. Hàbits democràtics. Exercici dels drets i deures de la ciutadania. Instruments per a la resolució pacífica de conflictes. Defensa i pràctica activa.</p> <p>f. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història moderna.</p>
3. Subbloc identitat i patrimoni	<p>b. La resiliència i la pràctica de la tolerància activa. Els valors de l'europisme i la ciutadania europea.</p> <p>d. La posada en valor i gaudi del patrimoni com a bé social i identitari.</p>
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
	<p>Quadern</p> <p>Diari d'aprenentatge</p> <p>Observació a l'aula</p> <p>Prova narrativa: conte històric, viatge geogràfic...</p> <p>Projecte artístic</p>

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIÈS

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	3.er ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 9			
Identificar l'origen i reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural, especialment dels elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com a escala global, i participar en l'elaboració i difusió de propostes que n'afavorisquen la preservació i posada en valor.			
Criteris d'avaluació			
9.1. Identificar les característiques dels elements patrimonials relacionant-les amb estils artístics, època històrica i entorn geogràfic.			
9.2. Elaborar i exposar propostes argumentades que contribuïsquen a la preservació i posada en valor del patrimoni, i que el reconeguen com a bé social.			
Sabers bàsics			
BLOC 2. HISTÒRIA			
4. Subbloc Història Moderna	a.	Renaixement. Humanisme i crisi religiosa. Reforma i Contrareforma. L'enfortiment del poder monàrquic a Europa.	
	b.	L'expansió mundial europea. La colonització d'Amèrica.	
	c.	La revolució científica. El segle de les llums: absolutisme monàrquic i Il·lustració.	
	d.	Crisi de l'Antic Règim. La Revolució Francesa, altres revolucions liberals i repercussions d'aquestes.	
BLOC. 3 HISTÒRIA DE L'ART			
1. Subbloc Mètodes i tècniques de la història	a.	Metodologies de treball i al vocabulari de la Història de l'art.	
	b.	Identificació i contrast de fonts de la Història de l'art.	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

de l'art	c. Tècniques d'anàlisi i interpretació.
2. Subbloc de l'art en la Edat Moderna i contemporània	Art Edat Moderna
	a. L'art renaixentista italià. Principals característiques i obres més representatives.
	b. L'art barroc a Europa. Principals característiques i obres més representatives.
	c. Art dels segles XVIII.
BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC	
2. Subbloc Sostenibilitat	b. Hàbits personals de vida i consum per al compromís amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.
	d. Les bases de la solidaritat internacional. La cooperació i l'ajuda al desenvolupament.
3. Subbloc identitat i patrimoni	b. La resiliència i la pràctica de la tolerància activa. Els valors de l'europèisme i la ciutadania europea.
	d. La posada en valor i gaudi del patrimoni com a bé social i identitari.
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
Quadern	
Diari d'aprenentatge	
Observació a l'aula	
Prova narrativa: conte històric, viatge geogràfic...	
Projecte artístic	
PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	4.º ESO	
1.1.1.	Competències específiques		
Competència específica número 1			
Descriure i contextualitzar en el temps i l'espai els esdeveniments i processos més rellevants de la història pròpia i universal, i identificar referents de l'evolució cap a la societat actual i valorar la diversitat.			
Criteris d'avaluació			
1.1 Construir un relat o una síntesi, ordenada cronològicament, coherent i usant la terminologia adequada, sobre fets, processos i personatges rellevants del passat i la relació que tenen amb el present.			
1.2 Aportar motius possibles sobre la diferent rellevància atorgada a uns fets històrics sobre uns altres en diferents moments del passat i en el present.			
1.3 Debatre sobre situacions històriques d'intolerància i formular arguments que fomenten la tolerància i el respecte cap a la diversitat històrica i cultural de les societats humanes.			
Sabers bàsics			
BLOC. 2. HISTÒRIA			
1. Subbloc Mètodes i tècniques d'història		a. Metodologies de treball i vocabulari específic historiogràfic.	
		b. Identificació i contrast de fonts de la Història. Tècniques d'anàlisi i interpretació historiogràfica.	
		c. Ubicació espacial i temporal dels fets històrics. El còmput actual del temps històric en la historiografia. Cronologia i periodització.	
		d. Tècniques bàsiques de recerca i tractament de la informació històrica mitjançant les TIC.	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

4. Subbloc Història Contemporània	El segle XIX
	a. Revolució industrial i industrialització: canvis socioeconòmics a Europa a inicis del segle XIX.
	b. Liberalisme i nacionalisme. Revolucions i nous estats nacionals a l'Europa del segle XIX.
	c. La segona Revolució industrial. L'Imperialisme colonial.
	d. La construcció i consolidació de l'Estat liberal a Espanya. Societat i economia de l'Espanya del segle XIX.
	El segle XX
	a. La crisi de la Restauració a Espanya, la dictadura i la II República.
	b. Causes i conseqüències de la Primera Guerra Mundial. La Revolució russa.
	c. L'Europa d'entreguerres i la crisi del 29. Causes i conseqüències de la Segona Guerra mundial. L'Holocaust.
	d. El món després de la Segona Guerra Mundial: La "Guerra Freda" i la descolonització d'Àsia i Àfrica.
	e. El procés històric de construcció de la Unió Europea.
	f. La Guerra Civil i la dictadura franquista.
	g. La Transició. L'Espanya de la democràcia. La memòria democràtica.
h. El moviment feminista: les quatre ones de la lluita per la igualtat de gènere. Dones de la història contemporània.	
i. El món després de la caiguda del mur de Berlín. El segle XXI.	
BLOC. 3 HISTÒRIA DE L'ART	
1. Subbloc Mètodes i tècniques de la història de l'art	a. Metodologies de treball i al vocabulari de la Història de l'art.
	b. Identificació i contrast de fonts de la Història de l'art.
	c. Tècniques d'anàlisi i interpretació.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

2. Subbloc de l'art de l'Edat Moderna i Contemporània	c. Art dels segles XVIII i XIX. Academicisme enfront de Romanticisme.
	d. La ruptura de la tradició artística: l'impressionisme i les avantguardes històriques.
	e. Moviments artístics posteriors a la Segona Guerra Mundial.
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
<p>Quadern</p> <p>Diari d'aprenentatge</p> <p>Observació a l'aula</p> <p>Prova narrativa: conte històric, viatge geogràfic...</p> <p>Projecte artístic</p> <p>PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES</p>	
Criteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa	
<p>Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.</p>	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	4.º ESO	
1.1.1.	Competències específiques		
<p>Competència específica número 2 Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte.</p>			
<p>Criteris d'avaluació</p> <p>2.1 Contrastar la informació seleccionada per a comprendre fets històrics, geogràfics i artístics procedent de diferents fonts amb la provinent d'òrgans oficials o emissors de reconegut prestigi.</p> <p>2.2 Identificar i rebutjar prejudicis i estereotips identificant opinions no fonamentades en fets i sabers i comparant-les amb informació obtinguda a partir de fonts fiables.</p> <p>2.3 Utilitzar la informació continguda en diferents fonts documentals per a explicar fets històrics, geogràfics i artístics, relacionant-los amb la seua època.</p> <p>2.4 Formular i comunicar de manera textual, gràfica o audiovisual conclusions i valoracions pròpies sobre fets històrics, geogràfics i artístics, mostrant un domini adequat dels conceptes i la metodologia de treball d'aquest àmbit de coneixement.</p>			
Sabers bàsics			
BLOC. 2. HISTÒRIA			
1. Subbloc Mètodes i tècniques d'història		<p>a. Metodologies de treball i vocabulari específic historiogràfic.</p> <p>b. Identificació i contrast de fonts de la Història. Tècniques d'anàlisi i interpretació historiogràfica.</p> <p>c. Ubicació espacial i temporal dels fets històrics. El còmput actual del temps històric en la historiografia. Cronologia i periodització.</p> <p>d. Tècniques bàsiques de recerca i tractament de la informació històrica mitjançant les TIC.</p>	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

4. Subbloc Història Contemporània	El segle XIX
	a. Revolució industrial i industrialització: canvis socioeconòmics a Europa a inicis del segle XIX.
	b. Liberalisme i nacionalisme. Revolucions i nous estats nacionals a l'Europa del segle XIX.
	c. La segona Revolució industrial. L'Imperialisme colonial.
	d. La construcció i consolidació de l'Estat liberal a Espanya. Societat i economia de l'Espanya del segle XIX.
	El segle XX
	a. La crisi de la Restauració a Espanya, la dictadura i la II República.
	b. Causes i conseqüències de la Primera Guerra Mundial. La Revolució russa.
	c. L'Europa d'entreguerres i la crisi del 29. Causes i conseqüències de la Segona Guerra mundial. L'Holocaust.
	d. El món després de la Segona Guerra Mundial: La "Guerra Freda" i la descolonització d'Àsia i Àfrica.
	e. El procés històric de construcció de la Unió Europea.
f. La Guerra Civil i la dictadura franquista.	
g. La Transició. L'Espanya de la democràcia. La memòria democràtica.	
h. El moviment feminista: les quatre ones de la lluita per la igualtat de gènere. Dones de la història contemporània.	
i. El món després de la caiguda del mur de Berlín. El segle XXI.	
BLOC. 3 HISTÒRIA DE L'ART	
1. Subbloc Mètodes i tècniques de la història de l'art	a. Metodologies de treball i al vocabulari de la Història de l'art.
	b. Identificació i contrast de fonts de la Història de l'art.
	c. Tècniques d'anàlisi i interpretació.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

2. Subbloc de l'art de l'Edat Moderna i Contemporània	c. Art dels segles XVIII i XIX. Academicisme enfront de Romanticisme.
	d. La ruptura de la tradició artística: l'impressionisme i les avantguardes històriques.
	e. Moviments artístics posteriors a la Segona Guerra Mundial.
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
<p>Quadern Diari d'aprenentatge Observació a l'aula Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic... Projecte artístic PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES</p>	
Criteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa	
<p>Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.</p>	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	4.º ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 3			
Explicar les nocions bàsiques de canvi i continuïtat en la història emprant una perspectiva causal i contextualitzada, reconèixer en el passat l'origen i l'evolució de les qüestions més rellevants del món actual i expressar judicis i opinions sobre el present i el futur.			
Criteris d'avaluació			
3.1 Explicar les dinàmiques de canvi i continuïtat en els processos històrics més rellevants de diferents èpoques identificant relacions causals complexes i entre factors de diferent àmbit.			
3.2 Contextualitzar i valorar decisions preses per persones del passat i/o de contextos socials, polítics i culturals diferents al propi, i debatre sobre els motius de les seues accions.			
3.3 Produir opinions i judicis de valor coherents sobre qüestions socials i polítiques del passat i del present manifestant actituds de tolerància, respecte i interès cap a altres cultures i cosmovisions.			
Sabers bàsics			
BLOC. 2. HISTÒRIA			
4. Subbloc Història contemporània		El segle XIX	
		a. Revolució industrial i industrialització: canvis socioeconòmics a Europa a inicis del segle XIX.	
		b. Liberalisme i nacionalisme. Revolucions i nous estats nacionals a l'Europa del segle XIX.	
		c. La segona Revolució industrial. L'Imperialisme colonial.	
		d. La construcció i consolidació de l'Estat liberal a Espanya. Societat i economia de l'Espanya del segle XIX.	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

	El segle XX
	a. La crisi de la Restauració a Espanya, la dictadura i la II República.
	b. Causes i conseqüències de la Primera Guerra Mundial. La Revolució russa.
	c. L'Europa d'entreguerres i la crisi del 29. Causes i conseqüències de la Segona Guerra mundial. L'Holocaust.
	d. El món després de la Segona Guerra Mundial: La "Guerra Freda" i la descolonització d'Àsia i Àfrica.
	e. El procés històric de construcció de la Unió Europea.
	f. La Guerra Civil i la dictadura franquista.
	g. La Transició. L'Espanya de la democràcia. La memòria democràtica.
	h. El moviment feminista: les quatre ones de la lluita per la igualtat de gènere. Dones de la història contemporània.
	i. El món després de la caiguda del mur de Berlín. El segle XXI.
BLOC. 3 HISTÒRIA DE L'ART	
1. Subbloc mètodes i tècniques de la història de l'art	a. Metodologies de treball i al vocabulari de la Història de l'art.
	b. Identificació i contrast de fonts de la Història de l'art.
	c. Tècniques d'anàlisi i interpretació.
2. Subbloc de l'art de l'Edat Moderna i Contemporània	c. Art dels segles XVIII i XIX. Academicisme enfront de Romanticisme.
	d. La ruptura de la tradició artística: l'impressionisme i les avantguardes històriques.
	e. Moviments artístics posteriors a la Segona Guerra Mundial.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern
Diari d'aprenentatge
Observació a l'aula
Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic...
Projecte artístic
PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	4.º ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 4			
Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives identificant les aportacions decisives en la construcció i reconèixer i valorar les actuacions de tolerància i respecte.			
Criteris d'avaluació			
4.1 Identificar els elements definitoris de les identitats individuals i col·lectives més significatives del present establint la connexió que tenen amb fets del passat.			
4.2 Argumentar a favor de les actituds tolerants, respectuoses i d'interés cap a altres identitats, tant individuals com col·lectives.			
4.3 Promoure i exercir propostes pràctiques de convivència a l'aula i en el propi entorn social.			
Sabers bàsics			
BLOC 2. HISTÒRIA			
4. Subbloc Història Contemporània	El segle XIX		
	a. Revolució industrial i industrialització: canvis socioeconòmics a Europa a inicis del segle XIX.		
	b. Liberalisme i nacionalisme. Revolucions i nous estats nacionals a l'Europa del segle XIX.		
	c. La segona Revolució industrial. L'Imperialisme colonial.		
	d. La construcció i consolidació de l'Estat liberal a Espanya. Societat i economia de l'Espanya del segle XIX.		
	El segle XX		
a. La crisi de la Restauració a Espanya, la dictadura i la II República.			

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

	b. Causes i conseqüències de la Primera Guerra Mundial. La Revolució russa.
	c. L'Europa d'entreguerres i la crisi del 29. Causes i conseqüències de la Segona Guerra mundial. L'Holocaust.
	d. El món després de la Segona Guerra Mundial: La "Guerra Freda" i la descolonització d'Àsia i Àfrica.
	e. El procés històric de construcció de la Unió Europea.
	f. La Guerra Civil i la dictadura franquista.
	g. La Transició. L'Espanya de la democràcia. La memòria democràtica.
	h. El moviment feminista: les quatre ones de la lluita per la igualtat de gènere. Dones de la història contemporània.
	i. El món després de la caiguda del mur de Berlín. El segle XXI.
BLOC 3 HISTÒRIA DE L'ART	
1. Subbloc mètodes i tècniques de la història de l'art	a. Metodologies de treball i al vocabulari de la Història de l'art.
	b. Identificació i contrast de fonts de la Història de l'art.
	c. Tècniques d'anàlisi i interpretació.
2. Subbloc de l'art de l'Edat Moderna i Contemporània	c. Art dels segles XVIII i XIX. Academicisme enfront de Romanticisme.
	d. La ruptura de la tradició artística: l'impressionisme i les avantguardes històriques.
	e. Moviments artístics posteriors a la Segona Guerra Mundial.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

BLOC 4 COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC	
1. Subbloc Exercici de la ciutadania.	b. Aprofitament crític de les tècniques d'alfabetització informacional en geografia i història.
	d. Hàbits democràtics. Exercici dels drets i deures de la ciutadania. Instruments per a la resolució pacífica de conflictes. Defensa i pràctica activa.
	f. Detecció i rebutjament de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història moderna.
3. Subbloc Identitat i patrimoni.	b. La resiliència i la pràctica de la tolerància activa. Els valors de l'europeisme i la ciutadania europea.
	d. La posada en valor i gaudi del patrimoni com a bé social i identitari.
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
<p>Quadern</p> <p>Diari d'aprenentatge</p> <p>Observació a l'aula</p> <p>Prova narrativa: conte històric, viatge geogràfic...</p> <p>Projecte artístic</p> <p>PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES</p>	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	4.º ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 5			
Explicar les interrelacions econòmiques fonamentals entre els elements de l'espai físic i les activitats de les societats humanes, així com la seua repercussió en la sostenibilitat.			
Criteris d'avaluació			
5.1 Situar les activitats econòmiques i els recursos naturals més importants en l'espai geogràfic.			
5.2 Detectar els problemes territorials i mediambientals més importants, tant a escala global com local, i fer propostes amb criteris de sostenibilitat.			
5.3 Identificar i descriure l'impacte sobre el territori de les principals activitats econòmiques, i diferenciar entre les que són sostenibles i les que no ho són.			
Sabers bàsics			
BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC			
1. Subbloc Exercici de la ciutadania.	b. Aprofitament crític de les tècniques d'alfabetització informacional en geografia i història.		
	d. Hàbits democràtics. Exercici dels drets i deures de la ciutadania. Instruments per a la resolució pacífica de conflictes. Defensa i pràctica activa.		
	f. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història moderna.		
2. Subbloc Sostenibilitat.	b. Hàbits personals de vida i consum per al compromís amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.		
	d. Les bases de la solidaritat internacional. La cooperació i l'ajuda al desenvolupament.		

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern

Diari d'aprenentatge

Observació a l'aula

Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic...

Projecte artístic

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	4.º ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 6			
Contrastar els principals models d'ocupació territorial i d'organització política i econòmica que expliquen la desigualtat entre els éssers humans, tant a escala local com global.			
Criteris d'avaluació			
6.1 Descriure les principals característiques dels diferents models d'organització territorial, política i econòmica.			
6.2 Exposar raonadament les desigualtats generades pels models d'organització territorial, política i econòmica i explicar-ne les causes.			
6.3 Explicar els principals problemes territorials, polítics i econòmics generats per les desigualtats i com afecten la vida quotidiana de les persones.			
Sabers bàsics			
BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC			
1. Subbloc Exercici de la ciutadania	b. Aprofitament crític de les tècniques d'alfabetització informacional en geografia i història.		
	d. Hàbits democràtics. Exercici dels drets i deures de la ciutadania. Instruments per a la resolució pacífica de conflictes. Defensa i pràctica activa.		
	f. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història moderna.		
2. Subbloc Sostenibilitat	b. Hàbits personals de vida i consum per al compromís amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.		
	d. Les bases de la solidaritat internacional. La cooperació i l'ajuda al desenvolupament.		

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern

Diari d'aprenentatge

Observació a l'aula

Prova narrativa: conte històric, viatge geogràfic...

Projecte artístic

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	4.º ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 7			
Donar arguments des d'una perspectiva crítica, fonamentada en coneixements històrics i geogràfics sobre problemes socials rellevants assumint valors democràtics i pronunciant-se en la seua defensa.			
Criteris d'avaluació			
7.1 Justificar com les accions personals incideixen directament en els problemes socials rellevants.			
7.2 Proporcionar arguments propis, fonamentats en la història i en la geografia, sobre els problemes socials més rellevants, i reconèixer la incidència que la seua resolució tindrà en la millora les condicions de vida de les persones.			
7.3 Proposar solucions per als problemes basades en arguments històrics i geogràfics i que consideren els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).			
Sabers bàsics			
BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC			
1. Subbloc Exercici de la ciutadania.	b. Aprofitament crític de les tècniques d'alfabetització informacional en geografia i història.		
	d. Hàbits democràtics. Exercici dels drets i deures de la ciutadania. Instruments per a la resolució pacífica de conflictes. Defensa i pràctica activa.		
	f. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història moderna.		

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

2. Subbloc Sostenibilitat.	b. Hàbits personals de vida i consum per al compromís amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.
	d. Les bases de la solidaritat internacional. La cooperació i l'ajuda al desenvolupament.
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
<p>Quadern Diari d'aprenentatge Observació a l'aula Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic... Projecte artístic PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES</p>	
Criteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa	
<p>Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.</p>	
Mesures de resposta educativa per a la inclusió	
<p>a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques. c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatives superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.</p>	

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	4.º ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 8			
Promoure i participar en projectes cooperatius de convivència, prenent com a base la construcció històrica de la Unió Europea, que afavorisquen un entorn més just i solidari mitjançant l'aplicació de valors i procediments democràtics.			
Criteris d'avaluació			
8.1 Participar en projectes cooperatius assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, fent costat a companys i companyes i demostrant empatia.			
8.2 Denunciar les situacions injustes i d'exclusió, argumentant a favor del diàleg i la inclusió com a maneres de superar-les.			
8.3 Argumentar i aplicar els principis democràtics i el diàleg per a plantejar la resolució dels conflictes, tant a escala quotidiana com global, especialment utilitzant el referent de la construcció històrica de la Unió Europea.			
Sabers bàsics			
BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC			
1. Subbloc Exercici de la ciutadania	b. Aprofitament crític de les tècniques d'alfabetització informacional en geografia i història.		
	d. Hàbits democràtics. Exercici dels drets i deures de la ciutadania. Instruments per a la resolució pacífica de conflictes. Defensa i pràctica activa.		
	f. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història moderna.		
3. Subbloc Identitat i patrimoni	b. La resiliència i la pràctica de la tolerància activa. Els valors de l'europisme i la ciutadania europea.		
	d. La posada en valor i gaudi del patrimoni com a bé social i identitari.		

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern

Diari d'aprenentatge

Observació a l'aula

Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic...

Projecte artístic

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	4.º ESO	
1.1.1	Competències específiques		
Competència específica número 9			
Identificar l'origen i reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural, especialment dels elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com a escala global, i participar en l'elaboració i difusió de propostes que n'afavorisquen la preservació i posada en valor.			
Criteris d'avaluació			
9.1 Identificar les característiques dels elements patrimonials relacionant-les amb estils artístics, època històrica i entorn geogràfic.			
9.2 Elaborar i exposar propostes argumentades que contribuïsquen a la preservació i posada en valor del patrimoni, i que el reconeguen com a bé social.			
Sabers bàsics			
BLOC 2. HISTÒRIA			
4. Subbloc Història Contemporània	El segle XIX		
	a. Revolució industrial i industrialització: canvis socioeconòmics a Europa a inicis del segle XIX.		
	b. Liberalisme i nacionalisme. Revolucions i nous estats nacionals a l'Europa del segle XIX.		
	c. La segona Revolució industrial. L'Imperialisme colonial.		
	d. La construcció i consolidació de l'Estat liberal a Espanya. Societat i economia de l'Espanya del segle XIX.		
	El segle XX		
	a. La crisi de la Restauració a Espanya, la dictadura i la II República.		
	b. Causes i conseqüències de la Primera Guerra Mundial. La Revolució russa.		

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

	c. L'Europa d'entreguerres i la crisi del 29. Causes i conseqüències de la Segona Guerra mundial. L'Holocaust.
	d. El món després de la Segona Guerra Mundial: La "Guerra Freda" i la descolonització d'Àsia i Àfrica.
	e. El procés històric de construcció de la Unió Europea.
	f. La Guerra Civil i la dictadura franquista.
	g. La Transició. L'Espanya de la democràcia. La memòria democràtica.
	h. El moviment feminista: les quatre ones de la lluita per la igualtat de gènere. Dones de la història contemporània.
	i. El món després de la caiguda del mur de Berlín. El segle XXI.
BLOC 3 HISTÒRIA DE L'ART	
1. Subbloc Mètodes i tècniques de la història de l'art	a. Metodologies de treball i al vocabulari de la Història de l'art.
	b. Identificació i contrast de fonts de la Història de l'art.
	c. Tècniques d'anàlisi i interpretació.
2. Subbloc de l'art en la Edat Moderna i Contemporània	Art Edat Contemporània
	c. Art dels segles XVIII i XIX. Academicisme enfront de Romanticisme.
	d. La ruptura de la tradició artística: l'impressionisme i les avantguardes històriques.
	e. Moviments artístics posteriors a la Segona Guerra Mundial.
BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC	
2. Subbloc Sostenibilitat	b. Hàbits personals de vida i consum per al compromís amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.
	d. Les bases de la solidaritat internacional. La cooperació i l'ajuda al desenvolupament.
3. Subbloc Identitat i patrimoni	b. La resiliència i la pràctica de la tolerància activa. Els valors de l'uropeisme i la ciutadania europea.
	d. La posada en valor i gaudi del patrimoni com a bé social i identitari.

ANNEX IV PROPOSTA PEDAGÒGICA DE L'ESO DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern
Diari d'aprenentatge
Observació a l'aula
Prova narrativa: conte històric, viatge geogràic...
Projecte artístic
PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	HISTÒRIA DEL MÓN CONTEMPORANI	
1.1.	Elements curriculars del nivell	1.er BATXILLER	
1.1.1.	Competències específiques		
Competència específica número 1			
Cercar, seleccionar i emprar informació sobre el passat i el present en distints tipus de fonts, avaluant de manera crítica el grau de fiabilitat i interès, i aplicant els mètodes, tècniques i conceptes de la ciència històrica.			
Criteris d'avaluació			
<p>1.1 Emprar les tècniques i els mètodes bàsics de la investigació en història per buscar informació sobre el passat i el present, i avaluar el grau d'interès i veracitat.</p> <p>1.2 Justificar la veracitat o correcció d'afirmacions sobre fets del passat i del present contingudes en diversos tipus de fonts, d'acord amb criteris científics</p> <p>1.3 Elaborar síntesis i formular hipòtesis, individualment i en grup, sobre fets del passat i del present, i verificar-ne la validesa a partir de fonts d'informació fiables</p> <p>1.4 Interpretar i elaborar taules, gràfiques i mapes amb informació històrica tant en format analògic com digital</p> <p>1.5 Acceptar la diversitat d'interpretacions historiogràfiques i reconèixer la provisionalitat i perfectibilitat del coneixement històric</p>			
Sabers bàsics			
BLOC 1. PENSAR HISTÒRICAMENT			
1 Subbloc Conceptes, mètodes i tècniques de la ciència històrica		a. Naturalesa i conceptes de la ciència històrica	
		b. Cerca i contrast d'informació històrica	
		c. Anàlisi i comentari de fonts històriques i historiogràfiques	
		d. Elaboració de taules, gràfiques i mapes amb informació històrica	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	e. La causalitat en història
	f. L'explicació contextualitzada o per empatia
	g. Temps històric, canvi i continuïtat
	h. Expressió d'hipòtesis, explicacions i síntesis històriques
BLOC. 3. COMPROMÍS CÍVIC I CIUTADÀ	
1 Subbloc Consciència cívica i ciutadana	a. Compromís amb els principis i normes de la Declaració Universal dels Drets Humans
	b. Consciència i memòria democràtica
	c. Valors de l'europisme i ciutadania global
	d. Compromís amb l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible
	e. Resolució pacífica de conflictes i cultura de la pau
	f. Respecte de la diferència i exercici de la tolerància activa
	g. Compromís amb l'assoliment de la igualtat efectiva entre homes i dones
	h. Reconeixement i respecte del patrimoni cultural i natural
	i. Prevenció de la manipulació de la informació i de la desinformació
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
Quadern	
Diari d'aprenentatge	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Observació a l'aula

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

criteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents rúbriques que es realitzen per als instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	HISTÒRIA DEL MÓN CONTEMPORANI	
1.1.	Elements curriculars del nivell	1.er BATXILLER	
1.1.1.	Competències específiques		
Competència específica número 2			
Descriure i contextualitzar els fets i processos més importants de la història contemporània, reconeixent-hi l'origen dels trets geopolítics, socials, econòmics i culturals del món actual i explicant-los per mitjà de la causalitat històrica.			
Criteris d'avaluació			
2.1 Construir relats o síntesis descriptius i/o explicatius sobre els fets i processos històrics més rellevants de la història del món contemporani. 2.2 Identificar i classificar els tipus de relacions causals més habituals per a l'explicació del passat. 2.3 Explicar les relacions causals que existeixen entre els fets i processos històrics del passat i les problemàtiques polítiques, econòmiques, socials i culturals més rellevants del present. 2.4 Analitzar i comentar críticament fonts històriques primàries i secundàries, així com informació procedent dels mitjans de comunicació.			
Sabers bàsics			
BLOC 1. PENSAR HISTÒRICAMENT			
1 Subbloc Conceptes, mètodes i tècniques de la ciència històrica		a. Naturalesa i conceptes de la ciència històrica	
		b. Cerca i contrast d'informació històrica	
		c. Anàlisi i comentari de fonts històriques i historiogràfiques	
		d. Elaboració de taules, gràfiques i mapes amb informació històrica	
		e. La causalitat en història	
		f. L'explicació contextualitzada o per empatia	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	g. Temps històric, canvi i continuïtat
	h. Expressió d'hipòtesis, explicacions i síntesis històriques
BLOC 3. COMPROMÍS CÍVIC I CIUTADÀ	
1 Subbloc Consciència cívica i ciutadana	a. Compromís amb els principis i normes de la Declaració Universal dels Drets Humans
	b. Consciència i memòria democràtica
	c. Valors de l'europisme i ciutadania global
	d. Compromís amb l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible
	e. Resolució pacífica de conflictes i cultura de la pau
	f. Respecte de la diferència i exercici de la tolerància activa
	g. Compromís amb l'assoliment de la igualtat efectiva entre homes i dones
	h. Reconeixement i respecte del patrimoni cultural i natural
	i. Prevenció de la manipulació de la informació i de la desinformació
1.1.2. Valoració general de l'alumnat	
Instruments de recollida d'informació	
Quadern	
Diari d'aprenentatge	
Observació a l'aula	
PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents rúbriques que es realitzen per als instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	HISTÒRIA DEL MÓN CONTEMPORANI	
1.1.	Elements curriculars del nivell	1.er BATXILLER	
1.1.1.	Competències específiques		
Competència específica número 3			
Analitzar les principals ideologies, revolucions i canvis polítics de l'època contemporània, així com els diferents règims polítics als quals han donat lloc, avaluant críticament el seu caràcter democràtic o autoritari.			
Criteris d'avaluació			
3.1 Explicar l'origen, descriure els trets fonamentals i diferenciar entre si les principals ideologies polítiques de l'època contemporània.			
3.2 Identificar, descriure i analitzar els principals processos revolucionaris contemporanis, i explicar-ne la influència sobre canvis històrics i règims polítics en contextos passats i presents.			
3.3 Expressar opinions informades i crítiques sobre el grau democràtic o autoritari de propostes i institucions polítiques del món actual, i particularment del entorn propi.			
Sabers bàsics			
BLOC 2. SOCIETAT EN EL TEMPS			
1 Subbloc Orígens del món contemporani		a. La Primera Guerra Mundial i les seues conseqüències	
		b. La revolució russa i l'estat soviètic	
		c. La societat i la política de masses	
		d. La crisi econòmica d'entreguerres	
		e. Crisi de les democràcies i ascens dels totalitarismes	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	f. La Segona Guerra Mundial i les seues conseqüències
	g. Noves formes i tendències artístiques del segle XX
2 Subbloc Conflictes i canvis en la primera mitat del segle XX	a. La Primera Guerra Mundial i les seues conseqüències
	b. La revolució russa i l'estat soviètic
	c. La societat i la política de masses
	d. La crisi econòmica d'entreguerres
	e. Crisi de les democràcies i ascens dels totalitarismes
	f. La Segona Guerra Mundial i les seues conseqüències
	g. Noves formes i tendències artístiques del segle XX
3 Subbloc El món bipolar	a. La política de blocs i la Guerra
	b. Les noves institucions internacionals
	c. El bloc capitalista
	d. El bloc comunista
	e. El procés de construcció europea
	f. L'estat del benestar
	g. La descolonització i els problemes dels nous estats
4 Subbloc Món actual	a. La desintegració del bloc soviètic i el nou ordre mundial
	b. La Unió europea: reptes i oportunitats
	c. Espais geopolítics i principals conflictes internacionals del món actual

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	d. Democràcia, drets humans i nous moviments socials
	e. La globalització i els seus desequilibris
	f. La problemàtica mediambiental
	g. La societat de la informació
	h. Noves formes digitals d'expressió i comunicació
BLOC. 3. COMPROMÍS CÍVIC I CIUTADÀ	
1 Subbloc Consciència cívica i ciutadana	a. Compromís amb els principis i normes de la Declaració Universal dels Drets Humans
	b. Consciència i memòria democràtica
	c. Valors de l'europèisme i ciutadania global
	d. Compromís amb l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible
	e. Resolució pacífica de conflictes i cultura de la pau
	f. Respecte de la diferència i exercici de la tolerància activa
	g. Compromís amb l'assoliment de la igualtat efectiva entre homes i dones
	h. Reconeixement i respecte del patrimoni cultural i natural
	i. Prevenció de la manipulació de la informació i de la desinformació

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern

Diari d'aprenentatge

Observació a l'aula

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents rúbriques que es realitzen per als instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	HISTÒRIA DEL MÓN CONTEMPORANI	
1.1.	Elements curriculars del nivell	1.er BATXILLER	
1.1.1.	Competències específiques		
Competència específica número 4			
Analitzar l'evolució de les relacions internacionals i els conflictes bèl·lics de l'època contemporània, atenent les causes i conseqüències, i valorant els esforços realitzats per mantindre la pau i fer complir els drets humans.			
Criteris d'avaluació			
4.1 Analitzar les causes, desenvolupament i conseqüències dels principals conflictes bèl·lics en l'època contemporània i reconèixer-ne la importància com a factors de canvi històric.			
4.2 Buscar informació veraç i rellevant sobre conflictes i situacions actuals d'incompliment dels drets humans en el plànol internacional i relacionar-los amb els precedents històrics.			
4.3 Emprar tècniques i mètodes propis de la disciplina històrica per a l'anàlisi i explicació de les relacions internacionals i de les causes i conseqüències dels conflictes.			
4.4 Identificar i valorar els principals esforços i contribucions de l'època contemporània per al manteniment de la pau internacional i el respecte als drets humans.			
Sabers bàsics			
BLOC 2. SOCIETAT EN EL TEMPS			
1 Subbloc Orígens del món contemporani		a. La Primera Guerra Mundial i les seues conseqüències	
		b. La revolució russa i l'estat soviètic	
		c. La societat i la política de masses	
		d. La crisi econòmica d'entreguerres	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	e. Crisi de les democràcies i ascens dels totalitarismes
	f. La Segona Guerra Mundial i les seues conseqüències
	g. Noves formes i tendències artístiques del segle XX
2 Subbloc Conflictes i canvis en la primera mitat del segle XX	a. La Primera Guerra Mundial i les seues conseqüències
	b. La revolució russa i l'estat soviètic
	c. La societat i la política de masses
	d. La crisi econòmica d'entreguerres
	e. Crisi de les democràcies i ascens dels totalitarismes
	f. La Segona Guerra Mundial i les seues conseqüències
	g. Noves formes i tendències artístiques del segle XX
3 Subbloc El món bipolar	a. La política de blocs i la Guerra
	b. Les noves institucions internacionals
	c. El bloc capitalista
	d. El bloc comunista
	e. El procés de construcció europea
	f. L'estat del benestar
	g. La descolonització i els problemes dels nous estats
4 Subbloc Món actual	a. La desintegració del bloc soviètic i el nou ordre mundial
	b. La Unió europea: reptes i oportunitats

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	c. Espais geopolítics i principals conflictes internacionals del món actual
	d. Democràcia, drets humans i nous moviments socials
	e. La globalització i els seus desequilibris
	f. La problemàtica mediambiental
	g. La societat de la informació
	h. Noves formes digitals d'expressió i comunicació
BLOC 3. COMPROMÍS CÍVIC I CIUTADÀ	
1 Subbloc Consciència cívica i ciutadana	a. Compromís amb els principis i normes de la Declaració Universal dels Drets Humans
	b. Consciència i memòria democràtica
	c. Valors de l'europèisme i ciutadania global
	d. Compromís amb l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible
	e. Resolució pacífica de conflictes i cultura de la pau
	f. Respecte de la diferència i exercici de la tolerància activa
	g. Compromís amb l'assoliment de la igualtat efectiva entre homes i dones
	h. Reconeixement i respecte del patrimoni cultural i natural
	i. Prevenció de la manipulació de la informació i de la desinformació

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern

Diari d'aprenentatge

Observació a l'aula

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents rúbriques que es realitzen per als instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	HISTÒRIA DEL MÓN CONTEMPORANI	
1.1.	Elements curriculars del nivell	1.er BATXILLER	
1.1.1.	Competències específiques		
Competència específica número 5			
Identificar i analitzar els canvis demogràfics, econòmics, socials i culturals provocats per l'aplicació de diferents sistemes econòmics al llarg de l'època contemporània, comparant i valorant les conseqüències per a les condicions de vida de les persones.			
Criteris d'avaluació			
5.1 Identificar i diferenciar l'origen i trets dels diferents models d'organització econòmica i social proposats i aplicats al llarg de l'època contemporània.			
5.2 Analitzar i avaluar les repercussions socials, polítiques, culturals i mediambientals de diferents sistemes d'organització econòmica implantats en diversos espais geopolítics contemporanis.			
5.3 Realitzar judicis de valor i propostes de millora sobre diferents actuacions del passat o propostes de futur relatives al desenvolupament econòmic i les seues conseqüències socials i mediambientals.			
Sabers bàsics			
BLOC 2. SOCIETAT EN EL TEMPS			
1 Subbloc Orígens del món contemporani		a. La Primera Guerra Mundial i les seues conseqüències	
		b. La revolució russa i l'estat soviètic	
		c. La societat i la política de masses	
		d. La crisi econòmica d'entreguerres	
		e. Crisi de les democràcies i ascens dels totalitarismes	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	f. La Segona Guerra Mundial i les seues conseqüències
	g. Noves formes i tendències artístiques del segle XX
2 Subbloc Conflictes i canvis en la primera mitat del segle XX	a. La Primera Guerra Mundial i les seues conseqüències
	b. La revolució russa i l'estat soviètic
	c. La societat i la política de masses
	d. La crisi econòmica d'entreguerres
	e. Crisi de les democràcies i ascens dels totalitarismes
	f. La Segona Guerra Mundial i les seues conseqüències
	g. Noves formes i tendències artístiques del segle XX
3 Subbloc El món bipolar	a. La política de blocs i la Guerra
	b. Les noves institucions internacionals
	c. El bloc capitalista
	d. El bloc comunista
	e. El procés de construcció europea
	f. L'estat del benestar
	g. La descolonització i els problemes dels nous estats
4 Subbloc Món actual	a. La desintegració del bloc soviètic i el nou ordre mundial
	b. La Unió europea: reptes i oportunitats
	c. Espais geopolítics i principals conflictes internacionals del món actual

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	d. Democràcia, drets humans i nous moviments socials
	e. La globalització i els seus desequilibris
	f. La problemàtica mediambiental
	g. La societat de la informació
	h. Noves formes digitals d'expressió i comunicació
BLOC 3. COMPROMÍS CÍVIC I CIUTADÀ	
1 Subbloc Consciència cívica i ciutadana	a. Compromís amb els principis i normes de la Declaració Universal dels Drets Humans
	b. Consciència i memòria democràtica
	c. Valors de l'europèisme i ciutadania global
	d. Compromís amb l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible
	e. Resolució pacífica de conflictes i cultura de la pau
	f. Respecte de la diferència i exercici de la tolerància activa
	g. Compromís amb l'assoliment de la igualtat efectiva entre homes i dones
	h. Reconeixement i respecte del patrimoni cultural i natural
	i. Prevenció de la manipulació de la informació i de la desinformació

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern

Diari d'aprenentatge

Observació a l'aula

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents rúbriques que es realitzen per als instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	HISTÒRIA DEL MÓN CONTEMPORANI	
1.1.	Elements curriculars del nivell	1.er BATXILLER	
1.1.1.	Competències específiques		
Competència específica número 6			
Identificar i analitzar els canvis demogràfics, econòmics, socials i culturals provocats per l'aplicació de diferents sistemes econòmics al llarg de l'època contemporània, comparant i valorant les conseqüències per a les condicions de vida de les persones.			
Criteris d'avaluació			
6.1 Incorporar al propi relat històric la diversitat de grups i moviments socials de la contemporaneïtat i analitzar-ne les característiques i aportacions als processos de canvi històric.			
6.2 Identificar les causes, desenvolupament, resolució i conseqüències dels principals conflictes socials de l'època contemporània.			
6.3 Avaluar la contribució de diferents moviments i agents socials de l'època contemporània a la millora de les condicions de vida de les persones.			
6.4 Reconèixer les desigualtats socials i altres situacions de discriminació de col·lectius en el passat i en el present, tot adoptant una actitud crítica enfront d'elles.			
Sabers bàsics			
BLOC 2. SOCIETAT EN EL TEMPS			
1 Subbloc Orígens del món contemporani		a. La Primera Guerra Mundial i les seues conseqüències	
		b. La revolució russa i l'estat soviètic	
		c. La societat i la política de masses	
		d. La crisi econòmica d'entreguerres	
		e. Crisi de les democràcies i ascens dels totalitarismes	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	f. La Segona Guerra Mundial i les seues conseqüències
	g. Noves formes i tendències artístiques del segle XX
2 Subbloc Conflictes i canvis en la primera mitat del segle XX	a. La Primera Guerra Mundial i les seues conseqüències
	b. La revolució russa i l'estat soviètic
	c. La societat i la política de masses
	d. La crisi econòmica d'entreguerres
	e. Crisi de les democràcies i ascens dels totalitarismes
	f. La Segona Guerra Mundial i les seues conseqüències
	g. Noves formes i tendències artístiques del segle XX
3 Subbloc El món bipolar	a. La política de blocs i la Guerra
	b. Les noves institucions internacionals
	c. El bloc capitalista
	d. El bloc comunista
	e. El procés de construcció europea
	f. L'estat del benestar
	g. La descolonització i els problemes dels nous estats
4 Subbloc Món actual	a. La desintegració del bloc soviètic i el nou ordre mundial
	b. La Unió europea: reptes i oportunitats
	c. Espais geopolítics i principals conflictes internacionals del món actual

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	d. Democràcia, drets humans i nous moviments socials
	e. La globalització i els seus desequilibris
	f. La problemàtica mediambiental
	g. La societat de la informació
	h. Noves formes digitals d'expressió i comunicació
BLOC 3. COMPROMÍS CÍVIC I CIUTADÀ	
1 Subbloc Consciència cívica i ciutadana	a. Compromís amb els principis i normes de la Declaració Universal dels Drets Humans
	b. Consciència i memòria democràtica
	c. Valors de l'europèisme i ciutadania global
	d. Compromís amb l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible
	e. Resolució pacífica de conflictes i cultura de la pau
	f. Respecte de la diferència i exercici de la tolerància activa
	g. Compromís amb l'assoliment de la igualtat efectiva entre homes i dones
	h. Reconeixement i respecte del patrimoni cultural i natural
	i. Prevenció de la manipulació de la informació i de la desinformació

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern

Diari d'aprenentatge

Observació a l'aula

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents rúbriques que es realitzen per als instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	HISTÒRIA DEL MÓN CONTEMPORANI	
1.1.	Elements curriculars del nivell	1.er BATXILLER	
1.1.1.	Competències específiques		
Competència específica número 7			
Identificar, definir i analitzar en el seu context els principals corrents i manifestacions culturals i artístics de l'època contemporània, valorant l'herència que suposen en si mateixos i reconeixent en aquests plantejaments l'origen de la cultura actual.			
Criteris d'avaluació			
7.1 Identificar i definir els principals corrents culturals i artístics de l'època contemporània, i interpretar el significat de les produccions materials i immaterials més significatives.			
7.2 Relacionar les noves formes, tècniques i canals d'expressió i comunicació propis de l'època contemporània amb les circumstàncies històriques i avanços tècnics que les han fet possibles.			
7.3 Reconeixer la vinculació i influències existents entre les formes d'expressió cultural desenvolupades en els últims dos segles i els principals corrents artístics i culturals de l'època actual.			
7.4 Valorar la importància del patrimoni cultural i artístic contemporani com una herència de tota la humanitat que cal conèixer, respectar i preservar.			
Sabers bàsics			
BLOC 2. SOCIETAT EN EL TEMPS			
1 Subbloc Orígens del món contemporani		a. La Primera Guerra Mundial i les seues conseqüències	
		b. La revolució russa i l'estat soviètic	
		c. La societat i la política de masses	
		d. La crisi econòmica d'entreguerres	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	e. Crisi de les democràcies i ascens dels totalitarismes
	f. La Segona Guerra Mundial i les seues conseqüències
	g. Noves formes i tendències artístiques del segle XX
2 Subbloc Conflictes i canvis en la primera mitat del segle XX	a. La Primera Guerra Mundial i les seues conseqüències
	b. La revolució russa i l'estat soviètic
	c. La societat i la política de masses
	d. La crisi econòmica d'entreguerres
	e. Crisi de les democràcies i ascens dels totalitarismes
	f. La Segona Guerra Mundial i les seues conseqüències
	g. Noves formes i tendències artístiques del segle XX
3 Subbloc El món bipolar	a. La política de blocs i la Guerra
	b. Les noves institucions internacionals
	c. El bloc capitalista
	d. El bloc comunista
	e. El procés de construcció europea
	f. L'estat del benestar
	g. La descolonització i els problemes dels nous estats
4 Subbloc Món actual	a. La desintegració del bloc soviètic i el nou ordre mundial
	b. La Unió europea: reptes i oportunitats

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	c. Espais geopolítics i principals conflictes internacionals del món actual
	d. Democràcia, drets humans i nous moviments socials
	e. La globalització i els seus desequilibris
	f. La problemàtica mediambiental
	g. La societat de la informació
	h. Noves formes digitals d'expressió i comunicació
BLOC 3. COMPROMÍS CÍVIC I CIUTADÀ	
1 Subbloc Consciència cívica i ciutadana	a. Compromís amb els principis i normes de la Declaració Universal dels Drets Humans
	b. Consciència i memòria democràtica
	c. Valors de l'europèisme i ciutadania global
	d. Compromís amb l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible
	e. Resolució pacífica de conflictes i cultura de la pau
	f. Respecte de la diferència i exercici de la tolerància activa
	g. Compromís amb l'assoliment de la igualtat efectiva entre homes i dones
	h. Reconeixement i respecte del patrimoni cultural i natural
	i. Prevenció de la manipulació de la informació i de la desinformació

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern

Diari d'aprenentatge

Observació a l'aula

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents rúbriques que es realitzen per als instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	HISTÒRIA DEL MÓN CONTEMPORANI	
1.1.	Elements curriculars del nivell	1.º BATXILLER	
1.1.1.	Competències específiques		
Competència específica número 8			
Reconèixer i analitzar els reptes més rellevants del món actual, analitzant-ne l'origen, les causes i les implicacions per al present i el futur, tot formant judicis personals informats, crítics i compromesos amb la millora de l'entorn.			
Criteris d'avaluació			
8.1 Identificar els principals conflictes, reptes i problemes del món actual i buscar informació contrastada i veraç sobre els orígens històrics, l'evolució i els riscos presents i futurs.			
8.2 Elaborar i exposar, de manera individual i grupal, treballs de síntesi o projectes que analitzen i valoren els reptes del món actual, a partir d'informació provinent de fonts diverses i contrastades.			
8.3 Formar i expressar opinions pròpies, coherents, informades i crítiques, sobre problemes i reptes socials de rellevància local o global.			
8.4 Debatre sobre els principals problemes i reptes del present i formular propostes de millora.			
Sabers bàsics			
BLOC 1. PENSAR HISTÒRICAMENT			
1 Subbloc Conceptes, mètodes i tècniques de la ciència històrica	a. Naturalesa i conceptes de la ciència històrica		
	b. Cerca i contrast d'informació històrica		
	c. Anàlisi i comentari de fonts històriques i historiogràfiques		
	d. Elaboració de taules, gràfiques i mapes amb informació històrica		
	e. La causalitat en història		

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	f. L'explicació contextualitzada o per empatia
	g. Temps històric, canvi i continuïtat
	h. Expressió d'hipòtesis, explicacions i síntesis històriques
BLOC 2. SOCIETAT EN EL TEMPS	
4 Subbloc Món actual	a. La desintegració del bloc soviètic i el nou ordre mundial
	b. La Unió europea: reptes i oportunitats
	c. Espais geopolítics i principals conflictes internacionals del món actual
	d. Democràcia, drets humans i nous moviments socials
	e. La globalització i els seus desequilibris
	f. La problemàtica mediambiental
	g. La societat de la informació
	h. Noves formes digitals d'expressió i comunicació
BLOC 3. COMPROMÍS CÍVIC I CIUTADÀ	
1 Subbloc Consciència cívica i ciutadana	a. Compromís amb els principis i normes de la Declaració Universal dels Drets Humans
	b. Consciència i memòria democràtica
	c. Valors de l'europèisme i ciutadania global
	d. Compromís amb l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible
	e. Resolució pacífica de conflictes i cultura de la pau

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	f. Respecte de la diferència i exercici de la tolerància activa
	g. Compromís amb l'assoliment de la igualtat efectiva entre homes i dones
	h. Reconeixement i respecte del patrimoni cultural i natural
	i. Prevenció de la manipulació de la informació i de la desinformació
1.1.2.	Valoració general de l'alumnat
Instruments de recollida d'informació	
<p>Quadern</p> <p>Diari d'aprenentatge</p> <p>Observació a l'aula</p> <p>PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES</p>	
Criteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa	
<p>Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents rúbriques que es realitzen per als instruments de recollida d'informació.</p>	
Mesures de resposta educativa per a la inclusió	
<p>a. S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM</p> <p>b. Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.</p>	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

- c. Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2024 / 2025	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	HISTÒRIA DEL MÓN CONTEMPORANI	
1.1.	Elements curriculars del nivell	1.er BATXILLER	
1.1.1.	Competències específiques		
Competència específica número 9			
Incorporar la perspectiva de gènere en l'estudi de la història del món contemporani, investigant els moviments feministes en el seu context i adoptant una actitud proactiva entorn de l'assoliment de la igualtat efectiva entre homes i dones			
Criteris d'avaluació			
9.1 Emprar la perspectiva de gènere en l'estudi de la realitat històrica contemporània, amb la finalitat de reconèixer i analitzar la desigualtat existent entre homes i dones.			
9.2 Identificar i incorporar al relat històric les idees i moviments feministes de l'època contemporània, així com les protagonistes principals.			
9.3 Mostrar una actitud proactiva envers la igualtat efectiva entre homes i dones, així com sobre la prevenció de la violència de gènere.			
Sabers bàsics			
BLOC 2. SOCIETAT EN EL TEMPS			
1 Subbloc Orígens del món contemporani		a. La Primera Guerra Mundial i les seues conseqüències	
		b. La revolució russa i l'estat soviètic	
		c. La societat i la política de masses	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	d. La crisi econòmica d'entreguerres
	e. Crisi de les democràcies i ascens dels totalitarismes
	f. La Segona Guerra Mundial i les seues conseqüències
	g. Noves formes i tendències artístiques del segle XX
2 Subbloc Conflictes i canvis en la primera mitat del segle XX	a. La Primera Guerra Mundial i les seues conseqüències
	b. La revolució russa i l'estat soviètic
	c. La societat i la política de masses
	d. La crisi econòmica d'entreguerres
	e. Crisi de les democràcies i ascens dels totalitarismes
	f. La Segona Guerra Mundial i les seues conseqüències
	g. Noves formes i tendències artístiques del segle XX
3 Subbloc El món bipolar	a. La política de blocs i la Guerra
	b. Les noves institucions internacionals
	c. El bloc capitalista
	d. El bloc comunista
	e. El procés de construcció europea
	f. L'estat del benestar
	g. La descolonització i els problemes dels nous estats

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

4 Subbloc Món actual	a. La desintegració del bloc soviètic i el nou ordre mundial
	b. La Unió europea: reptes i oportunitats
	c. Espais geopolítics i principals conflictes internacionals del món actual
	d. Democràcia, drets humans i nous moviments socials
	e. La globalització i els seus desequilibris
	f. La problemàtica mediambiental
	g. La societat de la informació
	h. Noves formes digitals d'expressió i comunicació
BLOC 3. COMPROMÍS CÍVIC I CIUTADÀ	
1 Subbloc Consciència cívica i ciutadana	a. Compromís amb els principis i normes de la Declaració Universal dels Drets Humans
	b. Consciència i memòria democràtica
	c. Valors de l'europèisme i ciutadania global
	d. Compromís amb l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible
	e. Resolució pacífica de conflictes i cultura de la pau
	f. Respecte de la diferència i exercici de la tolerància activa
	g. Compromís amb l'assoliment de la igualtat efectiva entre homes i dones
	h. Reconeixement i respecte del patrimoni cultural i natural
	i. Prevenció de la manipulació de la informació i de la desinformació

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern

Diari d'aprenentatge

Observació a l'aula

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

Críteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents rúbriques que es realitzen per als instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Tots els sabers són transversals a les competències específiques, per això es modifica la taula de la proposta pedagògica, assenyalant les competències i criteris d'avaluació i després els sabers bàsics i la resta dels ítems.

Proposta pedagògica de departament		Curs acadèmic 2023 / 2024	Departament de GEOGRAFIA I HISTÒRIA
1.	Concreció curricular de la matèria	HISTÒRIA D'ESPANYA	
1.1.	Elements curriculars del nivell	2.ºn BATXILLER	
1.1.1.	Competències específiques		
Competència específica número 1			
Comparar els distints règims polítics de la història espanyola usant conceptes històrics, explicar els canvis i la continuïtat entre ells identificant-ne les causes i reconèixer l'empremta en el present.			
Criteris d'avaluació			
1.1 Construir una síntesi cronològicament ordenada i coherent, usant els termes adients sobre fets, processos i personatges rellevants dels distints règims polítics des de la fi de la monarquia absoluta fins a l'actualitat.			
1.2 Elaborar judicis propis sobre la distinta rellevància dels textos constitucionals dels diferents règims polítics, com a garantia dels drets i llibertats dels espanyols i les espanyoles.			
1.3 Aportar possibles motius sobre el canvi, la continuïtat i la causalitat, així com de la distinta rellevància atorgada a uns fets històrics sobre altres en diferents moments del passat i en el present.			
Competència específica número 2			
Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a esdeveniments i processos històrics a partir de distintes fonts documentals, portant a terme una anàlisi crítica de la informació que proporcionen.			

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Criteris d'avaluació
<p>2.1 Identificar la informació sobre el passat i desenvolupar tècniques de crítica de les fonts històriques, mentre s'hi analitza l'origen, la fiabilitat i la rellevància.</p> <p>2.2 Utilitzar la informació contesa en diferents fonts documentals per explicar processos històrics i per entendre la seua transcendència en el món actual.</p> <p>2.3 Detectar i rebutjar prejudicis o estereotips no fonamentats en fets i sabers, sinó en opinions que no han estat contrastades ni obtingudes a partir de fonts veraces.</p>
Competència específica número 3 Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives, tot reconeixent l'existència d'identitats múltiples en construcció que s'han de respectar i valorar.
Criteris d'avaluació
<p>3.1 Analitzar l'origen de les identitats regionals i nacionals que han anat construint-se en la història contemporània espanyola, mentre es reconeix la diversitat d'identitats així com els distints sentiments de pertinença i símbols comuns.</p> <p>3.2 Identificar els principals processos polítics, culturals i administratius que han contribuït a la construcció de la nació espanyola.</p> <p>3.3 Elaborar judicis propis sobre els resultats de les principals accions portades a terme per part de col·lectius socials o de les administracions en el procés de construcció de les identitats nacionals i regionals, entenent que és un procés en contínua estructuració.</p>
Competència específica número 4 Explicar l'evolució de l'economia espanyola, tot reconeixent els progressos assolits i les limitacions persistents en l'evolució del nivell de vida, les condicions laborals i la cohesió social al llarg del temps; així com la seua repercussió en la sostenibilitat, sempre prenent en consideració les desigualtats socials i territorials.
Criteris d'avaluació
<p>4.1 Descriure l'evolució econòmica espanyola, tenint en compte la dels països de l'entorn, valorant els seus efectes pel que fa a la desigualtat social, desequilibris territorials i degradació ambiental.</p> <p>4.2 Elaborar judicis propis sobre el procés de modernització econòmica i social a l'Espanya contemporània, a partir de l'anàlisi de fonts històriques i dels debats historiogràfics existents sobre el desenvolupament.</p>

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

4.3 Contextualitzar els conceptes de progrés i modernització en diferents moments històrics, sempre entenent que són processos de múltiples causes. Identificar les mesures adoptades per l'Estat per assolir el benestar de la població.

Competència específica número 5

Reconèixer l'origen de la diversitat ideològica de les distintes cultures polítiques en l'evolució històrica espanyola.

Criteris d'avaluació

5.1 Explicar les causes de la conformació de les distintes cultures polítiques, tenint en compte la diversitat de condicions de vida que ha donat lloc a conflictivitats socials al llarg de la història espanyola.

5.2 Identificar i contextualitzar les principals cultures polítiques, les formes d'organització i els projectes polítics, mentre s'analitzen les motivacions que han conduït alguns subjectes a portar a terme distintes accions així com les mesures consegüents adoptades per l'Estat.

5.3 Generar opinions argumentades i contrastades sobre la funció que han desenvolupat les distintes ideologies en l'estructura social i política de l'Espanya contemporània.

Competència específica número 6

Contextualitzar la posició espanyola en la història del món, tot assenyalant particularitats i semblances de la seua evolució històrica i tenint en compte els compromisos actuals amb l'europisme, la cooperació i la seguretat conjunta.

Criteris d'avaluació

6.1 Reconèixer el valor geoestratègic d'Espanya en l'evolució històrica contemporània, així com la seua influència en les relacions internacionals.

6.2 Identificar els principals compromisos de l'Estat espanyol, tant els derivats de la integració en la Unió Europea com els que pertocquen a un país compromés amb la cooperació, solidaritat i exercici de la ciutadania ètica.

6.3 Assenyalat els reptes globals, tot caracteritzant les singularitats i l'evolució del cas espanyol respecte d'altres països europeus i les seues connexions amb processos històrics rellevants, detectant els estereotips que hi són associats.

Competència específica número 7

Incorporar la perspectiva de gènere en l'anàlisi històrica, en adoptar actituds i promoure actuacions de reivindicació de la igualtat efectiva entre dones i homes.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Criteris d'avaluació	
<p>7.1 Introduir la perspectiva de gènere en l'observació i anàlisi de la realitat històrica, recuperant figures individuals i col·lectives que hagen contribuït a l'emancipació femenina i a l'equiparació de drets entre ambdós gèneres.</p> <p>7.2 Identificar els mecanismes de dominació que han generat i mantingut la desigualtat entre homes i dones, els rols assignats i els espais d'activitats ocupats tradicionalment per les dones.</p> <p>7.3 Analitzar fonts literàries i artístiques que contribueixen a entendre el rol de les dones en la història espanyola.</p>	
Competència específica número 8	
Reconèixer el valor del patrimoni cultural i històric com a conformador de la memòria col·lectiva, participant en l'elaboració i difusió de propostes que afavorisquen la seua preservació i valoració.	
Criteris d'avaluació	
<p>8.1 Identificar les característiques més destacades dels elements patrimonials existents en la història contemporània espanyola.</p> <p>8.2 Realitzar treballs d'investigació històrics i historiogràfics que generen productes relacionats amb la memòria col·lectiva sobre esdeveniments, personatges o elements patrimonials d'interès.</p> <p>8.3 Participar en l'elaboració i difusió de propostes que afavorisquen la preservació i valoració del patrimoni històric, considerat un bé comú que cal protegir.</p>	
Sabers bàsics	Transversals a totes les competències
BLOC 1. SOCIETATS EN EL TEMPS	a. El treball de l'historiador: la historiografia, les fonts i el mètode històric
	b. Situació geoestratègica d'Espanya
	c. Context d'Europa occidental, Mediterrània i Atlàntic
	d. La crisi de l'Antic Règim
	e. La construcció de l'Estat nació espanyol
	f. Centralització política i administrativa de l'Estat liberal

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	g. L'Imperi espanyol i el seu llegat en l'actualitat
	h. Estereotips i singularitats de l'evolució espanyola respecte del context internacional
	i. Les relacions Església-Estat: laïcisme, confessionalitat i aconfessionalitat
	j. El paper del catolicisme en la configuració cultural i política espanyola
	k. La secularització de la societat espanyola
	l. Moviments anticlericals en la història contemporània espanyola
	m. El constitucionalisme en Espanya
	n. Estudi comparat dels règims liberals de la contemporaneïtat espanyola
	ñ. Conceptes per estudiar els sistemes polítics
	o. Cultures polítiques en l'Espanya contemporània: conflictes i usos del poder
	p. Partits polítics, moviments i faccions
	q. L'exili
	r. La transició al capitalisme en Espanya
	s. Els debats historiogràfics sobre la industrialització del país i sobre la seua dependència de l'exterior
	t. El desenvolupament econòmic espanyol: ritmes i evolució
	u. Canvis socials i noves formes de sociabilitat en la contemporaneïtat
	v. La transformació de la societat estamental en societat de classes
	w. Desenvolupament de la ciutadania
x. El treball i les condicions de vida: evolució des de la servitud senyorial, el naixement del proletariat i de les classes mitjanes	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	y. L'Estat de benestar
	z. Contrastos, reciprocitats i dependències entre el món rural i l'urbà.
	aa. Societat agrària, èxode rural i Espanya buidada
	ab. L'acció del subjecte en la història: associacionisme, moviments socials i sindicals
	ac. Les polítiques socials de l'Estat
	ad. La II República i la transformació d'Espanya: reformes estructurals i els seus orígens
	ae. Reaccions antidemocràtiques contra el reformisme republicà
	af. La Guerra Civil
	ag. El franquisme: conceptes de totalitarisme i autoritarisme
	ah. Fonaments ideològics del franquisme, relacions internacionals i etapes de la dictadura
	ai. La repressió i els moviments de protesta
	aj. La sociabilitat de les dones en la història
	ak. Protagonistes individuals i col·lectives
	al. L'emancipació femenina i els moviments feministes
BLOC 2. REPTES DEL MÓN ACTUAL	a. Memòria democràtica
	b. Reparació de les víctimes de la violència
	c. Reconeixement d'accions i moviments en favor de la llibertat en la història contemporània espanyola
	d. Consciència de fets traumàtics del passat i de no repetició de situacions violentes i doloroses
	e. Origen i evolució dels nacionalismes i regionalismes en l'Espanya contemporània

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	f. Creixement econòmic i sostenibilitat: fonts per a la seua anàlisi
	g. L'evolució de l'economia espanyola fins a l'actualitat
	h. Desequilibris socials, territorials i ambientals
	i. La Transició i la Constitució de 1978
	j. Espanya en la Unió Europea: procés d'integració, situació actual, reptes socials, econòmics i polítics
	k. Espanya en el món: participació en els organismes internacionals
	l. Compromís institucional i ciutadà davant dels Objectius de Desenvolupament Sostenible
BLOC 3. COMPROMÍS CÍVIC	a. Consciència democràtica: exercici de valors cívics i participació ciutadana
	b. Identitats múltiples i sentiments de pertinença en l'Estat espanyol
	c. Prevenció de la manipulació de la informació i de la desinformació
	d. L'uropeisme: actitud participativa davant programes i projectes comunitaris
	e. Conservació i difusió del patrimoni: el seu valor identitari, social i cultural
	f. La memòria col·lectiva
	g. La consciència històrica
	h. Presència del coneixement històric en els debats públics
	i. Usos públics de la Història
	j. Centres d'interpretació i de divulgació històrica
	k. Arxius i museus

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoració general de l'alumnat

Instruments de recollida d'informació

Quadern

Diari d'aprenentatge

Observació a l'aula

PROVES OBJECTIVES PER COMPETÈNCIES

Criteris per a la qualificació qualitativa i quantitativa

Els ítems d'avaluació de competències inclouen conductes observables que integren sabers de diferent tipus (coneixements, habilitats i destreses, i actituds) per a desenvolupar tasques de diferent grau de complexitat i poden ser valorats fent servir una gran varietat d'instruments d'avaluació com el quadern, el diari d'aprenentatge, l'observació a l'aula, les proves objectives i que es plasmen en les diferents rúbriques que es realitzen per als instruments de recollida d'informació.

Mesures de resposta educativa per a la inclusió

- S'adopten les recollides en el PAT i en el PAM
- Es programen activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals per a fomentar la igualtat, la convivència, la salut i el benestar coordinades pel PAT i plasmades en les unitats didàctiques.
- Es programen activitats i adaptacions destinades a la promoció amb garanties de l'alumnat a nivells educatius superiors que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. També s'identificarà a aquell alumnat que necessite incorporar-se als programes específics d'atenció a la diversitat..

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Propuesta pedagógica de departamento		Curso académico 2023 / 2024	Departamento GEOGRAFÍA E HISTORIA
1.	Concreción curricular de la materia	GEOGRAFÍA	
1.1.	Elementos curriculares del nivel	2.º BACHILLER	
1.1.1.	Competencias específicas		
Competencia específica número 1			
Analizar mediante métodos y técnicas geográficas las principales repercusiones territoriales relativas a los retos ecosociales más importantes que afronta España, y contrastarlos con los discursos oficiales o no oficiales que los abordan, identificando patrones y hábitos de consumo insostenibles que deterioran el espacio geográfico, y defendiendo el uso social responsable de los recursos.			
Criterios de evaluación			
<p>1.1 Identificar, describir y analizar mediante métodos y técnicas de la Geografía las principales repercusiones territoriales relativas a los retos ecosociales más importantes que afronta España.</p> <p>1.2 Contrastar los discursos oficiales y no oficiales que abordan las principales repercusiones territoriales relativas a retos ecosociales más importantes que afronta España con el resultado de análisis geográficos.</p> <p>1.3 Identificar patrones y hábitos de consumo insostenibles que deterioran de forma significativa el espacio geográfico español, utilizando procedimientos y datos geográficos.</p> <p>1.4 Utilizar argumentos en defensa del uso social sostenible y responsable de los recursos basándose en procedimientos y datos geográficos.</p>			
Saberes básicos			
BLOQUE 1. MÉTODOS Y TÉCNICAS DE GEOGRAFÍA			
1 Subbloque Saberes básicos		a. Métodos y técnicas de identificación y explicación causal de localizaciones, distribuciones espaciales de fenómenos y análisis de consecuencias.	
		b. Estrategias y técnicas de búsqueda, obtención y selección de información relevante para el conocimiento geográfico: observación directa, fuentes cartográficas, estadísticas, visuales, bibliográficas y procedentes de las	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	tecnologies de informació geogràfica (TIG).
	c. Interpretación y aplicación de la información cartogràfica.
	d. Elaboración e interpretación de gráficas y tablas estadísticas.
BLOQUE 2. MEDIO FÍSICO DE ESPAÑA	
2 Subbloque Interacción medioambiente-sociedad	a. El impacto de las actividades humanas sobre los recursos y la biodiversidad. La gestión del agua.
	b. Prevención de riesgos naturales (incendios, inundaciones, especies invasoras).
	c. El principio de sostenibilidad. Las políticas medioambientales en España y la Unión Europea.
	d. Los espacios protegidos (el Patrimonio natural y cultural).
BLOQUE 3. ESPAÑA: TERRITORIO Y SOCIEDAD	
2 Subbloque Geografía económica	a. Los espacios rurales: Identificación de los paisajes agrarios.
	b. Transformaciones de las actividades agropecuarias: prácticas sostenibles e insostenibles. La Política Agraria Común en el desarrollo rural y sostenibilidad.
	c. Los recursos marinos: pesca y acuicultura. La Política Pesquera Común.
	d. Los espacios industriales: Transformaciones en las actividades industriales y los paisajes: materias primas y fuentes de energía.
	e. El proceso de industrialización español. Las regiones industriales españolas. Las políticas de desarrollo industrial españolas y europeas.
	f. Los espacios terciarizados: heterogeneidad y desigual impacto territorial. La incidencia en la vertebración territorial de los transportes y las comunicaciones.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	g. Los espacios turísticos: factores, regiones e impacto.
BLOQUE 4. ESPAÑA EUROPA Y EN EL MUNDO	
1 Subbloque España en un mundo global	a. Globalización y diversidad: los procesos de mundialización y el incremento de las desigualdades territoriales.
	b. España en el contexto geopolítico mundial y su compromiso con los objetivos de desarrollo sostenible.
2 Subbloque España en el contexto de Europa	a. Localización de estados europeos. Contrastes físicos y socioeconómicos. Desequilibrios territoriales y políticas de cohesión europeas.
	b. Gestión y ordenación del territorio nacional. Políticas de cohesión y desarrollo regional.
BLOQUE 5. VALORES CÍVICOS Y COMPROMISO CIUDADANO	
1 Subbloque Saberes básicos	a. Pautas de consumo responsable en el uso de los recursos.
	b. Medidas de preservación y sostenibilidad del medioambiente.
	c. La ciudadanía global y su relación con los principios del europeísmo.
	d. La importancia de las Instituciones internacionales y la cultura de la paz.
1.1.2. Valoración general del alumnado	
Instrumentos de recogida de información	
Cuaderno	
Diario de aprendizaje	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Observación en el aula

PRUEBAS OBJETIVAS POR COMPETENCIAS

Criterios de calificación cualitativa y cuantitativa

Los ítems de evaluación de competencias incluyen conductas observables que integran saberes de diferente tipo (conocimientos, habilidades y destrezas, y actitudes) para desarrollar tareas de diferente grado de complejidad y pueden ser valorados usando una gran variedad de instrumentos de evaluación. Los instrumentos utilizados:

- Serán variados: permitirán evaluar la adquisición de las competencias clave a través de distintos instrumentos o técnicas.
- Proporcionarán información completa de lo que se pretende evaluar.
- Usarán distintos códigos: orales, escritos, icónicos, gráficos, etc.
- Permitirán evaluar la transferencia de los aprendizajes a contextos distintos de aquellos en que se han adquirido, comprobando así su funcionalidad.

Se plasman en las diferentes rúbricas que se realizan para los instrumentos de recogida de información.

Medidas de respuesta educativa para la inclusión

- a. Se adoptan las recogidas en el PAT y en el PAM.
- b. Se programan actividades de ampliación y refuerzo para el desarrollo competencial y la prevención de dificultades de aprendizaje, así como actuaciones transversales para fomentar la igualdad, la convivencia, la salud y el bienestar coordinados por el PAT y plasmados en las unidades didácticas.
- c. Se programan actividades y adaptaciones destinadas a la promoción con garantías del alumnado a niveles educativos superiores que no impliquen materiales singulares, personal especializado o medidas organizativas extraordinarias. También se identificará a aquel alumnado que necesite incorporarse a los programas específicos de atención a la diversidad.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Propuesta pedagógica de departamento		Curso académico 2023 / 2024	Departamento GEOGRAFÍA E HISTORIA
1.	Concreción curricular de la materia	GEOGRAFÍA	
1.1.	Elementos curriculares del nivel	2.º BACHILLER	
1.1.1.	Competencias específicas		
Competencia específica número 2			
Explicar el espacio geográfico como sistema a partir del análisis de fuentes de información visuales, contrastando los paisajes naturales respecto de los humanizados, y argumentando la necesidad de la sostenibilidad como principio ineludible en las interacciones entre los grupos humanos y el medioambiente.			
Criterios de evaluación			
2.1 Describir y explicar el espacio geográfico como sistema compuesto de subsistemas interrelacionados a partir del análisis de fuentes de información visuales.			
2.2 Identificar y comparar paisajes naturales y humanizados, indicando las principales diferencias existentes entre ambos a partir del análisis de fuentes de información visuales.			
2.3 Explicar las repercusiones en el espacio geográfico de la acción antrópica a partir del contraste entre paisaje humanizado y paisaje natural.			
2.4 Argumentar la necesidad de la sostenibilidad como principio ineludible en las interacciones entre los grupos humanos y el medioambiente.			
Sabers bàsics			
BLOQUE 1. MÉTODOS Y TÉCNICAS DE GEOGRAFÍA			
1 Subbloque Saberes básicos		a. Métodos y técnicas de identificación y explicación causal de localizaciones, distribuciones espaciales de fenómenos y análisis de consecuencias.	
		b. Estrategias y técnicas de búsqueda, obtención y selección de información relevante para el conocimiento geográfico: observación directa, fuentes cartográficas, estadísticas, visuales, bibliográficas y procedentes de las tecnologías de información geográfica (TIG).	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	c. Interpretación y aplicación de la información cartográfica.
	d. Elaboración e interpretación de gráficas y tablas estadísticas.
BLOQUE 2. MEDIO FÍSICO DE ESPAÑA	
1 Subbloque Geografía física	a. La diversidad geomorfológica de España. Localización y distribución de los grandes conjuntos de relieve.
	b. Diversidad climática en España. La red hídrica de España.
	c. Caracterización de las grandes regiones naturales de España. Suelos y biodiversidad.
2 Subbloque Interacción medioambiente-sociedad	a. El impacto de las actividades humanas sobre los recursos y la biodiversidad. La gestión del agua.
	b. Prevención de riesgos naturales (incendios, inundaciones, especies invasoras).
	c. El principio de sostenibilidad. Las políticas medioambientales en España y la Unión Europea.
	d. Los espacios protegidos (el Patrimonio natural y cultural).
BLOQUE 5. VALORES CÍVICOS Y COMPROMISO CIUDADANO	
1 Subbloque Saberes básicos	a. Pautas de consumo responsable en el uso de los recursos.
	b. Medidas de preservación y sostenibilidad del medioambiente.
	c. La ciudadanía global y su relación con los principios del europeísmo.
	d. La importancia de las Instituciones internacionales y la cultura de la paz.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

1.1.2. Valoración general del alumnado

Instrumentos de recogida de información

Cuaderno

Diario de aprendizaje

Observación en el aula

PRUEBAS OBJETIVAS POR COMPETENCIAS

Criterios de calificación cualitativa y cuantitativa

Los ítems de evaluación de competencias incluyen conductas observables que integran saberes de diferente tipo (conocimientos, habilidades y destrezas, y actitudes) para desarrollar tareas de diferente grado de complejidad y pueden ser valorados usando una gran variedad de instrumentos de evaluación. Los instrumentos utilizados:

- Serán variados: permitirán evaluar la adquisición de las competencias clave a través de distintos instrumentos o técnicas.
- Proporcionarán información completa de lo que se pretende evaluar.
- Usarán distintos códigos: orales, escritos, icónicos, gráficos, etc.
- Permitirán evaluar la transferencia de los aprendizajes a contextos distintos de aquellos en que se han adquirido, comprobando así su funcionalidad.

Se plasman en las diferentes rúbricas que se realizan para los instrumentos de recogida de información.

Medidas de respuesta educativa para la inclusión

- a. Se adoptan las recogidas en el PAT y en el PAM.
- b. Se programan actividades de ampliación y refuerzo para el desarrollo competencial y la prevención de dificultades de aprendizaje, así como

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

actuaciones transversales para fomentar la igualdad, la convivencia, la salud y el bienestar coordinadas por el PAT y plasmadas en las unidades didácticas.

- c. Se programan actividades y adaptaciones destinadas a la promoción con garantías del alumnado a niveles educativos superiores que no impliquen materiales singulares, personal especializado o medidas organizativas extraordinarias. También se identificará a aquel alumnado que necesite incorporarse a los programas específicos de atención a la diversidad.

Propuesta pedagógica de departamento		Curso académico 2023 / 2024	Departamento GEOGRAFÍA E HISTORIA
1.	Concreción curricular de la materia	GEOGRAFÍA	
1.1.	Elementos curriculares del nivel	2.º BACHILLER	
1.1.1.	Competencias específicas		
Competencia específica número 3			
Describir la diversidad natural de España y confrontarla con el contexto europeo, a través de sus características distintivas de relieve, clima, hidrografía y biodiversidad.			
Criterios de evaluación			
3.1 Localizar e identificar en mapas las principales regiones naturales, geomorfológicas y bioclimáticas de España y de Europa.			
3.2 Describir sintéticamente la diversidad de las regiones naturales de España a través de sus características más destacadas de relieve, clima, hidrografía y biodiversidad.			
3.3 Describir sintéticamente la diversidad natural de las principales regiones naturales de Europa a través de sus características más destacadas de relieve, clima, hidrografía y biodiversidad.			
3.4 Confrontar las características de relieve, clima, hidrografía y biodiversidad de las regiones naturales de España con las del contexto europeo.			

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Saberes bàsics	
BLOQUE 1. MÉTODOS Y TÉCNICAS DE GEOGRAFÍA	
1 Subbloque Saberes básicos	<p>a. Métodos y técnicas de identificación y explicación causal de localizaciones, distribuciones espaciales de fenómenos y análisis de consecuencias.</p> <p>b. Estrategias y técnicas de búsqueda, obtención y selección de información relevante para el conocimiento geográfico: observación directa, fuentes cartográficas, estadísticas, visuales, bibliográficas y procedentes de las tecnologías de información geográfica (TIG).</p> <p>c. Interpretación y aplicación de la información cartográfica.</p> <p>d. Elaboración e interpretación de gráficas y tablas estadísticas.</p>
BLOQUE 2. MEDIO FÍSICO DE ESPAÑA	
1 Subbloque Geografía física	<p>a. La diversidad geomorfológica de España. Localización y distribución de los grandes conjuntos de relieve.</p> <p>b. Diversidad climática en España. La red hídrica de España.</p> <p>c. Caracterización de las grandes regiones naturales de España. Suelos y biodiversidad.</p>
BLOC 5. VALORES CÍVICOS Y COMPROMISO CIUDADANO	
1 Subbloque Saberes básicos	<p>a. Pautas de consumo responsable en el uso de los recursos.</p> <p>b. Medidas de preservación y sostenibilidad del medioambiente.</p> <p>c. La ciudadanía global y su relación con los principios del europeísmo.</p>

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	d. La importancia de las Instituciones internacionales y la cultura de la paz.
1.1.2.	Valoración general del alumnado
Instrumentos de recogida de información	
Cuaderno	
Diario de aprendizaje	
Observación en el aula	
PRUEBAS OBJETIVAS POR COMPETENCIAS	
Criterios de calificación cualitativa y cuantitativa	
<p>Los ítems de evaluación de competencias incluyen conductas observables que integran saberes de diferente tipo (conocimientos, habilidades y destrezas, y actitudes) para desarrollar tareas de diferente grado de complejidad y pueden ser valorados usando una gran variedad de instrumentos de evaluación. Los instrumentos utilizados:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Serán variados: permitirán evaluar la adquisición de las competencias clave a través de distintos instrumentos o técnicas. - Proporcionarán información completa de lo que se pretende evaluar. - Usarán distintos códigos: orales, escritos, icónicos, gráficos, etc. - Permitirán evaluar la transferencia de los aprendizajes a contextos distintos de aquellos en que se han adquirido, comprobando así su funcionalidad. <p>Se plasman en las diferentes rúbricas que se realizan para los instrumentos de recogida de información.</p>	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Medidas de respuesta educativa para la inclusión

- a. Se adoptan las recogidas en el PAT y en el PAM.
- b. Se programan actividades de ampliación y refuerzo para el desarrollo competencial y la prevención de dificultades de aprendizaje, así como actuaciones transversales para fomentar la igualdad, la convivencia, la salud y el bienestar coordinadas por el PAT y plasmadas en las unidades didácticas.
- c. Se programan actividades y adaptaciones destinadas a la promoción con garantías del alumnado a niveles educativos superiores que no impliquen materiales singulares, personal especializado o medidas organizativas extraordinarias. También se identificará a aquel alumnado que necesite incorporarse a los programas específicos de atención a la diversidad.

Propuesta pedagógica de departamento		Curso académico 2023 / 2024	Departamento GEOGRAFÍA E HISTORIA
1.	Concreción curricular de la materia	GEOGRAFÍA	
1.1.	Elementos curriculares del nivel	2.º BACHILLER	
1.1.1.	Competencias específicas		
Competencia específica número 4			
Localizar y delimitar la escala de fenómenos físicos y humanos de diferente tipo, utilizando métodos y técnicas de la Geografía, especialmente las tecnologías de la información geográfica (TIG), así como de ciencias afines, en el análisis del espacio geográfico y en propuestas de actuación territorial.			
Criterios de evaluación			
4.1 Localizar fenómenos físicos y humanos de diferente tipo, utilizando métodos y técnicas de la Geografía, especialmente las tecnologías de la información geográfica (TIG), y de ciencias afines.			
4.2 Delimitar la escala de fenómenos físicos y humanos de diferente tipo, utilizando métodos y técnicas de la Geografía, especialmente las tecnologías de la información geográfica (TIG) y de ciencias afines.			

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

<p>4.3 Analizar el espacio utilizando métodos y técnicas de la Geografía, especialmente las tecnologías de la información geográfica (TIG), y de ciencias afines.</p> <p>4.4 Realizar propuestas de actuación territorial a partir de análisis del espacio realizado mediante métodos y técnicas de la Geografía, especialmente las tecnologías de la información geográfica (TIG), y de ciencias afines</p>	
Saberes bàsics	
BLOQUE 1. MÉTODOS Y TÉCNICAS DE GEOGRAFÍA	
1 Subbloque Saberes bàsics	<p>a. Métodos y técnicas de identificación y explicación causal de localizaciones, distribuciones espaciales de fenómenos y análisis de consecuencias.</p> <p>b. Estrategias y técnicas de búsqueda, obtención y selección de información relevante para el conocimiento geográfico: observación directa, fuentes cartográficas, estadísticas, visuales, bibliográficas y procedentes de las tecnologías de información geográfica (TIG).</p> <p>c. Interpretación y aplicación de la información cartográfica.</p> <p>d. Elaboración e interpretación de gráficas y tablas estadísticas.</p>
BLOQUE 2. MEDIO FÍSICO DE ESPAÑA	
1 Subbloque Geografía física	<p>a. La diversidad geomorfológica de España. Localización y distribución de los grandes conjuntos de relieve.</p> <p>b. Diversidad climática en España. La red hídrica de España.</p> <p>c. Caracterización de las grandes regiones naturales de España. Suelos y biodiversidad.</p>
2 Subbloque Interacción medioambiente-sociedad	<p>a. El impacto de las actividades humanas sobre los recursos y la biodiversidad. La gestión del agua.</p> <p>b. Prevención de riesgos naturales (incendios, inundaciones, especies invasoras).</p>

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	c. El principio de sostenibilidad. Las políticas medioambientales en España y la Unión Europea.
	d. Los espacios protegidos (el Patrimonio natural y cultural).
BLOQUE 3. ESPAÑA: TERRITORIO Y SOCIEDAD	
2 Subbloque Geografía económica	a. Los espacios rurales: Identificación de los paisajes agrarios.
	b. Transformaciones de las actividades agropecuarias: prácticas sostenibles e insostenibles. La Política Agraria Común en el desarrollo rural y sostenibilidad.
	c. Los recursos marinos: pesca y acuicultura. La Política Pesquera Común.
	d. Los espacios industriales: Transformaciones en las actividades industriales y los paisajes: materias primas y fuentes de energía.
	e. El proceso de industrialización español. Las regiones industriales españolas. Las políticas de desarrollo industrial españolas y europeas.
	f. Los espacios terciarizados: heterogeneidad y desigual impacto territorial. La incidencia en la vertebración territorial de los transportes y las comunicaciones.
	g. Los espacios turísticos: factores, regiones e impacto.
BLOQUE 4. ESPAÑA EUROPA Y EN EL MUNDO	
1 Subbloque España en un mundo global	a. Globalización y diversidad: los procesos de mundialización y el incremento de las desigualdades territoriales.
	b. España en el contexto geopolítico mundial y su compromiso con los objetivos de desarrollo sostenible.
2 Subbloque España en el	a. Localización de estados europeos. Contrastes físicos y socioeconómicos. Desequilibrios territoriales y políticas

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

contexto de Europa	de cohesión europees.
	b. Gestión y ordenación del territorio nacional. Políticas de cohesión y desarrollo regional.
BLOQUE 5. VALORES CÍVICOS Y COMPROMISO CIUDADANO	
1 Subbloque Saberes básicos	a. Pautas de consumo responsable en el uso de los recursos.
	b. Medidas de preservación y sostenibilidad del medioambiente.
	c. La ciudadanía global y su relación con los principios del europeísmo.
	d. La importancia de las Instituciones internacionales y la cultura de la paz.
1.1.2. Valoración general del alumnado	
Instrumentos de recogida de información	
Cuaderno	
Diario de aprendizaje	
Observación en el aula	
PRUEBAS OBJETIVAS POR COMPETENCIAS	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Criterios de calificación cualitativa y cuantitativa

Los ítems de evaluación de competencias incluyen conductas observables que integran saberes de diferente tipo (conocimientos, habilidades y destrezas, y actitudes) para desarrollar tareas de diferente grado de complejidad y pueden ser valorados usando una gran variedad de instrumentos de evaluación. Los instrumentos utilizados:

- Serán variados: permitirán evaluar la adquisición de las competencias clave a través de distintos instrumentos o técnicas.
- Proporcionarán información completa de lo que se pretende evaluar.
- Usarán distintos códigos: orales, escritos, icónicos, gráficos, etc.
- Permitirán evaluar la transferencia de los aprendizajes a contextos distintos de aquellos en que se han adquirido, comprobando así su funcionalidad.

Se plasman en las diferentes rúbricas que se realizan para los instrumentos de recogida de información.

Medidas de respuesta educativa para la inclusión

- a. Se adoptan las recogidas en el PAT y en el PAM.
- b. Se programan actividades de ampliación y refuerzo para el desarrollo competencial y la prevención de dificultades de aprendizaje, así como actuaciones transversales para fomentar la igualdad, la convivencia, la salud y el bienestar coordinadas por el PAT y plasmadas en las unidades didácticas.
- c. Se programan actividades y adaptaciones destinadas a la promoción con garantías del alumnado a niveles educativos superiores que no impliquen materiales singulares, personal especializado o medidas organizativas extraordinarias. También se identificará a aquel alumnado que necesite incorporarse a los programas específicos de atención a la diversidad.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Propuesta pedagógica de departamento		Curso académico 2024 / 2025	Departamento GEOGRAFÍA E HISTORIA
1.	Concreción curricular de la materia	GEOGRAFÍA	
1.1.	Elementos curriculares del nivel	2.º BACHILLER	
1.1.1.	Competencias específicas		
Competència específica número 5			
Elaborar y exponer trabajos que analicen las dinámicas globalizadoras que determinan las relaciones socioeconómicas y culturales mundiales y sus repercusiones en el territorio, promoviendo la dignidad humana y el respeto al medioambiente como forma de compromiso de una ciudadanía global.			
Criterios de evaluación			
5.1 Elaborar trabajos que analicen las dinámicas globalizadoras que determinan las relaciones socioeconómicas y culturales mundiales y sus repercusiones en el territorio.			
5.2 Exponer trabajos que analicen las dinámicas globalizadoras que determinan las relaciones socioeconómicas y culturales mundiales y sus repercusiones en el territorio.			
5.3 Argumentar en favor de la dignidad humana a partir de trabajos que analicen las dinámicas globalizadoras que determinan las relaciones socioeconómicas y culturales mundiales y sus repercusiones en el territorio.			
5.4 Argumentar en favor del respeto al medioambiente a partir de trabajos que analicen las dinámicas globalizadoras que determinan las relaciones socioeconómicas y culturales mundiales y sus repercusiones en el territorio.			
Saberes básicos			
BLOQUE 1. MÉTODOS Y TÉCNICAS DE GEOGRAFÍA			
1 Subbloque Saberes básicos		a. Métodos y técnicas de identificación y explicación causal de localizaciones, distribuciones espaciales de fenómenos y análisis de consecuencias.	
		b. Estrategias y técnicas de búsqueda, obtención y selección de información relevante para el conocimiento	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	geogràfic: observació directa, fonts cartogràfiques, estadístiques, visuals, bibliogràfiques i procedents de les tecnologies de informació geogràfica (TIG).
	c. Interpretació i aplicació de la informació cartogràfica.
	d. Elaboració i interpretació de gràfics i taules estadístiques.
BLOQUE 2. MEDIO FÍSICO DE ESPAÑA	
2 Subbloque Interacción medioambiente-sociedad	a. El impacte de les activitats humanes sobre els recursos i la biodiversitat. La gestió de l'aigua.
	b. Prevenció de riscos naturals (incendis, inundacions, espècies invasores).
	c. El principi de sostenibilitat. Les polítiques medioambientals en Espanya i la Unió Europea.
	d. Els espais protegits (el Patrimoni natural i cultural).
BLOQUE 3. ESPAÑA: TERRITORIO Y SOCIEDAD	
2 Subbloque Geografía económica	a. Els espais rurals: Identificació de les paisatges agraris.
	b. Transformacions de les activitats agropecuàries: pràctiques sostenibles i insostenibles. La Política Agrària Comú en el desenvolupament rural i sostenibilitat.
	c. Els recursos marins: pesca i acuicultura. La Política Pesquera Comú.
	d. Els espais industrials: Transformacions en les activitats industrials i els paisatges: matèries primeres i fonts d'energia.
	e. El procés de industrialització espanyol. Les regions industrials espanyoles. Les polítiques de desenvolupament industrial espanyoles i europees.
	f. Els espais terciaritzats: heterogeneïtat i desigual impacte territorial. La incidència en la vertebració

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	territorial de los transportes y las comunicaciones.
	g. Los espacios turísticos: factores, regiones e impacto.
BLOQUE 4. ESPAÑA EUROPA Y EN EL MUNDO	
1 Subbloque España en un mundo global	a. Globalización y diversidad: los procesos de mundialización y el incremento de las desigualdades territoriales.
	b. España en el contexto geopolítico mundial y su compromiso con los objetivos de desarrollo sostenible.
2 Subbloque España en el contexto de Europa	a. Localización de estados europeos. Contrastes físicos y socioeconómicos. Desequilibrios territoriales y políticas de cohesión europeas.
	b. Gestión y ordenación del territorio nacional. Políticas de cohesión y desarrollo regional.
BLOQUE 5. VALORES CÍVICOS Y COMPROMISO CIUDADANO	
1 Subbloque Saberes básicos	a. Pautas de consumo responsable en el uso de los recursos.
	b. Medidas de preservación y sostenibilidad del medioambiente.
	c. La ciudadanía global y su relación con los principios del europeísmo.
	d. La importancia de las Instituciones internacionales y la cultura de la paz.
1.1.2. Valoración general del alumnado	
Instruments de recollida d'informació	
Cuaderno	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Diario de aprendizaje

Observación en el aula

PRUEBAS OBJETIVAS POR COMPETENCIAS

Criterios de calificación cualitativa y cuantitativa

Los ítems de evaluación de competencias incluyen conductas observables que integran saberes de diferente tipo (conocimientos, habilidades y destrezas, y actitudes) para desarrollar tareas de diferente grado de complejidad y pueden ser valorados usando una gran variedad de instrumentos de evaluación. Los instrumentos utilizados:

- Serán variados: permitirán evaluar la adquisición de las competencias clave a través de distintos instrumentos o técnicas.
- Proporcionarán información completa de lo que se pretende evaluar.
- Usarán distintos códigos: orales, escritos, icónicos, gráficos, etc.
- Permitirán evaluar la transferencia de los aprendizajes a contextos distintos de aquellos en que se han adquirido, comprobando así su funcionalidad.

Se plasman en las diferentes rúbricas que se realizan para los instrumentos de recogida de información.

Medidas de respuesta educativa para la inclusión

- a. Se adoptan las recogidas en el PAT y en el PAM.
- b. Se programan actividades de ampliación y refuerzo para el desarrollo competencial y la prevención de dificultades de aprendizaje, así como actuaciones transversales para fomentar la igualdad, la convivencia, la salud y el bienestar coordinadas por el PAT y plasmadas en las unidades didácticas.
- c. Se programan actividades y adaptaciones destinadas a la promoción con garantías del alumnado a niveles educativos superiores que no impliquen materiales singulares, personal especializado o medidas organizativas extraordinarias. También se identificará a aquel alumnado que necesite incorporarse a los programas específicos de atención a la diversidad.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Propuesta pedagógica de departamento		Curso académico 2024 / 2025	Departamento GEOGRAFÍA E HISTORIA
1.	Concreción curricular de la materia	GEOGRAFÍA	
1.1.	Elementos curriculares del nivel	2.º BACHILLER	
1.1.1.	Competencias específicas		
Competència específica número 6			
Explicar los desequilibrios territoriales de España y de su estructura demográfica y sociolaboral, con especial atención a la determinación de los procesos y decisiones que los han generado, así como a las principales medidas y políticas de cooperación y cohesión que los afrontan tanto a nivel nacional como europeo.			
Criteris d'avaluació			
6.1 Identificar, describir y explicar los principales desequilibrios territoriales de España y de su estructura demográfica y sociolaboral, con especial atención a la determinación de los procesos y decisiones que los han generado.			
6.2 Identificar, describir y valorar las principales medidas y políticas nacionales de cooperación y cohesión que afrontan los desequilibrios territoriales de España y de su estructura demográfica y sociolaboral.			
6.3 Identificar, describir y valorar las principales medidas y políticas europeas de cooperación y cohesión que afrontan los desequilibrios territoriales, con especial atención a su repercusión en España.			
6.4 Identificar y describir las repercusiones de las principales medidas y políticas de cooperación y cohesión, tanto nacionales como europeas, sobre los desequilibrios territoriales y de la estructura demográfica y sociolaboral de España.			
Saberes básicos			
BLOQUE 1. MÉTODOS Y TÉCNICAS DE GEOGRAFÍA			
1 Subbloque Saberes básicos		a. Métodos y técnicas de identificación y explicación causal de localizaciones, distribuciones espaciales de fenómenos y análisis de consecuencias.	
		b. Estrategias y técnicas de búsqueda, obtención y selección de información relevante para el conocimiento	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	geogràfic: observació directa, fonts cartogràfiques, estadístiques, visuals, bibliogràfiques i procedents de les tecnologies de informació geogràfica (TIG).
	c. Interpretació i aplicació de la informació cartogràfica.
	d. Elaboració i interpretació de gràfics i taules estadístiques.
BLOQUE 3. ESPAÑA: TERRITORIO Y SOCIEDAD	
2 Subbloque Geografía económica	a. Los espacios rurales: Identificación de los paisajes agrarios.
	b. Transformaciones de las actividades agropecuarias: prácticas sostenibles e insostenibles. La Política Agraria Común en el desarrollo rural y sostenibilidad.
	c. Los recursos marinos: pesca y acuicultura. La Política Pesquera Común.
	d. Los espacios industriales: Transformaciones en las actividades industriales y los paisajes: materias primas y fuentes de energía.
	e. El proceso de industrialización español. Las regiones industriales españolas. Las políticas de desarrollo industrial españolas y europeas.
	f. Los espacios terciarizados: heterogeneidad y desigual impacto territorial. La incidencia en la vertebración territorial de los transportes y las comunicaciones.
	g. Los espacios turísticos: factores, regiones e impacto.
BLOQUE 5. VALORES CÍVICOS Y COMPROMISO CIUDADANO	
1 Subbloque Saberes	a. Pautas de consumo responsable en el uso de los recursos.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

básicos	b. Medidas de preservación y sostenibilidad del medioambiente.
	c. La ciudadanía global y su relación con los principios del europeísmo.
	d. La importancia de las Instituciones internacionales y la cultura de la paz.
1.1.2.	Valoración general del alumnado
Instrumentos de recogida de información	
Cuaderno	
Diario de aprendizaje	
Observación en el aula	
PRUEBAS OBJETIVAS POR COMPETENCIAS	
Criterios de calificación cualitativa y cuantitativa	
<p>Los ítems de evaluación de competencias incluyen conductas observables que integran saberes de diferente tipo (conocimientos, habilidades y destrezas, y actitudes) para desarrollar tareas de diferente grado de complejidad y pueden ser valorados usando una gran variedad de instrumentos de evaluación. Los instrumentos utilizados:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Serán variados: permitirán evaluar la adquisición de las competencias clave a través de distintos instrumentos o técnicas. - Proporcionarán información completa de lo que se pretende evaluar. - Usarán distintos códigos: orales, escritos, icónicos, gráficos, etc. - Permitirán evaluar la transferencia de los aprendizajes a contextos distintos de aquellos en que se han adquirido, comprobando así su funcionalidad. <p>Se plasman en las diferentes rúbricas que se realizan para los instrumentos de recogida de información.</p>	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Medidas de respuesta educativa para la inclusión

- a. Se adoptan las recogidas en el PAT y en el PAM.
- b. Se programan actividades de ampliación y refuerzo para el desarrollo competencial y la prevención de dificultades de aprendizaje, así como actuaciones transversales para fomentar la igualdad, la convivencia, la salud y el bienestar coordinadas por el PAT y plasmadas en las unidades didácticas.
- c. Se programan actividades y adaptaciones destinadas a la promoción con garantías del alumnado a niveles educativos superiores que no impliquen materiales singulares, personal especializado o medidas organizativas extraordinarias. También se identificará a aquel alumnado que necesite incorporarse a los programas específicos de atención a la diversidad.

Propuesta pedagógica de departamento		Curso académico 2023 / 2024	Departamento GEOGRAFÍA E HISTORIA
1.	Concreción curricular de la materia	GEOGRAFÍA	
1.1.	Elementos curriculares del nivel		2.º BACHILLER
1.1.1.	Competencias específicas		
Competencia específica número 7			
Participar en la elaboración de proyectos en equipo que analicen y propongan soluciones viables a situaciones problemáticas que afecten al espacio geográfico próximo, detallando las medidas y acciones correctoras y planificando su puesta en práctica.			
Criterios de evaluación			
7.1 Participar en la elaboración de proyectos en equipo que analicen situaciones problemáticas que afecten al espacio geográfico próximo.			
7.2 Participar en la elaboración de proyectos en equipo que propongan soluciones viables a situaciones problemáticas que afecten al espacio geográfico próximo.			
7.3 Diseñar y planificar el procedimiento de puesta en práctica de las medidas correctoras y posibles soluciones a situaciones problemáticas que afecten al espacio geográfico próximo.			

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

7.4 Exponer de forma argumentada las medidas correctoras y las soluciones propuestas para abordar situaciones problemáticas que afecten al espacio geográfico próximo.	
Saberes bàsics	
BLOQUE 1. MÉTODOS Y TÉCNICAS DE GEOGRAFÍA	
1 Subbloque Saberes básicos	a. Métodos y técnicas de identificación y explicación causal de localizaciones, distribuciones espaciales de fenómenos y análisis de consecuencias.
	b. Estrategias y técnicas de búsqueda, obtención y selección de información relevante para el conocimiento geográfico: observación directa, fuentes cartográficas, estadísticas, visuales, bibliográficas y procedentes de las tecnologías de información geográfica (TIG).
	c. Interpretación y aplicación de la información cartográfica.
	d. Elaboración e interpretación de gráficas y tablas estadísticas.
BLOQUE 3. ESPAÑA: TERRITORIO Y SOCIEDAD	
2 Subbloque Geografía económica	a. Los espacios rurales: Identificación de los paisajes agrarios.
	b. Transformaciones de las actividades agropecuarias: prácticas sostenibles e insostenibles. La Política Agraria Común en el desarrollo rural y sostenibilidad.
	c. Los recursos marinos: pesca y acuicultura. La Política Pesquera Común.
	d. Los espacios industriales: Transformaciones en las actividades industriales y los paisajes: materias primas y fuentes de energía.
	e. El proceso de industrialización español. Las regiones industriales españolas. Las políticas de desarrollo

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	industrial españolas y europees.
	f. Los espacios terciarizados: heterogeneidad y desigual impacto territorial. La incidencia en la vertebración territorial de los transportes y las comunicaciones.
	g. Los espacios turísticos: factores, regiones e impacto.
BLOQUE 5. VALORES CÍVICOS Y COMPROMISO CIUDADANO	
1 Subbloque Saberes básicos	a. Pautas de consumo responsable en el uso de los recursos.
	b. Medidas de preservación y sostenibilidad del medioambiente.
	c. La ciudadanía global y su relación con los principios del europeísmo.
	d. La importancia de las Instituciones internacionales y la cultura de la paz.
1.1.2. Valoración general del alumnado	
Instrumentos de recogida de información	
Cuaderno	
Diario de aprendizaje	
Observación en el aula	
PRUEBAS OBJETIVAS POR COMPETENCIAS	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Criterios de calificación cualitativa y cuantitativa

Los ítems de evaluación de competencias incluyen conductas observables que integran saberes de diferente tipo (conocimientos, habilidades y destrezas, y actitudes) para desarrollar tareas de diferente grado de complejidad y pueden ser valorados usando una gran variedad de instrumentos de evaluación. Los instrumentos utilizados:

- Serán variados: permitirán evaluar la adquisición de las competencias clave a través de distintos instrumentos o técnicas.
- Proporcionarán información completa de lo que se pretende evaluar.
- Usarán distintos códigos: orales, escritos, icónicos, gráficos, etc.
- Permitirán evaluar la transferencia de los aprendizajes a contextos distintos de aquellos en que se han adquirido, comprobando así su funcionalidad.

Se plasman en las diferentes rúbricas que se realizan para los instrumentos de recogida de información.

Medidas de respuesta educativa para la inclusión

- a. Se adoptan las recogidas en el PAT y en el PAM
- b. Se programan actividades de ampliación y refuerzo para el desarrollo competencial y la prevención de dificultades de aprendizaje, así como actuaciones transversales para fomentar la igualdad, la convivencia, la salud y el bienestar coordinadas por el PAT y plasmadas en las unidades didácticas.
- c. Se programan actividades y adaptaciones destinadas a la promoción con garantías del alumnado a niveles educativos superiores que no impliquen materiales singulares, personal especializado o medidas organizativas extraordinarias. También se identificará a aquel alumnado que necesite incorporarse a los programas específicos de atención a la diversidad.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Las características de esta materia, con la práctica transversalidad de los saberes y las competencias específicas, permite la modificación de la tabla

de la propuesta pedagógica, de manera similar a la de Historia de España.

Propuesta pedagógica de departamento		Curso académico 2024 / 2025	Departamento GEOGRAFÍA E HISTORIA
1.	Concreción curricular de la matèria	HISTORIA DEL ARTE	
1.1.	Elementos curriculares del nivel	2.º BACHILLER	
1.1.1.	Competencias específicas		
Competencia específica número 1			
Elaborar una definición de la obra de arte teniendo en cuenta las aportaciones realizadas por la historiografía artística.			
Criterios de evaluación			
1.1 Recabar información sobre los cambios producidos en la concepción del arte en distintos momentos históricos y en diversas culturas.			
1.2 Comparar las distintas concepciones que sobre la obra de arte ha aportado la historiografía artística.			
1.3 Debatir sobre el concepto de arte utilizando las aportaciones más importantes realizadas por la historiografía artística e incluyendo una reflexión propia.			
1.4 Elaborar una definición de la obra de arte que incluya la información extraída de fuentes historiográficas, la reflexión realizada sobre ella y las conclusiones a las que se haya llegado después del proceso de debate			
1.5 Valorar y respetar la diversidad de manifestaciones artísticas tanto del pasado, como del presente.			
Competencia específica número 2			
Identificar las distintas funciones que la obra de arte ha desempeñado a lo largo del tiempo, describirlas y compararlas realizando apreciaciones personales.			
Criterios de evaluación			

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

<p>2.1 Identificar en la obra de arte un medio de comunicación y de disfrute estético inherente a la condición humana.</p> <p>2.2 Analizar una obra de arte significativa identificando y explicando la función para la que fue creada.</p> <p>2.3 Relacionar la función de las obras de arte tanto con las circunstancias dominantes de la época en las que fueron creadas como con la mano creadora que les dio forma.</p> <p>2.4. Señalar los distintos papeles que en la actualidad puede tener la obra de arte, resaltando la diversidad de funciones que ejerce y detectando las polémicas en las que puede verse inmersa.</p>	
Saberes básicos	Transversals a las competencias específicas 1 y 2
BLOQUE 1. NOS ACERCAMOS A LA OBRA DE ARTE	a. Estimación de la obra de arte como realidad abierta a la interpretación personal
	b. El concepto de arte, definición y función de la obra artística a lo largo del tiempo. El poder de la imagen
	c. Tipología de obras de arte, los materiales y las técnicas en la obra de arte
	d. Vocabulario específico de la materia y concepto de estilo
	e. Método para analizar e interpretar obras de arte: análisis técnico y formal y análisis iconográfico y estilístico
	f. Uso crítico de Internet para la obtención de información sobre hechos artísticos
	g. Manejo de herramientas TIC para la gestión de la información, el trabajo colaborativo y la creación de materiales digitales
1.1.2. Valoración general del alumnado	
Instrumentos de recogida de información	
<p>Cuaderno</p> <p>Diario de aprendizaje</p> <p>Observación en el aula</p> <p>PRUEBAS OBJETIVAS POR COMPETENCIAS</p>	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Criterios de calificación cualitativa y cuantitativa

Los ítems de evaluación de competencias incluyen conductas observables que integran saberes de diferente tipo (conocimientos, habilidades y destrezas, y actitudes) para desarrollar tareas de diferente grado de complejidad y pueden ser valorados usando una gran variedad de instrumentos de evaluación. Los instrumentos utilizados:

- Serán variados: permitirán evaluar la adquisición de las competencias clave a través de distintos instrumentos o técnicas.
- Proporcionarán información completa de lo que se pretende evaluar.
- Usarán distintos códigos: orales, escritos, icónicos, gráficos, etc.
- Permitirán evaluar la transferencia de los aprendizajes a contextos distintos de aquellos en que se han adquirido, comprobando así su funcionalidad.

Se plasman en las diferentes rúbricas que se realizan para los instrumentos de recogida de información.

Medidas de respuesta educativa para la inclusión

- a. Se adoptan las recogidas en el PAT y en el PAM
- b. Se programan actividades de ampliación y refuerzo para el desarrollo competencial y la prevención de dificultades de aprendizaje, así como actuaciones transversales para fomentar la igualdad, la convivencia, la salud y el bienestar coordinadas por el PAT y plasmadas en las unidades didácticas.
- c. Se programan actividades y adaptaciones destinadas a la promoción con garantías del alumnado a niveles educativos superiores que no impliquen materiales singulares, personal especializado o medidas organizativas extraordinarias. También se identificará a aquel alumnado que necesite incorporarse a los programas específicos de atención a la diversidad.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Propuesta pedagógica de departamento		Curso académico 2024 / 2025	Departamento GEOGRAFÍA E HISTORIA
1.	Concreción curricular de la matèria	HISTORIA DEL ARTE	
1.1.	Elementos curriculares del nivel	2.º BACHILLER	
1.1.1.	Competencias específicas		
Competencia específica número 2			
Identificar las distintas funciones que la obra de arte ha desempeñado a lo largo del tiempo, describirlas y compararlas realizando apreciaciones personales.			
Criterios de evaluación			
<p>2.1 Identificar en la obra de arte un medio de comunicación y de disfrute estético inherente a la condición humana.</p> <p>2.2 Analizar una obra de arte significativa identificando y explicando la función para la que fue creada.</p> <p>2.3 Relacionar la función de las obras de arte tanto con las circunstancias dominantes de la época en las que fueron creadas como con la mano creadora que les dio forma.</p> <p>2.4 Señalar los distintos papeles que en la actualidad puede tener la obra de arte, resaltando la diversidad de funciones que ejerce y detectando las polémicas en las que puede verse inmersa.</p>			
Competencia específica número 3			
Identificar, caracterizar y comparar los principales estilos artísticos que se han sucedido a lo largo de la historia, utilizándolos para clasificar las obras de arte más representativas a distintas escalas.			
Criterios de evaluación			
<p>3.1 Identificar y describir los estilos más importantes de la Historia del Arte.</p> <p>3.2 Ubicar obras de arte tanto locales como globales en los estilos artísticos que las crearon y señalar sus rasgos estilísticos más importantes.</p> <p>3.3 Detectar algunas personalidades creadoras que fueron capaces de salirse del esquema estilístico dominante en su época y valorar el avance que supuso su obra.</p> <p>3.4 Manifestar interés y respeto por la diversidad artística de las sociedades humanas</p>			

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Competencia específica número 4

Explicar la obra de arte interpretando correctamente su lenguaje artístico y sus características estilísticas, identificando los mensajes que transmite e incluyendo en las explicaciones los conceptos fundamentales, términos y vocabulario propios de la materia.

Criterios de evaluación

- 4.1 Localizar los elementos formales, técnicos, simbólicos y estilísticos que forman parte del lenguaje artístico implícito en una obra de arte.
- 4.2 Aplicar un método de comentario artístico que permita interpretar la obra de arte identificando tanto los elementos intrínsecos (materiales, formas y símbolos) como los extrínsecos (mano creadora, clientela y condiciones económico-sociales).
- 4.3 Elaborar explicaciones de obras de arte basadas en el método de comentario artístico establecido, utilizando la terminología y el vocabulario específico de la materia y diversos formatos tanto orales como escritos
- 4.4 Expresar sentimientos propios ante las creaciones artísticas, respetando la diversidad de percepciones ante la obra de arte y superando estereotipos y prejuicios.

Competència específica número 5

Identificar y explicar la obra de mujeres creadoras dentro de la historia del arte y visibilizar sus aportaciones más importantes.

Criterios de evaluación

- 5.1 Identificar las obras de mujeres artistas a lo largo de la historia del arte.
- 5.2 Realizar biografías de mujeres artistas para ser expuestas a través de escritos o producciones digitales que incluyan sus aportaciones y obras más importantes.
- 5.3 Analizar críticamente la imagen que se ha dado de la mujer en la historia del arte, mediante el análisis comparativo de obras de distintas épocas en las que esté representada la figura femenina.
- 5.4 Mostrar una actitud compatible con la defensa de la igualdad entre hombres y mujeres a la hora de trabajar con obras de arte.

Competencia específica número 6

Analizar el patrimonio artístico, resaltando su capacidad para conformar identidades individuales y colectivas, valorando su aportación a la cultura y reconociendo su papel como elemento dinamizador de la economía.

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Criterios de evaluación	
<p>6.1 Identificar y analizar la presencia del arte en la vida cotidiana, señalando sus vínculos con la realidad social y valorando su utilización como objeto de consumo.</p> <p>6.2 Definir las categorías de protección de los elementos artísticos más importantes que contempla la legislación.</p> <p>6.3 Valorar el patrimonio artístico a nivel local y global, identificar sus características principales y participar de manera activa en la conservación del más cercano.</p>	
Competencia específica número 7	
Utilizar recursos variados para extraer información y elaborar producciones personales, utilizando herramientas TIC en las que se incluya la obra de arte como objeto de estudio.	
Criterios de evaluación	
<p>7.1 Utilizar fuentes de información cinematográficas, literarias, textuales (historiográficas e históricas), tanto en formato digital como tradicional, para planificar los trabajos de investigación.</p> <p>7.2 Buscar, seleccionar y contrastar la información necesaria procedente de diferentes fuentes para poder llevar a cabo pequeñas investigaciones alrededor del fenómeno artístico.</p> <p>7.3 Elaborar producciones propias tanto en formato tradicional como en formato digital que expliquen el fenómeno artístico, utilizando la información seleccionada y mostrando un dominio adecuado de los conceptos artísticos.</p> <p>7.4 Compartir contenidos digitales utilizando herramientas en línea.</p>	
Saberes básicos	Transversales a las competencias específicas 2-7
BLOQUE 1. NOS ACERCAMOS A LA OBRA DE ARTE	a. Estimación de la obra de arte como realidad abierta a la interpretación personal
	b. El concepto de arte, definición y función de la obra artística a lo largo del tiempo. El poder de la imagen
	c. Tipología de obras de arte, los materiales y las técnicas en la obra de arte
	d. Vocabulario específico de la materia y concepto de estilo
	e. Método para analizar e interpretar obras de arte: análisis técnico y formal y análisis iconográfico y estilístico

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	f. Uso crítico de Internet para la obtención de información sobre hechos artísticos
	g. Manejo de herramientas TIC para la gestión de la información, el trabajo colaborativo y la creación de materiales digitales.
BLOQUE 2. RITUALES, FIGURA HUMANA Y RES PUBLICA EN LOS INICIOS DEL ARTE	a. La prehistoria: el arte rupestre y mobiliario en las manifestaciones mágico- rituales
	b. Las civilizaciones fluviales: el arte como dispositivo de dominación y control
	c. La civilización griega y el arte entorno a la figura humana
	d. El arte romano y la <i>res publica</i>
BLOC 3. RELIGIÓN Y ARTE: CRISTIANIZACIÓN DE EUROPA Y EXPANSIÓN DEL ISLAM	a. Establecimiento de la iconografía cristiana: el primer arte cristiano y el imperio bizantino
	b. El islam y las culturas musulmanas
	c. El arte en la Europa de los pueblos prerrománicos
	d. La idea de Dios como juez severo y lejano: el románico
BLOC 4. BURGUESÍA Y CIUDADES, HUMANISMO Y PODER	a. El acercamiento a Dios durante el arte gótico
	b. El humanismo y el renacimiento
	c. Visualización del poder en el barroco: monarquía, nobleza, papado y burguesía
BLOC 5. ACADEMICISMO, INDIVIDUALISMO E INDUSTRIALIZACIÓN. LA INDEPENDENCIA DE LAS ARTES PLÁSTICAS	a. Neoclasicismo y academias, romanticismo e individualidad: los inicios del arte contemporáneo en Europa
	b. El desarrollo industrial y su influencia en el arte de mediados del siglo XIX. Nuevos materiales y arquitectura. Artes plásticas y preocupación social
	c. Hacia la ruptura de la ventana albertiana: impresionismo, postimpresionismo y primeras vanguardias
	d. Funcionalismo frente a organicismo en los postulados arquitectónicos de la primera mitad del siglo XX
	e. El arte tras la Segunda Guerra Mundial. Artes plásticas y segundas vanguardias. Del estilo internacional a

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

	los y las arquitectos estrella
BLOC 6. EL MUNDO DEL ARTE EN EL SIGLO XXI	a. La puesta en valor de formas artísticas no tradicionales: fotografía, cartel, cómic, cine o animación. La irrupción de internet en el mundo del arte
	b. Tendencias artísticas actuales
	c. Reconocimiento del arte como motor económico: mercado, consumo y colecciones. El arte como atractivo turístico
	d. Valoración del patrimonio: el patrimonio artístico y su conservación
	e. El encuentro con la obra de arte: museos, exposiciones, el arte reproducido en imagen y en papel, espacios virtuales y el arte en el espacio público. El disfrute del arte como espectador
	f. Reflexión sobre el papel de las mujeres en la Historia del Arte
	g. Consideración del papel del artista en el proceso creador
1.1.2. Valoración general del alumnado	
Instrumentos de recogida de información	
Cuaderno	
Diario de aprendizaje	
Observación en el aula	
PRUEBAS OBJETIVAS POR COMPETENCIAS	

ANNEX V PROPOSTA PEDAGÒGICA DE BATXILLERAT DEL DEPARTAMENT

Criterios de calificación cualitativa y cuantitativa

Los ítems de evaluación de competencias incluyen conductas observables que integran saberes de diferente tipo (conocimientos, habilidades y destrezas, y actitudes) para desarrollar tareas de diferente grado de complejidad y pueden ser valorados usando una gran variedad de instrumentos de evaluación. Los instrumentos utilizados:

- Serán variados: permitirán evaluar la adquisición de las competencias clave a través de distintos instrumentos o técnicas.
- Proporcionarán información completa de lo que se pretende evaluar.
- Usarán distintos códigos: orales, escritos, icónicos, gráficos, etc.
- Permitirán evaluar la transferencia de los aprendizajes a contextos distintos de aquellos en que se han adquirido, comprobando así su funcionalidad.

Se plasman en las diferentes rúbricas que se realizan para los instrumentos de recogida de información.

Medidas de respuesta educativa para la inclusión

- a. Se adoptan las recogidas en el PAT y en el PAM
- b. Se programan actividades de ampliación y refuerzo para el desarrollo competencial y la prevención de dificultades de aprendizaje, así como actuaciones transversales para fomentar la igualdad, la convivencia, la salud y el bienestar coordinadas por el PAT y plasmadas en las unidades didácticas.
- c. Se programan actividades y adaptaciones destinadas a la promoción con garantías del alumnado a niveles educativos superiores que no impliquen materiales singulares, personal especializado o medidas organizativas extraordinarias. También se identificará a aquel alumnado que necesite incorporarse a los programas específicos de atención a la diversidad.

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

1. Introducció

La siguiente propuesta pedagógica se basa en la LOMLOE [3/2020 de 29 de diciembre), en el Real Decreto 659/2023, de 18 de julio, por el que se desarrolla la ordenación del Sistema de Formación Profesional y en la RESOLUCIÓN de 5 de julio de 2024 de la Secretaria Autonòmica d'Educació, per la qual es dicten instruccions sobre ordenació acadèmica i d'organització dels centres que impartisquen Formació Professional durant el curs 2024-2025 en la Comunitat Valenciana.

Según la LOMLOE, la Formación Profesional en el sistema educativo contribuirá a que el alumnado consiga los resultados de aprendizaje que le permitan:

- a) Desarrollar las competencias propias de cada título de formación profesional.
- b) Comprender la organización y las características del sector productivo correspondiente, así como los mecanismos de inserción profesional.
- c) Conocer la legislación laboral y los derechos y obligaciones que se derivan de las relaciones laborales.
- d) Aprender por sí mismos y trabajar en equipo, así como formarse en la prevención de conflictos y en la resolución pacífica de los mismos en todos los ámbitos de la vida personal, familiar y social, con especial atención a la prevención de la violencia de género.
- e) Fomentar la igualdad efectiva de oportunidades entre hombres y mujeres, así como de las personas con discapacidad, para acceder a una formación que permita todo tipo de opciones profesionales y el ejercicio de las mismas.
- f) Trabajar en condiciones de seguridad y salud, así como prevenir los posibles riesgos derivados del trabajo.
- g) Desarrollar una identidad profesional motivadora de futuros aprendizajes y adaptaciones a la evolución de los procesos productivos y al cambio social.
- h) Desarrollar las competencias de innovación y emprendimiento que favorezcan su empleabilidad y desarrollo profesional.
- i) Preparar al alumnado para su progresión en el sistema educativo.
- j) Conocer y prevenir los riesgos medioambientales.
- k) Preparar al alumnado en materia de digitalización en su sector productivo.

Y concretamente para este módulo afirma que: "Los ciclos formativos de grado básico contribuirán, además, a que el alumnado adquiera las competencias de educación secundaria obligatoria".

La Ley Orgánica 3/2022, de 31 de marzo, de ordenación e integración de la Formación Profesional, tiene por objeto la constitución y ordenación de un sistema único e integrado de formación profesional en el que toda la formación sea acreditable, acumulable y capitalizable, lo que permitirá avanzar en itinerarios de formación que acreditarán, certificarán y titularán con reconocimiento estatal y europeo.

El desarrollo normativo de la citada Ley Orgánica 3/2022, se ha producido mediante Real

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

Decreto 659/2023, de 18 de julio, por el que se desarrolla la ordenación del Sistema de Formación Profesional. Esta resolución regula el funcionamiento de la Formación Profesional en todos aquellos centros financiados con fondos públicos, en el primer curso de cada nivel. De conformidad con el Decreto 136/2023, de 10 de agosto, del *Consell*, de aprobación del Reglamento orgánico y funcional de la *Conselleria* de Educación, Universidades y Empleo, se aprobaron las instrucciones incluidas en esta Resolución durante el curso académico 2024-2025, para los primeros cursos de Formación Profesional de Grado D, derivados de la Ley 3/2022, de 31 de marzo. Esta ley ha concretado la necesidad de reinventar el modelo de Formación Profesional para dar respuesta a las necesidades de la ciudadanía, a lo largo de toda su vida laboral, así como a las de la realidad productiva.

Se establece un sistema totalmente nuevo de cinco grados de formación profesional (A, B, C, D y E) basado en la progresión formativa y en la obtención de una acreditación, certificación y titulación. Este sistema les permitirá programar su propio itinerario formativo, en un continuo desde las micro acreditaciones (grado A) hasta los títulos y cursos de especialización (grados D y E). En cada Grado existen ofertas vinculadas en los niveles 1, 2 y 3 del Catálogo Nacional de Estándares de Competencias Profesionales. En este caso el nivel de FPB I que se imparte en este centro queda enmarcado en el Grado D.

Sin embargo, a nivel curricular sigue vigente el Real Decreto 127/2014, de 28 de febrero, que regula aspectos específicos de la Formación Profesional Básica de las enseñanzas de formación profesional del sistema educativo. En su Artículo 9 b.1 concreta el desarrollo del Módulo de Comunicación y Sociedad I en el que se incluyen las siguientes materias:

- Lengua y Literatura castellana
- Lengua y Literatura valenciana
- Ciencias Sociales

Este Módulo tendrá como referente el currículo de las materias de Educación Secundaria Obligatoria incluidas en él. El hecho de incluir estas materias en un mismo módulo pretende ofrecer una enseñanza con un objetivo común: aprender de forma globalizada los diferentes contenidos, contextualizando las realidades sociales más importantes a través de las adecuadas habilidades lingüísticas y comunicativas, adaptando lo marcado por el decreto de 2014 a lo marcado por la LOMLOE e, inevitablemente, a la reducción horaria de lo programado para dos cursos de tres horas cada uno a un solo curso y una hora para cada una de las materias en un solo curso (aunque se trabajen en forma de ámbito).

El curso 2024-25, el *Departament de Ciències Socials, Geografia i Història* de l'IES Puçol ha asumido el módulo Comunicación y Sociedad I perteneciente al Título Profesional Básico de Informática y comunicación; Ofimática de oficina. Dicho módulo imparte cuatro horas semanales e incluye contenidos de Castellano, Valenciano y Ciencias Sociales. El hecho de que se impartan las tres materias en el módulo por una docente de CCSS, Geografía e Historia implica que, en caso de necesidad, se solicite la misma a los departamentos de Lengua castellana y *llengua valenciana*.

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

2. Objetivos generales de Comunicación y Sociedad I

Una vez tenida en cuenta la legislación vigente en la FPB I los objetivos generales del módulo impartido por nuestro departamento son los siguientes:

- a) Desarrollar hábitos y valores acordes con la conservación y sostenibilidad del patrimonio natural, comprendiendo la interacción entre los seres vivos y el medio natural para valorar las consecuencias que se derivan de la acción humana sobre el equilibrio medioambiental.
- b) Desarrollar las destrezas básicas de las fuentes de información utilizando con sentido crítico las tecnologías de la información y de la comunicación para obtener y comunicar información en el entorno personal, social y profesional.
- c) Reconocer características básicas de producciones culturales y artísticas, aplicando técnicas de análisis básico de sus elementos para actuar con respeto y sensibilidad hacia la diversidad cultural, el patrimonio histórico-artístico y las manifestaciones artísticas y culturales.
- d) Desarrollar y afianzar habilidades y destrezas lingüísticas y alcanzar el nivel de precisión, claridad y fluidez requeridas, utilizando los conocimientos sobre las lenguas castellana y valenciana para comunicarse en su entorno social, en su vida cotidiana y en la actividad laboral.
- e) Reconocer causas y rasgos propios de fenómenos y acontecimientos contemporáneos, evolución histórica, distribución geográfica para explicar las características propias de las sociedades contemporáneas.
- f) Desarrollar valores y hábitos de comportamiento basados en principios democráticos, aplicándolos en sus relaciones sociales habituales y en la resolución pacífica de los conflictos.
- g) Desarrollar la iniciativa, la creatividad y el espíritu emprendedor, así como la confianza en sí mismo, la participación y el espíritu crítico para resolver situaciones e incidencias tanto de la actividad profesional como de la personal.
- h) Desarrollar trabajos en equipo, asumiendo sus deberes, respetando a los demás y cooperando con ellos, actuando con tolerancia y respeto a los demás para la realización eficaz de las tareas y como medio de desarrollo personal.
- i) Utilizar las tecnologías de la información y de la comunicación para informarse, comunicarse, aprender y facilitarse las tareas laborales.
- j) Reconocer sus derechos y deberes como agente activo en la sociedad, teniendo en cuenta el marco legal que regula las condiciones sociales y laborales para participar como ciudadano democrático.
- k) Mostrar una actitud abierta al conocimiento, como algo que se construye socialmente a partir de sucesivos planteamientos de problemas e interrogantes.

3. Propuesta pedagógica

Y con el mismo criterio que el punto anterior, la propuesta pedagógica debe ajustarse a lo propuesto por el departamento de Geografía e Historia con el fin de que el alumnado del módulo adquiera las competencias y se ajuste al perfil de salida. Por lo tanto, se remite al Anexo I, páginas 31-34 y 40-45, al Anexo II y al Anexo I, páginas 86-137.

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

En cuanto a las relaciones de las competencias específicas de las materias de Lengua castellana y valenciana se adjunta la siguiente tabla:

RELACIÓ COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES, CLAUS I CRITERIS AVALUACIÓ LENGUA CASTELLANA Y VALENCIANA 2n CURS (1r i 2n d'ESO)									
COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES	COMPETÈNCIES CLAU								CRITERIS AVALUACIÓ
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC	
CE 1. Multilingüisme e interculturalidad									1.1 Identificar y valorar las lenguas de España y del mundo, y las variedades lingüísticas de las dos lenguas oficiales de la Comunidad Valenciana, identificando nociones básicas de las lenguas, y contrastando algunas características en discursos orales, escritos y multimodales.
									1.2 Mostrar interés por el uso del valenciano en las diferentes situaciones comunicativas del ámbito personal, social y educativo, y valorar su importancia como lengua propia del territorio.
	X	X		X	X	X	X	X	1.3. Mostrar interés y respeto por las variedades lingüísticas, contrastando algunas de sus características en diferentes contextos de uso e identificando expresiones de uso habitual y menos habitual
									1.4 Identificar prejuicios y estereotipos lingüísticos a partir de la observación de la diversidad lingüística del entorno, con una actitud de respeto y valoración de la riqueza cultural, lingüística y dialectal.
									1.5 Reflexionar y ejemplificar, con cierta autonomía, aspectos del funcionamiento de las lenguas, a partir de la observación, comparación entre ellas y manipulación de palabras, oraciones y textos de distintas lenguas, haciendo uso del metalenguaje.
CE 2. Comprensión oral y multimodal	X	X		X	X	X			2.1 Escuchar de forma activa, interpretar y valorar, con progresiva autonomía, textos

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

								<p>orales y multimodales de géneros, tipologías y registros diferentes, propios del ámbito personal, social y educativo, reflexionando sobre el contenido y la forma, y evaluando su calidad, fiabilidad y la idoneidad del canal utilizado.</p> <p>2.2 Interpretar el sentido global y las ideas principales y secundarias de textos orales y multimodales de conocimientos ajustados a diferentes ámbitos del conocimiento.</p> <p>2.3 Extraer e interpretar información (explícita e implícita) de los textos orales y multimodales, de los elementos no verbales, valorar el propósito del texto y la intención del emisor.</p>
CE 3. Comprensión escrita y multimodal	X	X		X	X		X	<p>3.1 Leer, interpretar y valorar, con progresiva autonomía, textos escritos y multimodales de géneros, tipologías y registros diferentes propios del ámbito personal, social y educativo, a través del análisis de los elementos formales y de contenido propios del nivel educativo, y evaluando su calidad, fiabilidad y la idoneidad del canal utilizado, así como la eficacia de los procedimientos comunicativos empleados.</p> <p>3.2 Aplicar, con progresiva autonomía, todo tipo de estrategias para comprender el sentido global y la información específica, distinguir las ideas principales de las secundarias, obtener información literal, interpretar información explícita e implícita, valorar el propósito de diferentes textos y la intención del emisor.</p> <p>3.3 Identificar las tipologías textuales y los géneros discursivos, reconocer la estructura y algunas de las características lingüísticas específicas de cada tipo de texto.</p>

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

								<p>3.4 Localizar, seleccionar y contrastar información procedente de diferentes fuentes, evaluando su fiabilidad y pertinencia, en diferentes textos multimodales en medios digitales, con progresiva autonomía, del ámbito personal, social y educativo.</p> <p>3.5 Aplicar, con progresiva autonomía, todo tipo de estrategias para la busca, selección, gestión y edición de la información, en diferentes textos multimodales, para ampliar conocimientos de manera responsable, contrastar la información de fuentes de carácter general, atendiendo el contexto y la intención comunicativa y utilizarla citando las fuentes.</p>
CE 4. Expresión oral	X	X		X	X	X		<p>4.1 Producir, con progresiva autonomía, discursos orales sobre diferentes ámbitos del conocimiento, ajustados a la situación comunicativa y a los géneros discursivos del ámbito personal, social y educativo, con adecuación y coherencia, haciendo uso de conectores, aportando su propio punto de vista.</p> <p>4.2 Producir discursos orales con una pronunciación correcta y una entonación adecuada, utilizando los elementos prosódicos y los recursos no verbales adecuados que refuercen el discurso, utilizando diferentes soportes audiovisuales.</p> <p>4.3 Realizar producciones orales con un registro estándar, un lenguaje no discriminatorio y un vocabulario preciso y ajustado a la norma, mostrando un buen dominio lingüístico y morfosintáctico, reflexionando sobre la lengua y su uso.</p>

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

								4.4 Seleccionar y contrastar información procedente de diferentes fuentes, de manera progresivamente autónoma, sobre temas del ámbito personal, social y educativo, evaluando su fiabilidad, y compartir oralmente los resultados adoptando un punto de vista personal y respetuoso con la propiedad intelectual.
CE 5. Expresión escrita y multimodal	X	X		X	X	X		5.1 Producir, con progresiva autonomía, textos escritos y multimodales de géneros discursivos del ámbito personal, social y educativo que respondan a la situación comunicativa con adecuación, coherencia, cohesión y corrección utilizando elementos de cohesión variados.
								5.2 Utilizar un lenguaje no discriminatorio detectando, de manera progresivamente autónoma, los posibles usos manipuladores de la lengua durante el proceso de composición escrita.
								5.3 Utilizar, durante el proceso de escritura, de forma reflexiva y con ayuda puntual del profesorado e incorporando progresivamente metalenguaje, los conocimientos lingüísticos, textuales y discursivos necesarios en la situación de aprendizaje.
								5.4 Planificar, textualizar, revisar y editar, con progresiva autonomía, durante el proceso de escritura mediante estrategias gradualmente complejas.
CE 6. Interacción oral, escrita y multimodal	X	X		X	X	X	X	6.1 Interactuar oralmente, con progresiva autonomía, sobre conocimientos ajustados a la situación comunicativa del ámbito personal, social y educativo, a través de diferentes soportes, aplicando la escucha activa y utilizando un vocabulario preciso y no discriminatorio, la cortesía lingüística, la

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

								<p>etiqueta digital y aquellos recursos no verbales que faciliten la construcción de un discurso consensuado.</p> <p>6.2 Identificar y rechazar, con ayuda puntual, los usos discriminatorios y manipuladores de la lengua a partir de la reflexión y el análisis de los elementos verbales y no verbales utilizados en el discurso.</p> <p>6.3 Utilizar, con ayuda puntual, estrategias para la gestión dialogada de conflictos en el ámbito personal, educativo y social.</p> <p>6.4 Interactuar en textos escritos y multimodales de manera asíncrona y síncrona con progresiva autonomía; mostrando empatía y respeto por las diferentes necesidades, ideas y motivaciones de los interlocutores, utilizando estrategias para expresar mensajes cohesionados, coherentes y adecuados con un vocabulario preciso y no discriminatorio.</p>
CE 7. Mediación oral, escrita y multimodal	X	X		X	X	X	X	<p>7.1 Mostrar interés por participar en la solución. de problemas de comprensión recíproca entre hablantes de lenguas o variedades lingüísticas diferentes, sobre asuntos diversos del ámbito personal, social y educativo.</p> <p>7.2 Comprender, comunicar y describir textos de complejidad media en diferentes soportes, o explicar conceptos, de forma oral o escrita, combinando su repertorio lingüístico (L1-L1, L1-L2, L2-L1).</p> <p>7.3 Seleccionar y aplicar, de forma progresivamente autónoma, estrategias de simplificación y adaptación de la lengua, que faciliten la comprensión y expresión oral y escrita de la información en distintas lenguas</p>

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

									de su repertorio lingüístico (L1-L1, L1-L2, L2-L1).
CE 8. Lectura autónoma	X	X		X	X	X	X	X	8.1 Leer obras diversas y textos escritos y multimodales del ámbito personal, social y educativo, seleccionando con progresiva autonomía aquellos que mejor se ajustan en cada momento vital a sus gustos, intereses y necesidades personales.
									8.2 Dejar constancia del propio itinerario lector y de las experiencias lectoras.
									8.3 Compartir las experiencias de lectura, en apoyos diversos, participando en comunidades lectoras en el ámbito educativo y social, y relacionando el sentido de la obra con la propia experiencia biográfica y lectora.
CE 9. Competencia literaria	X	X		X	X	X	X	X	9.1 Leer y escuchar fragmentos literarios y obras completas, con progresiva autonomía y en contextos socioculturales próximos, teniendo en cuenta los intereses del alumno.
									9.2 Interpretar la información relevante de los textos literarios, de las obras completas, y aportar conclusiones de manera reflexiva.
									9.3 Establecer, de manera guiada, vínculos entre los textos leídos y otros textos escritos, orales o multimodales, o bien con otras manifestaciones artísticas en función de temas, tópicos, estructuras, lenguaje y valores éticos o estéticos, mostrando, además implicación y respuesta personal del lector en la lectura.
									9.4 Expresar opinión sobre textos y obras literarias, utilizando algunos recursos retóricos y el metalenguaje literario, con apoyo puntual.
									9.5 Crear textos literarios sencillos de los géneros básicos, (cuentos, dramatizaciones,

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

										poemas, canciones), aplicando los recursos literarios básicos adecuados, con progresiva autonomía.
										9.6 Participar en manifestaciones literarias, recitales y representaciones teatrales partiendo de modelos.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES EN RELACIÓ EN ELS SABERS BÀSICS (CONTINGUTS)

BLOC	SUB-BLOC	SABERS BÀSICS	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES								
			CE1	CE2	CE3	CE4	CE5	CE6	CE7	CE8	CE9
LENGUA Y USO	LA LENGUA Y SUS HABLANTES	Biografía lingüística personal. Diversidad lingüística del entorno.	X			X	X	X	X		
		Plurilingüismo, las familias lingüística y las lenguas del mundo.	X			X	X	X	X		
		Las lenguas de España.	X			X	X	X	X		
		Desarrollo sociohistórico de las lenguas de España.	X			X	X	X	X		
		Reflexión interlingüística.	X			X	X	X	X		
		Estrategias de identificación de prejuicios y estereotipos lingüísticos y exploración de formas de evitarlos.	X			X	X	X	X		
		Lenguaje no discriminatorio y respetuoso con las diferencias.	X			X	X	X	X		
		Expresiones idiomáticas de la lengua.	X			X	X	X	X		

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTC

ESTRATEGIAS COMUNICATIAS	SABERES COMUNES	Estrategias para adaptar el discurso a la situación comunicativa: grado de formalidad y carácter público o privado; distancia social entre los interlocutores; propósitos comunicativos e interpretación de intenciones; canal de comunicación y elementos no verbales de la comunicación.		X	X	X	X	X	X		
		Tipologías textuales y géneros discursivos.		X	X	X	X	X	X		
		Propiedades textuales: coherencia, cohesión y adecuación.		X	X	X	X	X	X		
		Estrategias de detección y uso de un lenguaje verbal e icónico no Discriminatorio.		X	X	X	X	X	X		
		Tipologías textuales y géneros discursivos.		X	X	X	X	X	X		
		Estrategias de reflexión sobre el proceso de aprendizaje, autoevaluación y autocorrección.		X	X	X	X	X	X		
	ALFABETIZACIÓ INFORMACIONAL: TRANSVERSAL A TODAS LAS CE	Redes sociales y medios de comunicación. Etiqueta digital. Riesgos de desinformación, manipulación y vulneración de la privacidad en la red.		X	X	X	X	X	X		
		Hábitos y conductas para la comunicación segura en entornos virtuales.		X	X	X	X	X	X		
		Análisis de la imagen y elementos paratextuales de los textos icónico-verbales y multimodales.		X	X	X	X	X	X		
		Usos de la escritura para la organización del pensamiento: notas, esquemas, mapas conceptuales, resúmenes, etc.		X	X	X	X	X	X		
		Estrategias de búsqueda en fuentes documentales diversas y con distintos soportes y formatos con criterios de fiabilidad, calidad y pertinencia.		X	X	X	X	X	X		
		Estrategias de uso y tratamiento de fuentes documentales diversas.		X	X	X	X	X	X		
		Uso de modelos para analizar, valorar, reorganizar y sintetizar la información en esquemas propios.		X	X	X	X	X	X		
		Comunicación y difusión creativa y respetuosa con la propiedad intelectual.		X	X	X	X	X	X		
		Utilización de la biblioteca y de los recursos digitales.		X	X	X	X	X	X		
		Herramientas digitales para el trabajo colaborativo y la comunicación		X	X	X	X	X	X		
	RELEXION SOBRE LA LENGUA	La implicación del emisor en los textos.	X	X	X	X	X		X		
		Adecuación del registro a la situación de comunicación.	X	X	X	X	X		X		
		Cohesión: Conectores textuales temporales, explicativos, de orden y de contraste, distributivos, causa, consecuencia, condición e hipótesis.	X	X	X	X	X		X		
		Cohesión: Mecanismos de referencia interna gramaticales (sustituciones pronominales) y léxicos (nominalizaciones e hiperónimos de significado abstracto, sinónimos, repeticiones y elipsis).	X	X	X	X	X		X		
		Uso coherente de las formas verbales en los textos.	X	X	X	X	X		X		
		Correlación temporal en la coordinación y subordinación de oraciones.	X	X	X	X	X		X		

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

	Corrección lingüística y revisión ortográfica y gramatical de los textos.	X	X	X	X	X		X		
	Uso de diccionarios, manuales de consulta y de correctores en soporte analógico o digital.	X	X	X	X	X		X		
	Los signos de puntuación como mecanismo organizador del texto escrito. Su relación con el significado.	X	X	X	X	X		X		
	Observación, comparación y manipulación de estructuras lingüísticas.	X	X	X	X	X		X		
	Estrategias para el contraste y la transferencia entre las lenguas.	X	X	X	X	X		X		
	Diferencias e intersecciones entre lengua oral y lengua escrita en situaciones comunicativas.	X	X	X	X	X		X		
	La lengua como sistema y sus unidades básicas.	X	X	X	X	X		X		
	Formas gramaticales y funciones sintácticas.	X	X	X	X	X		X		
	Relación entre los esquemas semántico y sintáctico de la oración simple. Observación y transformación de enunciados y uso de la terminología sintáctica.	X	X	X	X	X		X		
	Procedimientos léxicos (afijos) y sintácticos para el cambio de categoría gramatical.	X	X	X	X	X		X		
	Procedimientos de adquisición y formación de palabras: los cambios en su significado.	X	X	X	X	X		X		
	Las relaciones semánticas entre palabras y sus valores en función del contexto y el propósito comunicativo.	X	X	X	X	X		X		
COMUNICACIÓN E INTERACCIÓN ORAL	Estrategias de comprensión oral: sentido global del texto y relación entre sus partes, selección y retención de la información relevante.		X				X	X		
	Valoración de la forma y el contenido del texto.		X				X	X		
	Discursos orales en situaciones comunicativas de carácter Formal.				X		X	X		
	Rasgos discursivos y lingüísticos de la oralidad formal. Deliberación oral argumentada				X		X	X		
	Adecuación a la audiencia y al tiempo de exposición.				X		X	X		
	Planificación, producción y revisión de textos orales y multimodales.				X		X	X		
	Rasgos discursivos y lingüísticos de la oralidad formal.				X		X	X		
	Estrategias de expresión oral: interpretación y uso de elementos de la comunicación no verbal.				X		X	X		
	Estrategias de escucha activa, asertividad y resolución dialogada de los conflictos, teniendo en cuenta la perspectiva de género.						X	X		
Interacciones orales en situaciones comunicativas de carácter formal e informal.						X	X			

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

LECTURA Y LITERATURA	COMPRESIÓN ESCRITA	Estrategias de cortesía lingüística y cooperación conversacional.						X	X				
		Estrategias de comprensión antes de la lectura: conocimientos previos, objetivos de lectura, hipótesis a través de información paratextual, tipología, género y estructura del texto.			X				X	X			
		Estrategias de comprensión durante la lectura: coherencia interna del texto, inferencias, sentidos figurados y significados no explícitos.			X					X	X		
		Estrategias de comprensión después de la lectura: tema, tesis, idea principal, argumentos, intención del autor y organización del contenido.			X					X	X		
		Valoración de la forma y el contenido del texto.			X					X	X		
	ESPRESIÓN ESCRITA Y MULTIMODAL	Estrategias del proceso de escritura y multimodal: planificación, textualización, revisión y corrección.					X		X	X			
		Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales. Propiedad léxica.					X		X	X			
		Presentación cuidada de las producciones escritas.					X		X	X			
		Elementos gráficos y paratextuales.					X		X	X			
		Interacciones escritas en situaciones comunicativas de carácter formal e informal.					X		X	X			
	HÁBITO LECTOR	Identidad lectora: selección de obras variadas y lectura autónoma, conciencia y verbalización de los propios gustos.										X	
		Identidad lectora: valoración crítica de los textos y sobre la propia práctica de lectura.										X	
		Expresión de la experiencia lectora y de diferentes formas de apropiación y recreación de los textos leídos.										X	
		Uso de la biblioteca escolar y pública. Circuito literario y lector. Participación en actos culturales.										X	
Estrategias para la recomendación de las lecturas.											X		
LITERATURA	Obras relevantes de la literatura juvenil contemporánea y del patrimonio literario universal, inscritas en itinerarios temáticos o de género, que incluyan la presencia de autoras y autores.										X		
	Obras relevantes del patrimonio literario nacional y universal y de la literatura actual inscritas en itinerarios temáticos o de género, que incluyan la presencia de autoras y autores.										X		
	Estrategias de construcción compartida de la interpretación de las obras. Conversaciones literarias.										X		
	Lectura y comprensión de textos literarios: estructura, aspectos formales, recursos estilísticos y retóricos.										X		

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

	Estrategias de utilización de información sociohistórica, cultural y artística básica para construir la interpretación de las obras literarias.										X
	Relación y comparación de los textos leídos con otros textos y manifestaciones artísticas y culturales, y con las nuevas formas de ficción en función de temas, tópicos, estructuras y lenguajes.										X
	Estrategias, modelos y pautas para la expresión de la interpretación y la valoración personal de obras y fragmentos literarios. Lectura con perspectiva de género.										X
	Lectura expresiva, dramatización y recitación de los textos atendiendo a los procesos de comprensión, apropiación y oralización implicados.										X
	Planificación y creación de textos a partir de la apropiación de las convenciones del lenguaje literario y en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación).										X

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

Para conseguir los objetivos propuestos se establecen los siguientes contenidos agrupados por bloques de las diferentes materias que integran el módulo y que cumplen con la legislación vigente al adaptarlos a la LOMLOE en la programación de aula mediante las situaciones de aprendizaje.

Por criterios de organización mental se adjuntan de manera concreta siguiendo el Real Decreto 127/2014.

CIENCIAS SOCIALES

I. Valoración de las sociedades prehistóricas y antiguas y su relación con el medio natural:

- a) Los paisajes naturales. Aspectos generales y locales.
- b) Las sociedades prehistóricas.
- c) El nacimiento de las ciudades.
 - El hábitat urbano y su evolución.
 - Gráficos de representación urbana.
 - Las sociedades urbanas antiguas.
 - La cultura griega: extensión, rasgos e hitos principales.
 - Características esenciales del arte griego.
 - La cultura romana.
 - Características esenciales del arte romano.
- d) Tratamiento y elaboración de información para las actividades educativas.
 - Recursos básicos: guiones, esquemas, resúmenes...
 - Herramientas sencillas de localización cronológica.
 - Vocabulario seleccionado y específico.

II. Valoración de la creación del espacio europeo en las edades media

- a) La Europa medieval.
 - Pervivencia de usos y costumbres. El espacio agrario y sus características.
 - El contacto con otras culturas.
- b) La Europa de las Monarquías absolutas.
 - Las grandes monarquías europeas: ubicación y evolución sobre el mapa en el contexto europeo.
 - La monarquía absoluta en España.
 - Evolución del sector productivo durante este periodo.
- c) La colonización de América.
- d) Estudio de la población.

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

- Evolución demográfica del espacio europeo.
- Comentario de gráficas de población: pautas e instrumentos básicos.
- e) La evolución del arte europeo de las épocas medieval y moderna.
 - Pautas básicas para el comentario de obras pictóricas.
- f) Tratamiento y elaboración de información para las actividades educativas.
 - Recursos básicos: resúmenes, fichas temáticas, biografías, hojas de cálculo...
 - Vocabulario específico.

LENGUA Y LITERATURA CASTELLANA Y VALENCIANA

I. Utilización de estrategias de comunicación oral en lengua castellana y valenciana:

- a) Textos orales.
- b) Aplicación de escucha activa en la comprensión de textos orales.
- c) Pautas para evitar la interrupción en situaciones de comunicación oral.
- d) El intercambio comunicativo.
 - Elementos extralingüísticos de la comunicación oral.
 - Usos orales informales y formales de la lengua.
 - Adecuación al contexto comunicativo.
- e) Aplicación de las normas lingüísticas en la comunicación oral. Organización de la frase: estructuras gramaticales básicas.
- f) Composiciones orales.
 - Exposiciones orales sencillas sobre hechos de la actualidad. Presentaciones orales sencillas.
 - Usos de medios de apoyo: audiovisuales y TIC.

II. Utilización de estrategias de comunicación escrita en lengua castellana y valenciana:

- a) Tipos de textos. Características de textos de la vida cotidiana y profesional.
- b) Estrategias de lectura: elementos textuales.
- c) Pautas para la utilización de diccionarios.
- d) Estrategias básicas en el proceso de composición escrita.
- e) Presentación de textos escritos en diferentes soportes.
 - Aplicación de las normas gramaticales.
 - Aplicación de las normas ortográficas.
- f) Textos escritos.
 - Principales conectores textuales.
 - Aspectos básicos de las formas verbales en los textos.

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

- Sintaxis: enunciado, frase y oración; sujeto y predicado; complemento directo, indirecto, de régimen, predicativo, circunstancial, agente y atributo.

•

III. Lectura de textos literarios en lengua castellana y valenciana anteriores al siglo XIX:

- a) Pautas para la lectura de textos literarios.
- b) Instrumentos para la recogida de información de la lectura de una obra literaria.
- c) Características estilísticas y temáticas de la literatura en lengua castellana a partir de la Edad Media hasta el siglo XVIII.
- d) La narrativa. Temas y estilos recurrentes según la época literaria.
- e) La lírica. Lectura e interpretación de poemas. Temas y estilos recurrentes según la época literaria.
- f) El teatro. Temas y estilos según la época literaria.

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

4. Metodología. Orientaciones didácticas

Para la consecución de los objetivos generales de este módulo, el proceso de enseñanza-aprendizaje desde el punto de partida de una situación de aprendizaje, que aunque temáticamente está integrada en la materia de CCSS incluye todos los saberes lingüísticos y literarios, debe orientarse hacia:

- a) La concreción de un plan personalizado de formación que consiga la integración del alumnado en las situaciones de aprendizaje propuestas, mediante la aplicación de estrategias motivadoras.
- b) La potenciación de la autonomía del alumnado en la ejecución de las actividades y en la gestión de su tiempo de aprendizaje en el ámbito de las competencias y contenidos del ámbito sociolingüístico.
- c) La realización de dinámicas sobre el desarrollo de habilidades sociales que favorezcan la consolidación de hábitos de disciplina y de trabajo individual y en equipo (trabajo colaborativo).
- d) La utilización de estrategias, recursos y fuentes de información que contribuyan a la reflexión y valoración de la información necesaria para elaborar explicaciones estructuradas de la realidad circundante, fomentando el uso de las TIC.
- e) La utilización de métodos globalizadores que permitan la integración del alumnado en las actividades de aprendizaje, concretada en una metodología de trabajo que los relacione con la actualidad.
- f) La programación de actividades que se relacionen con capacidades que se deriven del perfil profesional.

CIENCIAS SOCIALES

Para la consecución de los objetivos del módulo en relación con las Ciencias Sociales, el proceso de enseñanza-aprendizaje debe orientarse hacia:

- a) La integración motivadora de saberes que permita al alumnado analizar y valorar la diversidad de las sociedades humanas.
- b) La utilización de recursos y fuentes de información que ayude al alumno a organizar la información e integrarla en el trabajo educativo.
- c) El reconocimiento de la huella del pasado en la vida diaria mediante la apreciación de la diversidad de los grupos humanos y sus logros a lo largo del tiempo.
- d) La valoración de los problemas del entorno, la formulación de explicaciones justificadas y la reflexión sobre la actuación pertinente en situaciones de aprendizaje pautadas.
- e) La potenciación de las capacidades de observación y criterios de disfrute de las expresiones artísticas mediante el análisis pautado de producciones artísticas arquetípicas, apreciando sus valores estéticos y temáticos.

LENGUA Y LITERATURA CASTELLANA Y VALENCIANA

Para la consecución de los objetivos del módulo en relación con la Lengua y Literatura Castellana y Valenciana, el proceso de enseñanza-aprendizaje debe orientarse hacia:

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

- a) La utilización de la lengua tanto en la interpretación como en la elaboración de mensajes orales y escritos sencillos, mediante su uso en distintos tipos de situaciones comunicativas y textuales del entorno.
- b) Utilización de un vocabulario, de ambas lenguas, adecuado a las situaciones del entorno que orientará la concreción de los contenidos, actividades y ejemplos utilizados en el módulo.
- c) La selección y ejecución de estrategias didácticas que faciliten la autonomía del aprendizaje y que incorporen el uso de las lenguas en situaciones comunicativas, utilizando las posibilidades de las TIC (correo electrónico, SMS, internet, redes sociales...).
- d) La utilización de las técnicas de comunicación para potenciar el trabajo en equipo y su integración en las actividades educativas.
- e) La apreciación de la variedad cultural presente en el entorno del alumnado.
- f) el desarrollo de hábitos de lectura que permita al alumnado disfrutar de la producción literaria en las dos lenguas oficiales mediante el uso de textos seleccionados a sus necesidades y características.

Por todo ello y siguiendo la LOMLOE, se llevará a cabo a través de situaciones de aprendizaje que se plantearán en cada una de las unidades didácticas de la programación de aula en las que se estructura el módulo.

5. Evaluación

La LOMLOE propone una evaluación continua, formativa, integradora, diferenciada y por competencias, que debe tener el objetivo la consecución de los objetivos general de la etapa y las competencias claves previstas al perfil de salida.

La evaluación continua entiende la evaluación como un proceso y no un hito. Hacer un seguimiento constante del ritmo y los avances de cada alumno y del grupo permite intervenir, corregir y mejorar el proceso de formación, adoptando las medidas de refuerzo o adaptaciones pertinentes.

La evaluación formativa va estrechamente ligada a la evaluación continua. La observación atenta del proceso de aprendizaje es fundamental para detectar las dificultades y mejorar los procesos de aprendizaje y enseñanza. Una de las herramientas más adecuadas para desencadenar las habilidades cognitivas del alumnado es la autoevaluación. Por ello, a cada unidad didáctica, le corresponderá una autoevaluación como actividad de cierre. La evaluación integradora permite ir más allá de las competencias específicas de la materia. La evaluación se plantea como herramienta transversal, de todas las materias, y que integra también todas las competencias clave. La evaluación diferenciada debe tener en cuenta la diversidad y evaluar a partir de los criterios establecidos, en el caso que las haya, en las adaptaciones curriculares. El enfoque se tiene que centrar en la mejora del proceso de

ANNEX VI PROPOSTA PEDAGÒGICA DE FPBI. ÀMBIT SOCIOLINGÜÍSTIC

aprendizaje según las características individuales. La evaluación por competencias implica adquirir los saberes básicos, es decir, los conocimientos, destrezas y actitudes que de forma conjunta permiten lograr las competencias que hay que movilizar para enfrentarse y resolver con éxito una situación de aprendizaje.

Respecto a las situaciones de evaluación, cualquier expresión del conocimiento del alumnado es evaluable, es decir, las mismas situaciones de aprendizaje nos aportarán los datos que facilitan un adecuado seguimiento del proceso de enseñanza-aprendizaje. Por eso, el papel de la evaluación es esencial y tendrá que estar presente en toda situación de aprendizaje, en que destacará su dimensión formativa y formadora y tendrá especial relevancia la autoevaluación y la coevaluación.

La evaluación del proceso de aprendizaje del alumnado de este módulo será continua y diferenciada según las distintas materias, y se llevará a cabo teniendo en cuenta los diferentes elementos del currículo.

Los criterios de evaluación, junto con los saberes básicos, son la base para el diseño de situaciones de aprendizaje y el procedimiento e instrumentos de evaluación que hacen falta para evaluar la adquisición de cada competencia específica y quedan relegados en la propuesta pedagógica y en la programación de aula.

Los instrumentos de evaluación que se utilizarán son los siguientes, pero quedan abiertos a las situaciones que se pueden encontrar a lo largo del curso:

- a) Observación de la actitud y participación del alumno en clase.
- b) Realización de tareas individuales.
- c) Participación e implicación en las actividades grupales.
- d) Exposiciones orales y escritas.
- e) Autonomía en el trabajo.
- f) Correcciones a partir de las revisiones del trabajo realizado.
- g) Competencia lingüística y textual adecuada a estas enseñanzas.
- h) Competencia literaria adecuada al currículo.
- i) Pruebas objetivas por competencias orales y escritas.

Para lo que se utilizarán los instrumentos marcados en la propuesta pedagógica del anexo IV